

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İKİNCİ DİL TÜRKÇEDE EDİM BİLİMSEL
YETKİNLİĞİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
YAZMA ETKİNLİKLERİ

ECE PİRİM
15741027

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 13.10.2020

Tez Oy Çokluğu/ Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Celile Eren Ökten
Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Talat Aytan
Doç. Dr. Bekir İnce

İmza



İSTANBUL
Ocak 2020

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İKİNCİ DİL TÜRKÇEDE EDİM BİLİMSEL
YETKİNLİĞİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
YAZMA ETKİNLİKLERİ**

**ECE PİRİM
15741027**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. CELİLE EREN ÖKTEN**

**İSTANBUL
2020**

ÖZ

İKİNCİ DİL TÜRKÇEDE EDİM BİLİMSEL YETKİNLİĞİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK YAZMA ETKİNLİKLERİ

Ece Pirim

Ocak, 2020

Bu çalışmada ikinci dil olarak Türkçe öğrenmekte olan öğrencilerin söz edimi kullanımlarını artırmak ve edim bilimsel yetkinliklerini geliştirmek için çeşitli yazma etkinlikleri önerilmiştir. J. L. Austin'in 1955'te ileri sürdüğü ve 1979'da John Searle'un geliştirdiği söz edimi kuramı araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Bu kuramdan hareketle ikinci dil ve yabancı dil öğretiminde edim bilimsel yaklaşımın nasıl ele alındığı konusunda bir alan araştırması yapılmıştır. Daha sonra İstanbul A2 ve B1 Türkçe kitaplarındaki (2018) konular incelenerek danışma, bilgi isteme, sohbet başlatma, tavsiye verme gibi söz edimlerine kitapta ne sıklıkta yer verildiği ve öğrencilerin yeni söz edimi üretmelerine olanak verilip verilmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin, kitap üzerinde ve kitap dışı materyallerle gerçekleştirdikleri yazma etkinliklerinde nasıl ve ne kadar söz edimi ürettikleri ve üretilen çıktılarının ADOÇP (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı) A2 ve B1 edim bilimsel yeterlilik ölçütlerini karşılayıp karşılayamadığı incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini, 2018-2019 akademik yılı boyunca İstanbul'da uluslararası bir İmam Hatip Lisesine gitmekte olan 12 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yöntemi eylem araştırmasıdır. Bu çalışmada, bir soruna yönelik uygulamanın gelişmesini sağlamak amacıyla uygulama odaklı eylem araştırmasından yararlanılmıştır. Veriler gözlem, etkinlikler, çalışma kağıtları, WDCT (Writing Discourse Completion Test) yoluyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin yazma becerisindeki metin oluşturma farkındalıkları artarak söz edimlerini kullanırken farklı durumlara uyarlayabildikleri, bağlaşıklık ve tutarlılık açısından daha doğru ifadeler ürettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edim bilim, söz edimi, ikinci dil Türkçe öğretimi, yazma etkinlikleri

ABSTRACT

WRITING ACTIVITIES FOR DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE IN TURKISH AS A SECOND LANGUAGE

Ece Pirim

January, 2020

In this study, it has been proposed various writing activities in order to improve pragmatic competence of the students who learn Turkish as a second language. The speech acts theory, which brought forward by J. L. Austin in 1955 and developed by John R. Searle in 1979 forms the basis of the research. Based on this theory, field research has been conducted on how the pragmatic approach to performance in a second language and foreign-language teaching is handled. Afterwards, the subjects in the Turkish Main Course Books of Istanbul A2 and B1 (2018) were examined and it was determined how often the speech acts such as consultation, requesting information, starting a conversation, giving advice were included in these books and whether the students were allowed to produce new speech acts. In addition, how and how much speech acts were produced by the students during the writing activities they carried out on books and with non-book materials was examined. The sample of the study consists of 12 foreign students attending an international Imam Hatip High School in Istanbul during the 2018-2019 academic year. The research method is action research. In this study, application-oriented action research was used to develop the practice for a problem. Data were collected through observation, activities, worksheets and WDCT (Writing Discourse Completion Test). As a result of the study, it was found that students' awareness of text-making in writing skills increased and they could adapt to different situations while using verbal expressions and produce more accurate expressions in terms of cohesion and coherence.

Key Words: Pragmatics, speech acts, Turkish as a second language, writing activities

ÖN SÖZ

Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla gerçekleştirilen ilk girişim 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'un kaleme aldığı Divan-ı Lügati't Türk kitabıdır. Bu kitaptan sonra aynı amaçla çeşitli Türk ve yabancı yazarlar tarafından özellikle 20. yüzyılda gözle görülür bir artış yaşanarak kitap yazımına devam edilmiştir. Fakat yabancı /ikinci dil olarak Türkçenin bir enstitü tarafından profesyonel ve düzenli bir şekilde öğretimi, Ankara Üniversitesi TÖMER'in 1984 yılındaki açılışına kadar ertelenmiştir. Bu kadar geç bir zamanda bir enstitüye ihtiyaç duyulmasının en önemli sebebi Türkiye Cumhuriyeti'nden önce var olan Türk devletlerinin bünyesinde yaşayan diğer milliyetlere ana dillerini kullanma konusunda hoşgörü göstermiş olmasıdır. Bu sebeple yabancı/ikinci dil olarak Türkçenin profesyonel bir şekilde öğretilmesi ihtiyacı ancak ülkeler arasında geçiş yapmanın ve yaşamının kolaylaştığı 20. yüzyılda doğmuştur. Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminin bu kadar genç bir tarihe sahip olması, araştırmacıların üzerinde düşünmesi ve geliştirmesi gereken birçok olgunun varlığına işaret etmektedir. Bu olgulardan biri iletişim kurabilmenin ana unsurlarından olan edim bilimsel yetkinlik ve söz edimlerinin doğru şekilde kullanılmasıdır.

Dolayısıyla bu çalışmada bu olgunun uluslararası bir İmam Hatip lisesi aracılığıyla durumu incelenmiştir. Tez altı ana bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde yetkinlik kavramının ortaya çıkışı ve iletişimsel edinçle ne anlatılmak istendiği açıklanmıştır. 2. bölümde kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve yapılan diğer çalışmalardan yararlanılarak edim bilimsel yetkinliğin geliştirilmesi ve söz edimi kullanımının doğru iletişimdeki önemine vurgu yapılmıştır. 3. bölümde araştırmanın yöntemi ortaya koyulmuş ve veri toplama araçlarından bahsedilmiştir. 4. Bölüm üç alt başlıktan oluşmaktadır. İlk başlıkta, İstanbul A2 ve B1 kitapları öğrencileri söz edimleri kullanmaya ne kadar teşvik ettikleri ve yazma etkinliklerinin ne kadar etkili olduğu bakımından incelenmiştir. İkinci başlıkta, kitapta ve kitap dışında kullanılan yazma etkinlikleri ilgili seviyelerin edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini karşılama ve öğrencileri söz edimleri kullanmaya teşvik edip etmediği incelenmiştir. Üçüncü başlıkta ise çalışma dahilinde uygulanan yazma etkinlikleri hakkında yorum yapılmıştır. 5. bölümde araştırmanın sonuçları paylaşılmıştır. 6. bölümde ise araştırma sonuçlarından yola çıkılarak konu hakkında öneriler yapılmıştır.

Söz edimleri ve edim bilimsel yetkinlik konuları yabancı/ikinci dil Türkçe öğreten bir öğretmen olarak kariyerim boyunca karşılaştığım fakat adını koyamadığım bir sorun olarak karşımda durmaktaydı. Bu noktada söz edimleri konusunda çalışmam için bana fikir veren ve diğer çalışmalarda da bilgisini ve zamanını her zaman benimle cömertçe paylaşıp önümü görmem için rehberlik eden sayın hocam Doç. Dr. Celile Eren Ökten'e teşekkür ederim. Ayrıca ders alma sürecinde bilgileri ile ufkumu açan ve desteklerini esirgemeyen sayın bölüm hocalarım Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı'ya, Doç. Dr. Talat Aytan'a ve Doç. Dr. Neslihan Karakuş'a teşekkür ederim. Bununla birlikte benimle aynı süreçte olmasına rağmen manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok kıymetli arkadaşım Fatma Nur Kabay'a minnettarım.

Umuyorum ki bu çalışma, saygıdeğer meslektaşlarımın yabancı/ikinci dil ğretiminde iletişimsel yetkinliğin kazandırılması için biraz da olsa farkındalık geliştirmelerinde yardımcı olabilir.

İstanbul, Ocak, 2020

Ece Pirim

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. İlgili Araştırmalar.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. İkinci Dil Öğretiminde Edim Bilim	17
2.2. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda Edim Bilim	18
3. YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Deseni.....	25
3.2. Veri Toplama Araçları	26
4. BULGULAR	28
4.1. İstanbul A2 ve B1 Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Edimleri.....	28
4.1.1. İTDK A2 seviyesi	29
4.1.1.1. A2 seviyesi 1. Ünite	29
4.1.1.2. A2 seviyesi 2. Ünite.....	33
4.1.1.3. A2 seviyesi 3. Ünite.....	37
4.1.1.4. A2 seviyesi 4. ünite.....	42
4.1.1.5. A2 seviyesi 5. Ünite.....	46
4.1.1.6. A2 seviyesi 6. Ünite.....	49
4.1.2. İTDK B1 Seviyesi.....	53
4.1.2.1. B1 seviyesi 1. Ünite.....	53

4.1.2.2.	B1 seviyesi 2. Ünite	57
4.1.2.3.	B1 Seviyesi 3. Ünite	62
4.1.2.4.	B1 Seviyesi 4. Ünite	66
4.1.2.5.	B1 Ünitesi 5. Ünite	70
4.1.2.6.	B1 Seviyesi 6. Ünite	75
4.2.	Kitap Dışında Kullanılan Yazma Etkinliklerinin Yorumlanması	80
4.3.	Uygulanan Etkinlikler ve Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı	84
4.3.1.	Etkinlik: Şehirdeki Mekânlarda Geçen Diyaloglar	85
4.3.2.	Etkinlik: Yaz Tatili.....	86
4.3.3.	Etkinlik: Obezite	88
4.3.4.	Etkinlik: Fotoğraflara Hikâye Yazma	90
4.3.5.	Etkinlik: Yaşlılık	92
4.3.6.	Etkinlik: Eğitim Haberleri.....	94
5.	SONUÇ.....	98
6.	ÖNERİLER	100
	KAYNAKÇA	103
	EKLER.....	108
EK 1.	Şehirdeki Mekanlarda Geçen Diyalogları Sıralama	108
EK 2.	Şehirdeki Mekanlarda Geçen Diyaloglar Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı 109	
EK 3.	Söz Edimleri Sınıflandırması.....	110
Ek 5.	Yaz Tatili Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı.....	112
Ek 6.	Yaz Tatili Etkinliği Yazılı Tamamlama Söylemi Sınavı Örneği.....	113
Ek 7.	Obezite Etkinliği Hazırlık Çalışması	114
Ek 8.	Obezite Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Öğrenci Örneği.....	116
Ek 9.	Hikâye Yazma Etkinliği Fotoğrafları	117
Ek 10.	Hikâye Yazma Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Örneği.....	118
Ek 11.	Yaşlılık Etkinliği Hazırlık Materyali Örneği	119
Ek 12.	Yaşlılık Etkinliği Okuma Metni Örneği	120
Ek 13.	Yaşlılık Etkinliği Öğrencilerin Hikâye Çizim Örnekleri.....	121
Ek 14.	Yaşlılık Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Öğrenci Örneği	122
Ek 15.	Eğitim Haberleri Etkinliği Hazırlık Çalışması	123
Ek 16.	Eğitim Haberleri Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı	124
Ek 17.	Eğitim Haberleri Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı	125
	ÖZ GEÇMİŞ.....	126

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Austin'in Söz Edimi Gerçekleştirme Koşulları	9
Tablo 2. Austin ve Searle'ün Söz Edimleri Taksonomisi Karşılaştırması	9
Tablo 3. Söz Edimi Değerleri.....	13
Tablo 4. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütleri.....	19
Tablo 5. A2 Seviyesi 1. Ünite A Bölümü.....	30
Tablo 6. A2 Seviyesi 1. Ünite B Bölümü.....	31
Tablo 7. A2 Seviyesi 1. Ünite C Bölümü.....	32
Tablo 8. A2 Seviyesi 2. Ünite A Bölümü.....	34
Tablo 9. A2 Seviyesi 2. Ünite B Bölümü.....	35
Tablo 10. A2 Seviyesi 2. Ünite C Bölümü.....	36
Tablo 11. A2 Seviyesi 3. Ünite A Bölümü.....	38
Tablo 12. A2 Seviyesi 3. Ünite B Bölümü.....	39
Tablo 13. A2 Seviyesi 3. Ünite C Bölümü.....	41
Tablo 14. A2 Seviyesi 4. Ünite A Bölümü.....	42
Tablo 15. A2 Seviyesi 4. Ünite B Bölümü.....	44
Tablo 16. A2 Seviyesi 4. Ünite C Bölümü.....	45
Tablo 17. A2 Seviyesi 5. Ünite A Bölümü.....	46
Tablo 18. A2 Seviyesi 5. Ünite B Bölümü.....	47
Tablo 19. A2 Seviyesi 5. Ünite C Bölümü.....	48
Tablo 20. A2 Seviyesi 6. Ünite A Bölümü.....	50
Tablo 21. A2 Seviyesi 6. Ünite B Bölümü.....	51
Tablo 22. A2 Seviyesi 6. Ünite C Bölümü.....	53
Tablo 23. B1 Seviyesi 1. Ünite A Bölümü.....	54
Tablo 24. B1 Seviyesi 1. Ünite B Bölümü.....	55
Tablo 25. B1 Seviyesi 1. Ünite C Bölümü.....	57
Tablo 26. B1 Seviyesi 2. Ünite A Bölümü.....	58
Tablo 27. B1 Seviyesi 2. Ünite B Bölümü.....	60
Tablo 28. B1 Seviyesi 2. Ünite C Bölümü.....	61
Tablo 29. B1 Seviyesi 3. Ünite A Bölümü.....	63
Tablo 30. B1 Seviyesi 3. Ünite B Bölümü.....	64

Tablo 31. B1 Seviyesi 3. Ünite C Bölümü	65
Tablo 32. B1 Seviyesi 4. Ünite A Bölümü.....	67
Tablo 33. B1 Seviyesi 4. Ünite B Bölümü	68
Tablo 34. B1 Seviyesi 4. Ünite C Bölümü	69
Tablo 35. B1 Seviyesi 5. Ünite A Bölümü.....	70
Tablo 36. B1 Seviyesi 5. Ünite B Bölümü	72
Tablo 37. B1 Seviyesi 5. Ünite C Bölümü	74
Tablo 38. B1 Seviyesi 6. Ünite A Bölümü.....	75
Tablo 39. B1 Seviyesi 6. Ünite B Bölümü	76
Tablo 40. B1 Seviyesi 6. Ünite C Bölümü	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğrenci Defterlerindeki Yazma Etkinliklerinden Örnek.....	81
Şekil 2. Ön Testte Kullanılan Söz Edimlerinin Dağılımı	82
Şekil 3. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütlerine Göre Ön Test Verileri	83
Şekil 4. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütlerine Göre Son Test	97

KISALTMALAR

CEFR	: Common European Frame of Languages
ADOÇP	: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı
İTDK	: İstanbul Türkçe Ders Kitabı
İTAK	: İstanbul Türkçe Alıştırma Kitabı
İD	: İkinci Dil
YD	: Yabancı Dil
WDCT	: Writing Discourse Completion Test
Bkz.	: Bakınız

1. GİRİŞ

Chomsky (1965, 3) dil kuramının, öncelikle kusursuz konuşmacı ve dinleyici ile ilgilendiğini söyler. Öyle ki bu konuşmacı ve dinleyicinin tamamen homojen yapıya sahip bir konuşma topluluğunda, gerçek uygulam sırasında ilgili dildeki bilgisini uygularken dile hâkim olması ve hafıza sınırlamaları, dikkat dağıtıcılar, dikkat- ilgi kayması ve hatalar (rastgele ve karakteristik) gibi dilbilgisel açıdan bağıntısız durumlardan etkilenmeyen kişiler olması gereklidir. Böylelikle “yetkinlik” kavramı ortaya çıkmıştır. Erton’a göre ise (2007, 1), “yetkinlik, öğrencinin edindiği, geliştirdiği, öğrendiği, kullandığı ve unuttuğu bir çeşit bilgi türüdür”.

Dillerin yapısı ve toplumla olan sıkı ilişkisini göz önünde bulundurduğumuzda karşımıza iki çeşit yetkinlik çıkmaktadır: sözdizimsel/dilbilgisel yetkinlik ve iletişimsel yetkinlik. Sözdizimsel/dilbilgisel yetkinlik, dilin biçimsel yönüyle ilgiliyken iletişimsel yetkinlik kişinin dili kullanışı sırasında toplumla kurduğu ilişkinin başarılı veya başarısız olmasıyla ilgilenmektedir.

Yabancı dil (YD) ve ikinci dil (İD) Türkçe öğretimi yapan kurumların ders içerikleri bu bağlamda incelendiğinde, kullanılan çalışma kağıtları ve etkinliklerin genellikle hedef dili, dilbilimsel yetkinlik geliştirmek üzere öğrettikleri göze çarpar. Bu sebeple öğrenciler, Türkçe öğrenirken sadece dilin dilbilimsel işlevleriyle sınırlanırlar. Örneğin, Türkçede geniş zamanın alışkanlıklardan bahsetme, gelecek zaman diye adlandırılan biçim birimin geleceğe dair tahmini bilgiler verme, dilekte bulunma, rica etme ve öneri verme işlevleri bulunmaktadır. Yani bu biçim birim, “Genelde sabahları kahvaltıda sucuk yerim.” gibi bir cümleyle betimleme, “İnşallah yarın yağmur yağmaz.” cümlesiyle geleceğe dair dilekte bulunma, “Yemekten sonra bir kahve içer miyiz?” cümlesiyle teklif etme edimleri gerçekleştirilebilmektedir. Fakat yabancı dil veya ikinci dil Türkçe öğretiminde bu biçim birimin sadece betimleme işlevinin öğretimine ağırlık verildiği göze çarpmaktadır. Bununla birlikte etkinliklerde çoğu zaman bunun gibi çok işlevli biçim birimlerin bütün işlev adlarına yer verilmediği göze çarpmaktadır. Ayrıca bütün işlevlerin sadece tek bir ad altında öğretilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bardovi Harlig ve Dörnyei (1998, 247)’ nin yürüttüğü bir çalışmada,

YD ve İD İngilizce öğrenen Macar öğrencilerin dil bilimsel hataları çoğunlukla gördüğü fakat edim bilimsel hataları çok düşük oranda fark ettiği tespit edilmiştir. Khamees'in (2015, 5) YD İngilizce öğrencileriyle retorik sorular üzerine gerçekleştirdiği araştırmasında ise bu soruların özellikle edim bilimsel işlevlerinin kavranılmasında çok zorlanıldığı saptanmıştır. Bunun sebebi öğretmenlerin dil bilgisi odaklı bir ders içeriği uygulaması ve geri dönütlerini dil bilimsel hatalar üzerinden yapmalarındır. Böylelikle öğrenciler, dil bilimsel açıdan üretimlerine dikkat ederken edim bilimsel hatalar yapmaya daha eğilimli hâle gelmektedirler.

Hâlbuki dil sadece yapısal bir varlık değildir ve iletişim kurabilmenin temelini, bir şeyler söyleyerek edim (performance) gerçekleştirebilmek oluşturmaktadır. Bu sebeple diller içerisinde iletişimi gerçekleştiren söz edimleri (speech acts) bulunmaktadır. Dolayısıyla sadece sözdizimsel/dilbilimsel yönüyle İD veya YD Türkçe öğrenmekte olan öğrenciler, geniş zamanla sadece durum betimlemesi yapma üzerine yoğunlaşırken edim gerçekleştirebilme yetisi bakımından eksik kalmaktadırlar. Bu sebeple sınıf ortamında sadece sözdizimsel/dilbilimsel yetkinlikle uğraşan bir öğrencinin dili etkin ve doğal bir şekilde kullanması, hedef dilin ana dil konuşucularıyla karşılaşana kadar ertelenir.

Tabatabaei ve Farnia'nın (2015, 70), yabancı dil olarak İngilizce öğrenen İranlı öğrencilerle yaptıkları araştırmalarında, yüksek gruplarda, farklı seviyelerde bulunan öğrenciler arasında edim bilimsel açıdan kayda değer bir fark görülmemiştir. Bunun üzerine edim bilimsel yetkinliğin farklı seviyelere göre geliştirilmesi için özel bir çaba sarf edilmesi gerektiği yorumu yapılabilir. Bu sebeple İD veya YD öğretimi için belirli kurallar oluşturulmaya çalışılırken dili dilbilimsel yetkinlikle kısıtlamak yerine, iletişimsel yetkinliğin işlevlerini de göz önünde bulundurmak gereklidir.

Özellikle hedef dilin konuşulduğu ülkede yaşayan ve eğitim alan öğrencilerin sorun yaşamaması için dilbilimsel yetkinliğin ve iletişimsel yetkinliğin beraber sağlanması son derece önemlidir. Çünkü bu gruptaki öğrencilerin eğitim hayatları boyunca sınavlara girmesi, ders dinlemesi, tartışması ve düşüncelerini sunması gerekmektedir. Yani Türkçede hem üretici hem de alıcı becerilerini akademik düzeyde kullanacaklardır.

Araştırmada bu sorunun üzerine gidilerek örneklem grubunu oluşturan 9. Sınıftaki 12 uluslararası İmam Hatip Lisesi (UIHL) öğrencisinin, söz edimlerinin işlevlerini

kavrayabilmesi ve ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine uygun üretim yapabilmeleri için yazma etkinlikleri örnekleri oluşturulmuştur. Ayrıca öğrencilerin hâlihazırda bildikleri ifadeleri çeşitli durumlara uyarlayabilmeleri için gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri durumlara göre etkinlikler geliştirilmiştir.

1.1. Problemin Tanımı

Türkiye’de eğitim almakta olan örneklem grubu, Türkçeyi İD olarak öğrenmektedir. Yapılan gözlemlerde İD Türkçe öğretiminde dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin gelişmesi üzerine yoğunlaşıldığı görülmüştür. Fakat bu beceriler geliştirilirken öğrencilere sunulan materyaller, sadece dil bilgisi ve kelime öğretmeye dayalı şekilde hazırlanmıştır. Bununla birlikte öğrenci üretimlerinde, dil bilgisinin doğru kullanılıp kullanılmadığı göz önünde bulundurularak değerlendirme yapıldığı saptanmıştır. Sadece dil bilgisi ve kelime öğretimine odaklanan yaklaşımlar sonucunda öğrenciler, dilin sadece bir kısmını öğrenebilmiştir ve gerçek hayatta iletişim kurarken zorlandıkları veya yanlış sözceler kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun sonucunda da öğrencilerin niyet ettikleri amaçları (konuşma başlatma-bitirme, teklifte bulunma, karşıt görüş geliştirme, öneri verme, reddetme, izin verme vs.) istedikleri şekilde gerçekleştiremedikleri veya iletilerini muhataplarına ulaştırmaya çalışırken çoğunlukla yanlış anlaşıldıkları tespit edilmiştir.

Ayrıca İD Türkçe derslerini vermekte olan iki öğretmenin YD Türkçe veya İD Türkçe öğretmeye yönelik herhangi bir akademik eğitimi yoktur; ancak kendileriyle yapılan görüşmeler sonucunda her öğretim yılı başında YD Türkçe öğretmeye yönelik verilen kısa eğitimlere katıldıkları öğrenilmiştir. Derslerde yapılan gözlemlerde öğretmenlerden birinin genelde dikte, tahtaya yazma, anlatma veya diğerinin ise ağırlıklı olarak masal canlandırma yoluyla hedef dili öğretmeye çalıştığı gözlemlenmiştir. Ayrıca genel olarak ders içeriğinin İD Türkçe öğrenen öğrencilerden ziyade ana dil konuşucusu öğrencilere Türkçe öğretilir gibi işlendiği göze çarpmıştır. Bu noktada İD Türkçe dersi öğretmenlerinin teknik ve bilgi açısından yetersiz olduğu ve İD öğretimi için gerekli farkındalığa sahip olmadıkları görülmüştür. Dolayısıyla İD Türkçe derslerinde kültürler arası farklılıklar göz ardı edilmektedir. Sadece Türkçede bulunan ve öğrencilere farklı gelen yapıların kendiliğinden kavranılması beklenmektedir.

Her toplumun beraberinde getirdiği bazı toplumsal kurallar bulunduğunu İD derslerinde göz önünde bulundurmak gereklidir; çünkü bu kurallarla birlikte dil kullanımının örtüştüğü bazı noktalar bulunmaktadır. Searle (2016, 222) bu kuralları toplumsal uyulaşım, kurallar ve sözcelem bağlamı olarak adlandırmaktadır. İkinci dil öğrencileri, bu noktaları bilmediklerinden bazı durumlarda konuşma veya yazışmanın diğer katılımcıları tarafından yanlış anlaşılabilir, onları gücendirebilir veya yanlış anlaşılmalara sebep olabilirler. Ayrıca birleriyle iletişime girmelerini gerektirecek teklif etme, ricada bulunma, buyurma, yardım isteme vb. edimleri gerçekleştirmede başarısızlık yaşayabilirler. Tüm bunlarla birlikte özellikle yazılı şekilde kendilerini ifade etmeleri gereken durumlarda düşüncelerini veya bilgilerini düzenlemede sorun yaşayacaklardır. Bu da öğrencilerin Türkçe iletişim kurmaya dair motivasyonlarının düşmesine veya yetersiz eğitim aldıklarını düşünmelerine sebep olmaktadır. Bu noktada, ikinci dil öğretiminde edim bilimsel uygulamaların önemi ortaya çıkmaktadır. Fakat derslerde kullanılan ikinci dil Türkçe kitapları incelendiğinde edim bilimsel kullanımlara çok yer verilmediği ve dil bilgisinin sadece biçimsel olarak öğretiminin öne çıktığı görülmektedir. Bu durumda öğrenciler konuşma veya yazışma sırasında yetersiz kalmakta ve o an dil yetkinliklerinin el verdiği boyutta yeni kullanımlar oluşturmaktadır. Bu kullanımlar ise çoğu zaman hedef dilin sosyokültürel yapısına uygun olmamaktadır. Dolayısıyla derslerde anlamsal/durumsal uygunluk ve kabul edilebilirlik ilkesinin de göz önünde bulundurulduğu bir öğretim yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında araştırma boyunca aşığıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Edim bilimsel uygulamalar ve yazma becerisi arasında nasıl bir bağlantı kurulmalıdır?
2. Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde yazma etkinlikleri edim bilimsel kullanımların gelişmesine nasıl etki eder?
3. İkinci dil Türkçede dilin edim bilimsel işlevleri nasıl öğretilmelidir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, A2-B1 seviyesinde Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin ADOÇP ölçütlerine göre edim bilimsel yetkinliklerinin geliştirecek ve söz edimi kullanımlarını artıracak yazma etkinliği önerileri sunmaktır. Etkinlikler oluşturulurken ADOÇP A2 ve B1 yaratıcı yazma, karşılıklı konuşma ve edim bilimsel yetkinlik ölçütleri temel alınmıştır. Bu ölçütlerin ışığında, öğrencilerin hâlihazırda

bildikleri ifadeleri çeşitli durumlara uyarlayabilmeleri için gerçek hayatta karşılaşabilecekleri durumlar göz önünde bulundurulmuştur. Dolayısıyla etkinliklerde, öğrencilere tecrübelerini ve düşüncelerini aktarabilecekleri imkânlar sunulmuştur. Yazma ve karşılıklı konuşma ölçütleri, öğrencilere verilecek konuları ve öğretecek söz edimlerini seçmek için kullanılmıştır. Edim bilimsel yetkinlik ölçütleri ise materyallerde kullanılacak etkinlikler ve alıştırmaların yapısını oluşturmuştur. Veriler, yazılı olarak daha kolay ve somut toplanabildiği için yazma becerisine odaklanılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminin genç bir tarihe sahip olması, araştırmacıların üzerinde düşünmesi ve geliştirmesi gereken birçok olgunun varlığına işaret etmektedir. Bu olgulardan biri iletişim kurabilmenin ana unsuru olan söz edimleridir. Fakat YD Türkçe veya İD Türkçe öğretmeye yönelik kitaplar ve ders programları oluşturulurken söz edimlerinin öğretilmesi ve edim bilimsel yetkinlik ölçütlerinin göz önünde bulundurulmadığı saptanmıştır. Hatta çoğu öğretmenin bu kavramlardan haberdar olmadığı görülmüştür.

Dolayısıyla bu çalışmada İD Türkçe derslerinde yaşanmakta olan bir sorun üzerine açıklık getirmeye çalışılarak YD/İD Türkçe kitabı yazarları ve öğretmenlere yeni bir bakış açısı kazandırmak hedeflenmiştir. Bununla birlikte YD/İD Türkçe öğreten öğretmenlerde doğru iletişimin önemini göstermek, İD öğretiminde söz edimleri öğretiminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili bir farkındalık oluşturmak ve onlara rehberlik edebilecek etkinlik örnekleri sunulmuştur.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıklarını incelenen kitaplar oluşturmaktadır. Araştırma yapılan uluslararası bir İmam Hatip lisesinde hazırlık sınıfında İstanbul Türkçe Ders Kitapları ve Alıştırma Kitapları kullanılmaktadır. Dolayısıyla araştırma, İTDK-İTAK A2 ve B1 seviyeleri ile sınırlandırılmıştır.

1.5. İlgili Araştırmalar

İD Türkçe ve YD Türkçe’de edim bilimsel yetkinliğin geliştirilmesine veya söz edimlerinin öğretilmesine dair etkinlik sunulması bakımından hiçbir araştırma

bulunmamıştır. Fakat mevcut İD/YD Türkçe öğretim kitaplarında bulunan söz edimleri, doğrudan öğrencilerin ürettikleri söz edimleri ve ana dil Türkçe'deki söz edimlerinin işlevleri üzerine bazı çalışmaların yapıldığı saptanmıştır.

YD Türkçe öğretiminde kitaplardaki söz edimlerini inceleyen Yusuf Polat'ın (2010) "Yabancı Dil Öğretiminde Söz Edimleri" adlı doktora tezi bulunmaktadır. Polat, tezinde YD İngilizce, Fransızca ve Türkçe öğretimi yapan üç kitap seti üzerinden söz edimlerinin öğretimini incelemiştir. Ayrıca Polat'ın (2002) konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik söz edimlerinin önemini vurguladığı "YDO Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi ve Edim Sözler" adlı bir makalesi bulunmaktadır. Bu makalede, Polat'ın edim bilimsel bakış açısıyla oluşturulmuş bir Fransızca kitabından uyarladığı, sekiz halkadan oluşan söz edimleri zinciri dikkat çekmektedir. Ayrıca doktora tezinden oluşturduğu "Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Kitaplarında Türkçe Söz Edimi Öğretimi" adlı diğer bir makalesi daha vardır. Bununla birlikte Aşkın Balcı'nın (2017) yayımladığı "Dil ve Dil Bilgisi İlişkisi"ni incelediği bir makalesi bulunmaktadır.

Ana dil Türkçe öğretiminde de Gökmen ve Dilber'in (2011) "Türkçe Derslerinde Söz Edimlerin Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme" adlı makalesi dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Yılmaz'ın (2004), ana dil Türkçe alanında yaptığı "Türkçe Söylem Öbekleri Üzerine Edim Bilimsel Bir Analiz: Yani, Şey ve İşte" adlı doktora tezi bulunmaktadır. Teorik bir çalışma olarak ise Atakan Örs'ün (2001) "Anlam Doğrulama ve Edimsellik Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışması bulunmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

YD Türkçe veya İD Türkçe öğrenen öğrenciler, genellikle dil bilgisine ne kadar hakim olurlarsa olsunlar ilk seviyelerde marketten bir şey almak gibi basit bir işi yaparken; ilerleyen seviyelerde ise fikirlerini belirtirken, yazılı veya sözlü şekilde iletişime başlarken veya bitirirken ne söylemeleri gerektiğini bilmediklerinden şikâyet etmektedirler. Konuya ilişkin olarak Crystal (1997, 120) kişilerin yazılı veya sözlü iletişim sırasında uyduğu bir dizi sosyal kural olduğunu söyler. Edim bilim, bu kuralların iletişim kurarken seçimlerimize nasıl etki ettiğini açıklamaya çalışır. Crystal, bu kuralların çoğuna -ana dil kullanıcılarını kasederek- farkında olmadan uyulduğunu belirtir.

Dolayısıyla dil kullanımında edim bilim kuralları genellikle bilinçaltıdır. Ayrıca ana dil kullanıcıları bile bu kurallardan biri kendilerine karşı ihlal edilene kadar (veya duyguları bu sebeple incinene veya gücenene kadar) böyle bir kuralın olduğundan habersizdir (Bardovi-Harlig, Mahan-Taylor, 2003, 37). Cohen'e göre bahsedilen bu kurallara yazma eylemini gerçekleştirirken de dikkat etmek gerekir (2014, 4):

Yazma eylemini gerçekleştiren bireylerin incelik, açıklık ve resmiyet seviyesine dikkat ederek nasıl anlaşılabilir bir ileti yazacağımızı bilmesi gereklidir (Bir kiracı olarak apartman otoparkından çıkarken çok hız yapan bir komşuyu uyarmak için bir mesaj oluşturmak veya bir çalışan olarak yöneticiden terfi, zam veya ücretli izin istemek gerektiğinde vb. durumlarda.)

Bu sebeple YD veya İD öğretilirken bağlamsal çerçeve dikkate alınmalıdır. Stalnaker bu görüşü destekleyerek (1972' den aktaran Bardovi-Hardling, Mahan-Taylor, 2003, 37) “edim bilim, dilbilimsel roller ve onların sergilendiği bağlamların oluşturduğu bir kavramdır.” der. Leech (1983, 1) ise, edim bilimin dilin iletişimde nasıl kullanıldığı ile ilgili olduğunu söyler. Dolayısıyla YD ve İD olarak öğretimi sırasında hedef dildeki üretimlerin toplumsal hayata uygunluğunun denetlenmesi bir ölçüt olarak gözetilmelidir.

Edim bilimin tarihsel sürecini incelediğimizde dil yetisinden bireysel ve toplumsal özelliği ayırma geleneğinin F. de Saussure'le başladığını görmekteyiz (Kıran, Eziler Kıran, 2018, 304). Bu gelenekten hareketle başlangıçta bir felsefe kuramı olarak ortaya çıkan edim bilim, zamanla dil felsefesiyle bağlantılı olarak dil bilimlerinin bir parçası

olmuştur. Günay (2013, 127), edim bilimin oluşumunda birçok kuram ve kuramcıdan söz edebileceğimizi, fakat felsefe kaynaklı bu bilim dalının özellikle Austin'in dil edimleri konusundaki felsefi çalışmaları ve H. P. Grice'in örtüklük konusundaki çalışmalarıyla geliştiğini belirtir.

Öncelikle İngiliz felsefeci John Langshaw Austin'in konu hakkında çalışmalarına baktığımızda, 1955 yılında Harvard Üniversitesi'nde verdiği on iki konferansta (William James dersleri) söz edimleri kuramını ortaya attığını görmekteyiz. Austin (2017), bu konferanslarda iletişim sırasında kullanılan birçok sözcenin aslında dünyayı betimlemek için değil de, söz edimleri gerçekleştirmek için kullanıldığını savunmuştur.

Söz edimi kuramının temelini her dilde yer alan edimsözler (illocution) oluşturur. Edimsöz kavramı, konuşucunun sözü ile sözün içerdiği eylemin aynı anda gerçekleşmesidir (Kıran, Eziler Kıran, 2018, 302). Bu yönüyle edimsözler, betimleyici sözlerden ayrılmaktadır. Dil ya da söz edimi ise belli bir kişi tarafından belli bir yerde ve zamanda gerçekleştirilen özel bir kullanımı gösterir (Kıran, Eziler Kıran, 2018, 301). Austin (2017), konuşmanın hem bir bilgi alışverişi hem de belli kurallara bağlı olarak bir söz edimini gerçekleştirme eylemi olduğunu belirtir. Yani iletişimde olduğumuz her an söz edimleriyle bir şeyleri gerçekleştirir ve dünya üzerinde değişiklik yaparız. Örneğin, "Bu senin için hiç iyi olmaz." denildiğinde alıcı, bağlama göre kendisinin konuşmacı tarafından tehdit edildiğini veya bir tehlike karşısında önceden bilgilendirildiğini anlayarak buna göre bir tavır alır. Fakat konuşmacı, doğrudan "Seni tehdit ediyorum." tehdit etme edimini gerçekleştirmez. Austin (2017, 51) bu noktada bir söz ediminin yerine getirilmesi için şu koşulları öne sürmüştür:

- a. İşlem belirli koşullarda belirli kişiler tarafından belirli sözcelerin sözcelenmesini içermelidir.
- b. Belirli bir durumda her bir kişi ve koşul, sözü edilen o belirli işleme başvurmaya uygun kişiler ve koşullar olmalıdır.
- c. İşlem, işleme katılan bütün kişilerce hem hatasız hem de eksiksiz biçimde yürütülmüş olmalıdır.
- ç. İşleme katılanlar söz konusu davranış şeklini sergileme niyetinde olmalıdır.
- d. Müteakip olarak o davranış şeklini gerçekten sergilemelidirler”.

Bu koşulları açıklamak içinse şöyle bir örnek verir:

Tablo 1. Austin'in Söz Edimi Gerçekleştirme Koşulları

"Sizi karı-koca ilan ediyorum." sözünden önce törendeki bütün gereklilikler yerine getirildi.	Evlenme edimi gerçekleşir.
Nikah memuru gerekli şartları sağlamıyor.	Evlenme edimi gerçekleşmez.
"Sizi karı-koca ilan ediyorum." sözü bir nikah töreni sırasında söylenmedi.	Evlenme edimi gerçekleşmez.
"Sizi karı-koca ilan ediyorum." sözü törenin en başında söylendi.	Evlenme edimi gerçekleşmez.

John Langshaw Austin, **Söylemek ve Yapmak** (çev. Levent Aysever, İstanbul: Metis Yayınları, 2017), 53'ten uyarlandı.

Austin'e göre bütün söz edimlerinin gerçekleştirilmesi için dil-dışı belli kurumlar gereklidir. Yukarıdaki örnekte olduğu gibi bir evliliğin gerçekleşmesi için devlet tarafından görevlendirilmiş bir memura ihtiyaç vardır. Searle ise Austin'in bazı noktalarda yanlış olduğunu düşünmektedir. Bu sebeple Austin'in söz edimleri taksonomisini 1979 yılında yeniden ele alır ve geliştirir. Searle'ün (2011, 34-44) ve Austin'in (2017, 164-173) taksonomisini karşılaştırdığımızda aşağıdaki şu tablo ortaya çıkmaktadır:

Tablo 2. Austin ve Searle'ün Söz Edimleri Taksonomisi Karşılaştırması

Austin	Searle
Hüküm-belirticiler: Değerler ya da olgularla ilgili, kanıtlara ya da gerekçelere dayanarak resmi ya da gayriresmi bir karar vermeyi içerir. Bu grubun, doğruluk ve yanlışlıkla, sağlam olmaklık ve olmamaklıkla, hakkaniyetli	Kesinleyiciler: Searle'e göre bu söz edimlerinin amacı, bir kişiye bir önermenin doğruluğu konusunda sorumluluk yüklemektir. Sonuç çıkarmak, çıkarımda bulunmak, övünmek, yakınmak vb. fiiller bu edimi temsil eder. Ayrıca

<p>olmaklık ve olmamaklıkla çarpıcı bağlantıları vardır. Aklamak, (hukukî olarak) kanaatini çıkarmak, diye okumak, hükmetmek, -e yerleştirmek, olduğunu sanmak, derecelendirmek, değerlendirmek vb. fiiller bu gruba dahildir.</p>	<p>uydurma doğrultusu dünyadan söze doğrudur; dışa vurulan ruhsal durum ise inançtır.</p>
<p>Erk-belirticiler:</p> <p>Belirli bir eylem biçiminin lehine ya da aleyhine bir karar vermeyi, ya da belirli bir eylem tarzından yana olmayı içerir. Bir şeyin şöyle şöyle olduğu yargısından farklı olarak bir şeyin şöyle şöyle olduğu kararıdır. Örneğin, tazminat değerini belirlemenin karşıtı olarak tazminata hükmetmek, hüküm vermenin karşıtı olarak mâhkum etmektir. Atamak, işten çıkarmak, emretmek, mahkûm etmek, haciz koymak, tercih etmek, miras bırakmak, uyarmak, niyaz etmek, ısrar etmek, ifşaatta bulunmak, emri geri almak, yasalaştırmak vb. fiiller bu grupta bulunmaktadır.</p>	<p>Yönelticiler:</p> <p>Bu grubun edimsöz amacı, konuşan kişinin dinleyen kişiye bir şey yaptırma girişimine dayanır. Talep etmek, buyurmak, yalvarmak, niyaz etmek, emretmek, rica etmek, dua etmek, temenni etmek, izin vermek ve tavsiye etmek bu gruba giren edimlerdir. Uydurma doğrultusu sözden dünyaya doğrudur. İçtenlik koşulu ise istektir (Dilek veya arzu da olabilir.). Austin'in davranış belirticilerde ele aldığı hodri meydan demek, sıkıysa yap demek ve meydan okumak söz edimlerini de bu grupta ele alır.</p>
<p>Sorumluluk-yükleyiciler:</p> <p>Bu grubun amacı, konuşan kişiye bir eylem tarzının sorumluluğunu yüklemektir. Austin, taahhütleri bu gruba dahil ederken niyet beyanlarını almamıştır. Ayrıca sorumluluk-yükleyicilerin biraz "betimleyiciler" grubuna kaydını söyler. Çünkü Austin'e</p>	<p>Sorumluluk-yükleyiciler:</p> <p>Searle, Austin'in yaptığı bu grubun kusursuz olduğunu söyler. Ona göre bu gruba giren söz edimlerinin uydurma doğrultusu sözden dünyaya doğrudur. İçtenlik koşulu ise niyettir.</p>

<p>göre “gönlü bir şeyden yana olmak”, “karşı çıkmak”, “... görüşünü kabul etmek”, “... görüşünü seçmek”, “benimsemek” gibi sorumluluk-yükleyiciler söz konusu olduğunda, böyle yapacağınızı ilan etmeden gönlünüzün bir şeyden yana olduğu, karşı çıktığımız vb. bildiriminde bulunamazsınız.</p>	
<p>Davranış-belirticiler:</p> <p>Bu grup başka birisinin davranışına ya da başından geçenlere reaksiyon gösterme ve başka birinin geçmişteki ya da hemen biraz önceki davranış şekli karşısında tutum takınma ve takınılan tutumları ifade etmeyi içerir. Özürler için dilemek; teşekkürler için teşekkür etmek; duygu paylaşımları için esef etmek, üzüntülerini bildirmek, tebrik etmek, başsağlığı dilemek, kutlamak, duygularını paylaşmak; tutum takınmalar için kırıngın olmak, umursamamak, takdir etmek, eleştirisi olmak, memnun olmamak, şikâyetçi olmak, tasvip etmek, görmezden gelmek, methetmek, şiddetle reddetmek, ayrıca (erk-belirtici olmayan kullanımlarıyla) suçlamak, onay vermek, gönlü bir şeyden yana olmak; selamlaşmalar için hoş geldin, Allah’a ısmarladık, hoşça kal; dilekler için kutsamak, ilenmek, birinin sağlığına içmek, birinin sağlığına kadeh kaldırmak, ayrıca (tam edimsel kullanımında)</p>	<p>Dışavurucular:</p> <p>Bu grubun edimsöz amacı, önerme içeriğinde belirtilen durumla ilgili olarak içtenlik koşulunda belirtilen ruhsal durumu dışavurmaktır. Teşekkür etmek, tebrik etmek, özür dilemek, başsağlığı dileme, esef etmek, hoş geldin demek edimleri bu gruptadır. Bu grup için Searle hiçbir uydurma doğrultusu olmadığını ve içtenlik koşulunun duruma göre değişkenlik gösterdiğini söyler.</p>

<p>dilemek; meydan okumalar için “Hodri meydan!”, “Sıkıysa yap!”, alnını karışlamak örnekleri bu gruptadır.</p>	
<p>Serimleyiciler:</p> <p>Bu grup görüşleri açıklamayı, temellendirmeler yapmayı, kullanışlara ve göndermelere açıklık getirmeyi içerir. Doğrulamak, yadsımak, bildirmek, betimlemek, sınıflandırmak, saptamak, düşüncesini belirtmek, bahsini belirtmek, müdahalede bulunmak, bilgilendirmek, tanıklık etmek, rapor etmek, yemin etmek, kestirimde bulunmak, kabullenmek, olduğunu teslim etmek vb. fiiller Austin tarafından serimleyici edimler olarak kabul edilmektedir.</p>	<p>Beyanlar:</p> <p>Searle, bu sınıf için Austin’in ilk zamanlar edim sözler ve betimleyici sözler arasındaki ayrımı iyi bir şekilde veremediğinden kesin olarak anlaşılmadığını savunmaktadır. İlan etmek, ad vermek ve suçlu bulmak söz edimleri bu gruba dahildir.</p>

J. L. Austin, **Söylemek ve Yapmak** (çev. R. Levent Aysever, İstanbul: Metis Yayınları, 2017), 164-173’ ten ve John R. Searle, **Söylemek ve Anlatmaya Çalışmak** (çev. R. Levent Aysever, Ankara: Bilgesu Yayıncılık, 2011), 34-44’ den alınmıştır.

Bu noktada bir sözceyi anlayabilmek için sözcenin iletmek istediği bilginin tehdit, söz verme, emir verme gibi söz edimi değerlerini incelemek gereklidir. Bunun için J. L. Austin, bir söz edimini anlayabilmek için düzsöz edimi, edimsöz edimi ve etkisöz olmak üzere üç basamak oluşturmuştur. Kıran ve Eziler Kıran bu basamakları aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

Tablo 3. Söz Edimi Değerleri

1. Düz söz edimi	2. Edimsöz Edimi	3. Etkisöz
Bu, konuşucunun bir şey söyleyerek gerçekleştirdiği edimdir.	Konuşucuyla alıcı arasındaki ilişkiyi etkileyen sözdür.	Konuşucunun alıcı üzerinde dolaylı yoldan etki yapmasını sağlayan sözdür.

Zeynep Kıran ve Ayşe Eziler Kıran, *Dilbilime Giriş*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018) 302-305' ten alınmıştır.

Bu tabloya göre “Pencereyi kapatır mısınız?” cümlesi düzsöz edimini oluşturmaktadır. Konuşucunun alıcıya belli bir bağlam içerisinde mesaj gönderirken bir beklentisinin olması edimsöz edimini oluşturur. Örneğin, konuşucu alıcıya gizli bir bilgi vermeye hazırlanıyorsa “Pencereyi kapatır mısınız?” cümlesi bağlam içerisinde “Sesimiz duyulmasın.” gibi bir anlama gelebilir. Alıcının konuşucunun verdiği mesaj bağlamında anlayıp etkilenmesi ve ani harekete geçmesi ise etkisöz basamağını oluşturmaktadır. Bu noktada alıcı, bağlama göre verilen mesajdan “Sesimiz duyulmasın. Pencereyi kapatayım”, “Hava soğuk. Pencereyi kapatayım” vb. anlamları çıkarabilir.

Bu yönüyle söz edimi değeri kavramı, klâsikleşmiş dil/söz karşıtlığını tartışma konusu yaparak tümceler, konuşucunun denetiminden kaçan gerçek bir toplumsal kodun kurallarına göre, belli bir sözcelem durumu içinde gerçek değerlerini kazandıklarını ortaya koymuştur (Kıran ve Eziler Kıran, 2018, 304). Bununla birlikte edimsözler tipik bir biçimde niyetli olarak yerine getirilirken etkisöz edimleri niyetiniz öyle olmasa gerçekleşebilir (Searle, 2015, 157). Örneğin, birisine sinemaya gitmeyi teklif etmezseniz teklif etme söz edimi gerçekleşmemiş olur. Ama niyetiniz öyle olmasa da birini kırabilir, bir şey yaptırabilir veya mutlu edebilirsiniz. Dolayısıyla edimsöz illa ki niyetli olmayı gerektirirken etkisöz edimleri niyetsiz de gerçekleşebilir.

Austin, söz edimlerini bu üç basamakla incelerken Grice, karşılıklı konuşma biçimleri üzerinden ele almaktadır. Grice'a göre karşılıklı konuşmada taraflar belli önvarsayımların eşliğinde bir amaca yönelik sözce oluşturmaktadır. Bu sözceler oluşturulurken uyulması gerektiğini savunduğu iş birliği ilkesini şu şekilde açıklar:

Konuşurken birbirimize söylediklerimiz, normal olarak bir dizi bağımsız sözden oluşmaz; oluşsalardı ussal olmazlardı. Konuşurken birbirimize söylediklerimiz, en azından bir ölçüde, iş

birliği amaçlayan çabalar olma özelliğini taşır; konuşmaya katılan her kişi, bu çabada ortak bir amaç, en azından karşılıklı ortak kabul edilen bir yön bulur (Grice, 1993' den aktaran Günay, 2013, 154).

Grice'ın iş birliği ilkesi bu yönleriyle dört temel prensibi kapsamaktadır. Bu dört temel prensip, Grice'ın 1968 yılında Harvard Üniversitesi'nde verdiği derslerden birinin basılı hâli olan "Mantık ve Karşılıklı Konuşma" adlı makalede şöyle açıklanmaktadır:

Nicelik: Eğer bana araba tamir etmede yardım ediyorsanız, sizden gelecek yardımın gereğinden fazla veya gereğinden az olacağını düşünmem. Başka bir örnekle, tamirin belirli bir aşamasında dört vidaya ihtiyacım varken sizden bana iki veya altı vidadan ziyade tam olarak dört vida uzatmanızı beklerim.

Nitelik: Tamirdeki yardımınızın içten olmasını beklerim, yapay değil. Eğer ben kek yaparken bana yardımcı oluyorsanız, şekere ihtiyacım olduğunda bana tuz uzatmanızı beklemem.

Bağıntı: Yapılan işin her aşamasında ortağımın yardımlarının benim anlık ihtiyaçlarıma cevap vermesini beklerim. Eğer bir kek hamuru çırpıyorsam bana bir kitap ya da mutfak önlüğü uzatılmasını beklemem.

Açıklık: Ortağımın yardım ederken ne yardım yaptığını ve onu duruma uygun hangi mesajla yaptığını açıklamasını isterim." (Grice, 1975, 309).

H. P. Grice verdiği bu örneklerle, nicelik kuralına uymak için konuşmacıların karşılıklı konuşma sırasında yeteri kadar bilgi vermeleri gerektiğini savunur. Nitelik kuralında ise bağlam içerisinde ilgili bilginin verilmesi gerektiğini söyler. Bununla birlikte bağıntı kuralında, konuşmacıların anlamlı bir konuşma gerçekleştirebilmeleri için bağlama sadık kalacak şekilde üretim yapmalarını bekler. Açıklık kuralında ise konuşmacıların verdikleri mesajların konuşma bağlamında her iki taraf için de yeterince anlaşılabilir olması gerektiğini savunur.

Jung (2002, 2-9) ise edim bilimsel yetkinliğin gelişmesi için daha farklı ölçütler ortaya koymuştur. Ona göre, bir kişinin edim bilimsel açıdan yetkin olabilmesi için 1. Söz edimlerini gerçekleştirebilmesi 2. İfadeyle birebir aynı olmayan anlamları iletebilmesi ve yorumlayabilmesi 3. İncelik işlevlerini yerine getirebilmesi 4. Söylem işlevlerini gerçekleştirebilmesi ve 5. Kültürel bilgiyi kullanabilmesi gereklidir. Jung'ın edim bilimi ele alış biçimine bakıldığında edim bilimin sosyolojik tarafının ağır bastığını görmekteyiz.

Onun gibi edim bilimin toplumsal tarafına önem veren Leech (1983) ve Thomas (1983) genel edim bilimi, toplum edim bilim (socio-pragmatics) ve edim dilbilim (pragmalinguistics) olarak ikiye ayırmaktadır. Özellikle incelik ilkesi hakkındaki görüşlerini Grice'tan yola çıkarak geliştiren Leech'e göre (1983, 10-11) toplum edim bilim yetisi, dil kullanımının kültürel boyutunu ilgilendirirken edim dilbilim yetisi, dil kullanımının dilbilimsel bölümüne odaklanır. Yani toplum edim bilim, edim bilimin sosyolojik arayüzüdür. İçerik veya ne söylemek istediğimiz ile ilgilenir; dil

kullanıcısının dil kaynaklarının bulunduğu bağlamı, kültürel kaynakları değerlendirir. İçerik, söz edimi üretiminin verimliliğini etkilemektedir. Edim dilbilim (pragmalinguistics) ise biçim veya dil işlevlerinin nasıl uygulandığını araştırır. Belirtilen bir söz edimi uygulamasında kullanılan dil yapıları ile ilgili farkına varma stratejileri bu alana aittir. Ayrıca sözdizimi ve sözlük bilimi de söz edimlerinin kullanımını artıran veya azaltan araçlar olarak bu alanda karşımıza çıkar. Bir ifade kullanılan dilde uygun ve etkili olacaksa bu iki durumun aynı anda oluşması lâzımdır.

Bardovi-Harlig (2001, 13) bu konu ile ilgili İD veya YD alanında çalışan herkesin kültürlerarası edim bilim hakkında komik veya bazen komik olmayan hikâyeler bildiğini savunur. Bu hikâyeler, içerisindeki konuşmacının aptal, çaresiz ya da kaba davranmış gibi hissettiği; dinleyicinin ise kafasını karıştıran, onu gücendiren veya kızdıran durumlardan oluşmaktadır. YD veya İD öğrencilerinin farkında olmadığı veya farkında olup ne yapmaları gerektiğini bilmedikleri konu kültürlerarası edim bilimidir. He ve Chan (2004' den aktaran Xu, Wannaruk, 2015, 1206), toplum edim biliminin bağlama göre değişen ve söylemde gerekli bütün türdeki bilgileri içeren iletişimsel uygunluk olduğunu belirtirler.

Bachman (1990, 42) ise edim bilimsel yetkinliğin, hedef dilde uygun şekilde üretim yapılması ya da söylemin kavranması için düzenleme yetkinliğine ek olarak bilginin gerekli olduğunu söyler. Bu durumda edim bilimsel yetkinlik özellikle, edimsözel yetkinlik, veyahut söz edimlerini nasıl yerine getirilebileceğinin bilgisi ve toplum dilbilimsel, veyahut dil kullanımına hükmeden toplum dilbilimsel aktarımların bilgisini içermektedir.

Esasında edim bilim, dil bilgisi ile iletişimde başarılı olmak için kullanılan bir dizi sosyal ve dilsel strateji ve ilkelerin bütünüdür. Dil bilgisi ve edim bilim iletişim sürecinde birbirini tamamlar. Bağlamın oluşması için anlama, anlamın oluşabilmesi için düzgün, akıcı, anlaşılır ifadeler, ifadelerin oluşması için dil bilgisinin yapı taşlarına ihtiyaç vardır (Aşkın Balcı, 2017). Bu sebeple edim bilim çok farklı dil konularıyla ilgilenmektedir: ünlem, bağıntılayan, ad belirlemesi, atasözü, nezaket kuralları, söyleşisel etkileşimler vb. (Charaudeau, Maingueneau, 2002' den aktaran Günay, 2013, 138). Fakat bu yapı taşları dediğimiz sesbilgisi, biçim birim, sözdizimi, anlambilgisini öğretirken somut dil bilgisinden soyut sözcelemeğe geçişi (Kocaman Gürata, 2018) öğrenciye fark ettirmemiz gerektirmektedir. Unutulmamalıdır ki herhangi bir söz ediminin hangi sözcelemede geçeceğini belirleyen etkenler vardır:

İletişimin hangi kanal ile gerçekleşeceği, söz edim sırasının takip edilmesi, bir önceki sözceyle uyumlu sözdizimsel bağlamın oluşturulması, konuşucuların bağlamsal durumdaki konumları (sosyal mesafe, sosyal güç-mevki ve yaptırımlar), söz ediminin dil dışı bağlamının göndergesel ve durumsal nedenleri ve bütün bunların eşleştirilmesi gibi (Polat, 2010, 144).

Bütün bu süreçler açısından burada düzenek kavramından bahsetmek önemlidir. Ariel (2008, 11-18), edim bilim ve dil bilgisi ilişkisini açıklarken düzenek (code) ve çıkarımlardan (inference) bahseder. Düzenekler, dilsel ifadelerin biçimsel ve işlevsel kullanma şartlarıdır. Açık, doğru ve koşullu olmak zorundadır, vazgeçilmezdir. Çünkü biçim ile işlev arasında doğrudan bağlantı olduğunu vurgular. Bu bağlantı türün bağlantı çerçevesinde belirginleşmektedir. Biçimi açıklamak için bağlamın kapsadığı işlevi göstermek lâzımdır. Böylece belli bir bağlamda kullanılan düzeneden yola çıkarak işlevsel çıkarımlarda bulunabiliriz. Özetle çıkarımlar örtük ve bağlamsal varsayımlara dayalıdır. Düzenek ve çıkarım birbirini tamamlamaktadır; söylemi yorumlamamızı ve üretmemizi sağlar. Düzenek ve çıkarım, söylemdeki dil bilgisinin işlevselliğini göstermektedir.

Bu noktada önvarsayım ve örtük anlam kavramlarını biraz daha açıklamak yerinde olacaktır. Önvarsayım kavramı, Fransız dilbilimci Oswald Ducrot tarafından oluşturulmuştur. Ducrot, dilin bir edime, kurallarını konuşucunun saptadığı bir karşılıklı iletişime indirindiğini kabul eder. Ayrıca ona göre dil sadece bilgiler aktaran basit bir araç değildir; sözlük ve sözdiziminde yer alan bir insan ilişkileri kodunu da kapsar (Kıran, Eziler Kıran, 2018, 308). Yani kişiler, taraflarca bilindiğini varsaydıkları bilgiler veya kurallara dayanarak iletişim kurarlar. Örneğin, A kişinin B kişisine “İstatistiğe Giriş dersinden kalmışım.” diye mesaj attığını düşünelim. Bu durumda, A kişisi, İstatistiğe Giriş dersi aldığı ve bu dersin sınavına girdiğinin B kişisi tarafından bilindiğini varsayarak bu ifadeyi oluşturmuştur. Günlük hayatta da iletişimin çoğu varsayımlara dayalı olarak gerçekleşmektedir. Grice (1989) ve Searle (2016) aksi takdirde iletişim sırasında asıl iletmek istediğimiz iletiden önce muhatabımıza birçok bilgi vermemiz gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Bunun yanı sıra, iletişim sırasında kişiler iletilerini doğrudan iletmek yerine farklı sözcelemeler yaparak dolaylı yoldan iletme yolunu seçebilirler. Grice (1975, 305-306), kişilerin iletişim sırasında bu manevrayla her seferinde fiil ailesinden genel bir görevi ima eden bu veya şu üyeyi seçmekten kaçındığını ifade eder. Bu manevralar

örtük anlamı oluşturur. Bu durumda konuşmacı, önvarsayımlara dayanarak iletisinin muhatabı tarafından anlaşılacağını düşünür. Daha önce Ariel'in (2008) bahsettiği gibi ancak düzeneklerin doğru kullanılması şartıyla muhatabın bir çıkarıma ulaşması mümkün olacaktır. Eğer ileti muhatabın kafasında belirsiz kalırsa konuşmacının iletiyi daha belirgin kılması için açıklama yapması lâzımdır. Bu durumda, konuşmacının iletisini dolaylı yoldan iletme işlemi başarısızlıkla sonuçlanmış demektir.

2.1. İkinci Dil Öğretiminde Edim Bilim

İletişimsel Yaklaşım'ın önem kazanmasıyla birlikte, 80'li yılların başında yabancı dil öğretimi alanında hem kurumsal boyutta hem de uygulamada büyük değişiklikler yaşanmıştır. Yabancı dil öğretimi alanında İletişimsel Yaklaşım'ın uygulanmasına kadar yalnızca yapısalcı, üretici-dönüşümsel ve dağılımsal dilbilimin kuramsal temelleri görülmektedir (Onursal Ayırır, 2016, 158).

YD ve İD Türkçe öğretiminin çok yeni bir alan olması sebebiyle hâlâ üzerinde çalışılması gereken pek çok sorun günümüze kadar ulaşmıştır. Bu sorunlardan biri, derslerde çoğunlukla dinleme, okuma, konuşma, yazma becerilerinin gelişimi üzerine yoğunlaşılmasıdır. Bu beceriler üzerine yoğunlaşılırken çoğunlukla odak noktası dil bilgisinin doğru şekilde kullanılabilmesidir. Bunun bir sonucu olarak yabancı dil Türkçe dersleri alan öğrenciler, çoğu zaman sözlü ve yazılı iletişim sırasında bocalamakta ve neyi, nerede ve nasıl kullanacağını bilememektedir. Örneğin, lokantada sipariş verirken garsonun “İçecek bir şey ister misiniz” sorusuna “Hayır, istemiyorum.” diye cevap vermek bağlam içerisinde kafa karışıklığına sebep olabilir. Garson, bu cevaptan müşteriyi çok soru sorarak çok sıktığı veya bir an önce müşterinin onun yanından hemen ayrılmasını istediği gibi birçok anlam çıkarabilir. Çünkü bu soru sadece bir öneridir ve garson gerçekten müşterinin bir şey içip içmemek “istediğini” öğrenmek amacıyla bu soruyu yöneltmemiştir. Dolayısıyla müşterinin aklında bir şey içmek gibi bir fikir yoksa bu öneriyi “Hayır, teşekkürler.” gibi bir cevapla kibarca reddetmesi beklenir. Çünkü “bir öneri ardından bir reddi, bir kabulü veya bir bilgi sormayı getirebilir” (Polat, 2002, 5). Bir yabancı dil öğrencisi için hata sayılabilecek bu durum yanlış anlaşılma, karşısındaki kişiyi gücendirme gibi birçok soruna sebep olabilir.

Bu noktada, kullanılan ders kitapları ve ders dışı materyaller incelendiğinde çoğu alıştırmaların sadece dil bilgisini biçimsel olarak öğretmeye odaklandığı ve edim

bilimsel kullanımların göz ardı edildiği gözlemlenmiştir. Hâlbuki tüm bunların yanında öğrencilere, öğrendiklerini nerede ve nasıl kullanacaklarına dair yol gösterilmesi de lâzımdır. Çünkü dersler sırasında çok başarılı olan yabancı dil Türkçe öğrencileri, yüksek seviyede olsalar bile günlük hayatta çok basit sayılabilecek bir “reddedebilme” edimini gerçekleştiremediklerinde, bilgilerini yetersiz hissetmekte ve bu durum onların dile karşı motivasyonlarının düşmesine sebep olmaktadır. Bu durumda öğrenciler, Türkçeyi asla tam anlamıyla öğrenilemeyecek bir dil olarak algılamaktadır. Bununla birlikte bütün dillerde kaç farklı söz edimi olduğu belli değildir. Bu sebeple yapılan sınıflandırmalar kesin sınırlara sahip değildir.

Bu konuyla ilgili Yusuf Polat (2002, 6-7), *Communiquer en Français* kitabındaki sınıflandırmadan yola çıkarak Türkçedeki sözceleri, 8 temel halkalı bir zincir oluşturmuştur. Fakat oluşturulan sözce dizelgelerinin ihtiyaca göre değişebilir olduğunu savunmaktadır.

2.2.Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı’nda Edim Bilim

ADOÇP’nin 2000 yılında yayımlanmasıyla birlikte, “Eylem Odaklı Yaklaşım” uygulanmaya başlamıştır. Bu yaklaşım, İletişimsel Yaklaşım’ın temel ilkelerine dayalı olmakla birlikte bazı değişiklikler göstermektedir. Örneğin, esas amaç sadece “başkalarıyla konuşmak” olmaktan çıkmış, “başkalarıyla eylem gerçekleştirmek” olarak belirlenmiştir (Onursal Ayırır, 2016, 159-160).

Yine eylem odaklı yaklaşımla birlikte öğrenene kazandırılması istenen becerilerden bazıları “bilmek” (bir eylemi gerçekleştirmek için gereken bilgilere sahip olmak), “yapmayı bilmek” (bu bilgileri kullanarak istenilen eylemi gerçekleştirebilmek) ve “olmayı bilmek” (öğrenme sürecinde olduğu kadar dil kullanırken de kişilerin kimliklerini oluşturan kişisel özellikleri doğrultusunda hareket etmesini bilmek) olarak sıralanmaktadır (Onursal Ayırır, 2016, 160). Eylem odaklı yaklaşımda, öğrencilerin farklı durumlara ve farklı insanlara göre dil becerilerini ayarlayarak iletişim kurabilmesi amaçlanmaktadır. Böylece, edim bilim ikinci dil öğretiminde önem kazanmaktadır.

ADOÇP’de edim bilim konusunun iletişimsel dil yetkinliği başlığı altında ele alındığı görülmektedir. Programda edim bilimin tanımı şu şekilde yapılmaktadır (ADOÇP, 2018, 138):

“Dilbilimsel/edim bilimsel ayrımını kolay bir şekilde anlamak için edim bilimsel yetkinlik iletinin yeniden yapılandırılmasıyla ilgilenirken; dilbilimsel yetkinliğin dil kullanımı (örneğin, doğru kullanım) ve dolayısıyla dil kaynakları, bir sistem olarak dilin bilgisiyle ilgilendiğini söylemek doğru olacaktır”.

Bu sebeple, 2018 yılında yenilenen ADOÇP kitapçığında edim bilimsel yetkinliğin sağlanması için öğrencilerin hangi iletilere göre dil kullanım ilkelerini belirledikleri üç ana başlık altında değerlendirilmektedir (ADOÇP, 2018, 138):

- a) İletilerin kurgulanışı, yapılandırılışı ve düzenlenişi (söylemsel yetkinlik)
- b) İletilerin yerine getirdiği iletişimsel işlevler (işlevsel yetkinlik)
- c) İletilerin etkileşimsel ve işlevsel şemalara göre sıralanışı (tasarimsal yetkinlik)”.

Söylemsel yetkinlik, sıra alma, işbirlikçi ilkeler ve etkileşimde de olduğu gibi, tematik gelişim ve bağlaşıklık-tutarlılık gibi genelliyici yönleri içererek metinleri oluşturma becerisi ile ilgilidir. Esneklik ise kişinin kelime dağarcığını nasıl kullandığı ve uygun olan toplum dilbilimsel seçeneği nasıl tercih ettiğini önemser. Dolayısıyla esneklik, öğrencilerin fikirlerini farklı şekillerde düzenleyip öğrenilen dili yeni durumlara uyarlayabilme becerisiyle ilgilenir. İletişimsel dil etkinliklerindeki bütün ölçütler, işlevsel dil kullanımının farklı türlerini içermektedir. Bununla beraber ne söylemek istendiğini açıkça belirtmek, edim bilimsel yetkinliğin diğer bir boyutu olan önermeyi içerir. Sonuç olarak herhangi bir şeyi söylemek akıcılığı gerektirir (ADOÇP, 2018, 139).

Bu araştırmadaki etkinlikler, A2 ve B1 seviyesindeki edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini karşılamak üzere tasarlanmıştır. Veriler yazılı söylem tamamlama sınavıyla toplandığı için ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerinden sadece yazma becerisiyle ilgili olanlar göz önünde bulundurulmuştur. Bu beceriyle ilgili ölçütler şu şekildedir:

Tablo 4. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütleri

Esneklik	
C2	<ul style="list-style-type: none">• İletişim sırasında belli noktalara vurgu yapabilir ve duruma, muhatabına vb. gibi unsurlara göre ifadelerini uydurabilir. Anlamsal belirsizliğini ortadan kaldırmak için farklı dil bilimsel yapılarla ileri seviyede esneklikle fikirlerini yeniden oluşturabilir.

C1	<ul style="list-style-type: none"> • Zengin bir sözcük dağarcığı ve sözdiziminden faydalanıp, ifade biçimini ve cümlelerinin uzunluğunu değiştirerek seyirci üzerinde istediği etkiyi bırakabilir. • Sorumluluk, tereddüt, güven ve kuşku seviyesini belirtmek için ifadelerinde değişiklik yapabilir.
B2	<ul style="list-style-type: none"> • Bulunduğu koşullara uygun bir resmiyet düzeyi benimseyerek, söyleyeceklerini duruma ve alıcıya göre ayarlayabilir. • Karşılıklı konuşmalarda, konuşmanın gidiş yönü, tarzı ve vurgu değişikliklerine uyum sağlayabilir. • Söylemek istediklerini çeşitli yapılarda ifade edebilir. • Bir noktayı açıklamak veya vurgulamak için bir fikri yeniden düzenleyebilir.
B1	<ul style="list-style-type: none"> • İfadelerini günlük olmayan durumlarla başa çıkmak için ayarlayabilir. • Ne istediğini belirtmek için basit dil esnekliğinden geniş ölçüde yararlanabilir.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrendikleri ifadelerin öğelerini tekrar tekrar düzenleyerek yeni ifadeler oluşturabilir. • Daha önce defalarca alıştırma yaparak öğrendikleri basit cümlelerdeki sınırlı sayıda sözcüğü değiştirerek belirli durumlara uyarlayabilir.
A1	<ul style="list-style-type: none"> • Bu seviye için tanımlayıcı yoktur.
A1 öncesi	<ul style="list-style-type: none"> • Bu seviye için tanımlayıcı yoktur.
Tematik Gelişim	
C2	<ul style="list-style-type: none"> • Hedef okuyucunun ilgisini koruyarak, kolaylıkla ve tüm iletişim amaçlarını yerine getirerek, karmaşık fikirleri etkili bir şekilde iletmek için yeterli esnekliğe sahip metin türünün uzlaşmalarını kullanabilir.
C1	<ul style="list-style-type: none"> • Hedef okuyucunun ilgisini korumak ve karmaşık fikirleri iletmek için ilgili metin türünün uzlaşmalarını kullanabilir.

	<ul style="list-style-type: none"> • Alt başlıklar ekleyerek, belli fikirler geliştirerek ve uygun bir sonuçla bitiş yaparak detaylı açıklamalar ve anlatılar oluşturabilir. • Uzun ve karmaşık bir metin için uygun bir giriş ve sonuç yazabilir. • Metindeki yardımcı fikirler, nedenler ve ilgili örneklerle ana fikirleri bir noktaya kadar destekleyebilir ve genişletebilir.
B2	<ul style="list-style-type: none"> • Metinde kayda değer noktalara ve bu noktalarla ilgili yardımcı ayrıntılara uygun şekilde vurgu yaparak yöntemli bir şekilde tartışma geliştirebilir. • Tartışmanın karmaşık yönlerini ikna edici bir şekilde sunabilir ve bu bölümler hakkında gelen soruları cevaplayabilir. • Fikirlerini iletirken ilgili iletişimsel görevin uzlaşımsal yapısına uyabilir. • İlgili tamamlayıcı detaylar ve örneklerle ana fikirlerini genişleterek ve destekleyerek net bir açıklama ve anlatı geliştirebilirler. • Yardımcı fikirler ve ilgili örneklerle görüşlerini bir noktaya kadar genişletip destekleyerek bir tartışma geliştirebilirler. • Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirebilirler. • Gerçekler ve görüşler arasındaki farkı açık şekilde belirtebilirler.
B1	<ul style="list-style-type: none"> • Öyküleyici bir metinde olayların oluş sırasını belirtebilir. • Çoğu zaman zorlanmadan takip edebilecekleri bir tartışma geliştirebilir. • Fikirlerini iletirken ilgili metin türünün geleneksel yapısına uygun ürünler verir.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Çok basit noktalara değinerek bir hikâye anlatabilir ya da bir şeyi tarif edebilirler. • "gibi" ve "mesela" kelimelerini kullanarak çok basit bir metinden örnek verebilirler.

A1	<ul style="list-style-type: none"> • Bu seviyede tanımlayıcı yoktur.
A1 öncesi	<ul style="list-style-type: none"> • Bu seviyede tanımlayıcı yoktur.
Bağlaşıklık ve Tutarlılık	
C2	<ul style="list-style-type: none"> • Çeşitli düzenleme biçimleri ve çok sayıda tutarlı düzeneği uygun şekilde kullanarak bağlaşıklık ve tutarlı bir metin oluşturabilir.
C1	<ul style="list-style-type: none"> • Çeşitli tutarlı düzenekler ve düzenleyici biçimler kullanarak, iyi yapılandırılmış bağlaşıklık bir metin oluşturabilir.
B2	<ul style="list-style-type: none"> • Fikirler arasındaki ilişkiyi belirtmek için çeşitli bağlantı sözcüklerini etkili şekilde kullanabilir.
	<ul style="list-style-type: none"> • Anlaşılır ve bağlaşıklık söylemde sözlerini bağlamak için sınırlı sayıda tutarlı düzenekten yararlanabilir. Bununla birlikte uzun süre iletişimde kurması gereken durumlarda bazen çekingenlik gösterebilirler. • Çok sayıda bağlanmış kelime ve tutarlı düzenekten faydalanarak, genel olarak iyi yapılandırılmış ve bağlaşıklık metinler üretebilirler. • Anlaşılır, mantıklı paragraflarla daha uzun metinler oluşturabilirler.
B1	<ul style="list-style-type: none"> • Konudan konuya geçen bir tartışma sürecinde karşı tartışma başlatabilirler. • Bir dizi kısa, ayrık ve basit ögeyi, birleşik dizilere bağlayabilirler. • Örneğin bir hikâyede, daha uzun cümleler oluşturabilir ve sınırlı sayıda bağlaşıklık düzenek kullanarak bu cümleleri birbirine bağlayabilirler. • Uzun bir metinde basit ve mantıklı bir bitiş oluşturabilirler.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Basit noktalarından bahsederek bir hikâyeye anlatmak veya bir şeyi tarif etmek için cümleleri birbirine bağlamada en sık kullanılan bağlayıcıları kullanırlar.

	<ul style="list-style-type: none"> • "ve", "ama" ve "çünkü" gibi basit bağlayıcıları kullanarak cümleleri birbirine bağlayabilirler.
A1	<ul style="list-style-type: none"> • “ve” ya da “o zaman” gibi basit bağlayıcılarla kelime gruplarını ya da kelimeleri bağlayabilirler.
A1 öncesi	<ul style="list-style-type: none"> • Bu seviyede tanımlayıcı yoktur.
Önerme	
C2	<ul style="list-style-type: none"> • Çok çeşitli niteleyici aracı mantıklı şekilde kullanarak (Örneğin, derece ifade eden zarflar, sınırlamaları ifade eden yantümceler), cümlelerindeki ince anlamsal ayrıntıları tam olarak iletebilir. • İletişim sırasındaki belirsizliklere vurgu yapabilir, bu belirsiz noktaların farkına varabilir ve ortadan kaldırabilirler.
C1	<ul style="list-style-type: none"> • Metinde kesinlik/kesinsizlik, inanç/kuşku, olasılık vb. gibi unsurların dereceleri hakkında görüşlerini belirtebilir veya bir betimleme yapabilir. • Bir iddianın, bir tartışmanın veya bir konunun gücünü göstermek için dilsel kipliği etkili bir şekilde kullanabilir.
B2	<ul style="list-style-type: none"> • Ayrıntılı bir bilgiyi hatasız şekilde iletebilir. • Dil yetisi, ifade etme gücü ve deyimleri kullanmaktan yoksun olsa da zorlu durumlarda ana hatlarıyla bir fikri iletebilir.
B1	<ul style="list-style-type: none"> • Bir düşünce veya sorundaki ana noktaları akılcı bir şekilde açıklayabilirler. • Daha anlaşılabilir kılmak istediği ana noktalar hakkında soru sorabilirler. • Önemli gördükleri hususlar hakkında anında soru sorabilirler.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Aşına olduğu veya gündelik konularda basit ve sınırlı şekilde bilgi alışverişinde bulunarak söylemek istedikleriyle iletişim kurabilir. • Fakat diğer durumlarda iletisini diğer konuşmacıya göre uzlaştırmak zorundadırlar.
nzkA1	<ul style="list-style-type: none"> • Somut türdeki kişisel bilgileri ve ihtiyaçları basit şekilde iletebilir.

A1 öncesi	<ul style="list-style-type: none">• Kişisel detaylar hakkındaki çok temel bilgileri, çok basit şekilde iletebilir.
-----------	--

Council of Europe, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (Şubat 2018), 138-143' ten çevrilmiştir.

ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini içeren bu ölçütler göz önüne alındığında, genel olarak öğrencilerin edim bilimsel yetkinliği sağlayabilmeleri için bağlaçların, kiplerin ve söylem bağlayıcılarının kullanımına önem verildiği görülmektedir. Dolayısıyla ADOÇP, öğrencilerin iletisi anlaşılmadığında veya ihtiyaç duyulduğunda ana fikir ve yardımcı fikirlerle desteklenen bağlamla ilgili açıklama ve örneklendirme yapabilmelerini şart koşar. Bir metni okuduktan sonra olayların gerçekleşme sırasına göre bağlayıcı düzeneklerle yeniden metni oluşturabilmelerine ve uzun metinlerdeki sıralamayı takip edebilmelerine önem verir. Ayrıca metinlerde anlamlı bir giriş ve bitiş yapabilmelerine dikkat eder. İletişim sırasında, duruma ve muhatabına göre ifadelerini uyarlayabilmesini ister. Tüm bunlarla birlikte diyalogun akışındaki değişiklikleri, diyalogun tarzını ve vurgularını algılayarak ifadelerini yeniden düzenleyebilmelerini ve anlaşılmadığı durumlarda iletilerini alıcıya göre uzlaştırabilmelerine dikkat çeker.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Çalışmada, bir soruna yönelik uygulamanın gelişmesini sağlamak amacıyla eylem araştırması kullanılmıştır. Çünkü çözülmesi gereken belirli bir problem olduğunda eylem araştırmasının kullanılması gereklidir (Creswell, 2017, 756). Bu sebeple, eylem araştırması okul bağlamında personeli geliştirmek, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerini desteklemek ve okul genelindeki sorunları ele almak için bir araçtır (Allen, Calhoun, 1998' den aktaran Creswell, 2017, 756).

Yıldırım ve Şimşek (2016), eylem araştırmasını uygulama/karşılıklı ve iş birliği/tartışma; Creswell (2017) ise uygulamalı ve katılımlı/iş birlikli olarak ikiye ayırmaktadır. Bu çalışmada uygulamalı eylem araştırması kullanılmıştır. Uygulamalı eylem araştırması; yerel uygulamalar üzerine çalışma, bireysel ve takım temelli araştırma içerme, öğretmenin gelişmesi-öğrencinin öğrenmesine odaklanma, bir eylem planı yürürlüğe koyma ve öğretmene araştırmacı olma yolunu açması (Creswell, 2017, 759) gibi imkanlar sunması bakımından bu araştırma için daha uygun görülmüştür.

Çalışmanın örneklemini uluslararası İmam Hatip Lisesinde yatılı olarak eğitim gören 12 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler, Diyanet İşleri Başkanlığının sınavına tabi tutularak Türkiye'de eğitim almaya hak kazanmıştır ve Afrika, Balkanlar ve Orta Asya ülkelerinden gelmektedir. Araştırmanın yapıldığı 2018-2019 öğretim yılında 9. sınıf olan hazırlık sınıfında okumaktadır ve ilk dönem haftada 30 saat olmak üzere yoğunlaştırılmış İD Türkçe dersleri almaktadırlar. İkinci dönem ise 12 saatlik İD Türkçe dersleriyle beraber matematik, beden eğitimi, kimya vb. gibi diğer dersleri Türkçe olarak almaları beklenmektedir.

Öğrencilerin Türkiye'deki hayatları göz önünde bulundurulduğunda alışveriş, banka, kuaför vb. işleri kendilerinin hallettiği görülmüştür. Bununla beraber üniversite eğitimlerini Türkiye'de alacaklardır. Çoğunluğu staj yapmalarını gerektiren mühendislik bölümlerinde eğitim almak istemektedir. Yani örneklem grubu meslek ve

eğitim hayatlarını T¼rkiye’de geçirecektir. Dolayısıyla T¼rkede çeşitli durumlarda, resmî ve gayri resmî iletişime girmeleri gerecektir. Bu sebeple söz edimlerinin öğrenilmesi ve edim bilimsel yeterliliğin geliştirilmesi, bu özellikteki bir ğrenci topluluğunun eğitim hayatının başarisızlığa uğramaması fazlasıyla önem arz etmektedir. ¼nk¼ bu özellikteki bir ğrenci grubunun akademik d¼zeyde bir T¼rke ile s¼rekli olarak kendilerini ifade etmesi gerekecektir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Veriler, 2018-2019 eğitim ğretim yılı boyunca yapılan İD T¼rke dersleri sırasında toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak gözlem, etkinlikler, çalışma kağıtları, ön test ve WDCT (Written Discourse Completion Test-Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı) kullanılmıştır. n test olarak, öğrencilerin derste yaptıkları kitap alıştırmaları, defterdeki notlar ve ödevleri değerlendirilmiştir. İçerik analizi yoluyla öğrencilerin kullanmakta en çok zorlandıkları söz edimleri tespit edilmiştir. Ayrıca b¼t¼n materyallerde ğretmen ve ğrenci tarafından kullanılmayan ve kullanılan yazma etkinliklerinin ortak özellikleri belirlenmiştir. Bu bilgilerin ışığında ve ADOP A2-B1 karşılıklı konuşma, okuma, yaratıcı yazma ve edim bilimsel yetkinlik l¼tleri temel çalışma kğıtları ve etkinlikler hazırlanmış ve öğrencilere sunulmuştur. Çalışma kağıtları ve etkinliklerin sonunda WDCT uygulanmıştır.

Yazılı söylem tamamlama sınavı (WDCT) ğrencilerin, bir durum açıklaması (ifadesini ayarlaması, katılımcı rol üstlenmesi gereken veya kendilerine karşı dayatma içeren gibi durumlar) okuduktan sonra kendilerinden bu durumda ne syleyebileceklerinin yazılmasının istendiği edim bilimsel bir araçtır (Brown, 2001, 301). Araştırma toplam altı etkinlik ve altı yazılı söylem tamamlama sınavı kullanılmıştır. İlk iki etkinlik olan şehirde Diyaloglar (Bkz. Ek.2) ve Yaz Tatili (Bkz. Ek.3, Ek.4) A2 seviyesine aittir. Bu etkinliklerin sonunda öğrencilerin edim bilimsel yeterliliklerini ölçmek amacıyla yazılı söylem tamamlama sınavı yapılmış ve bir durum açıklaması verilmiştir. Fakat cevapları doğrudan öğrencilerden almak yerine boşluk doldurmalı diyaloglar verilmiştir. Boşluklara, diyaloğun bağlamına göre uygun olan söz edimlerini yazmaları istenmiştir.

Obezite (Bkz. Ek.7, Ek.8), Fotoğraflara Hikâye Yazma (Bkz. Ek.9, Ek.10), Yaşlılık (Bkz. Ek.11, Ek.12, Ek.13, Ek.14) ve Eğitim Haberleri (Bkz. Ek.15, Ek.16) etkinliklerinden sonra yapılan yazılı söylem tamamlama sınavlarında, çeşitli durumlar

hakkında sorunlar yazılarak öğrencilerden doğrudan yanıt alınmıştır. Bu çalışma kâğıdı, etkinlikler ve sınavların hepsi derslerden sonra öğrencilerden toplanmıştır. Ön test ve son testle toplanan veriler MS Excel programında söz edimleri kullanımı ve ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine göre dört farklı tablo olarak bulgular kısmında verilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bulguları üç ana bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde örneklem grubunun derslerinde kullanılan kitaplardaki söz edimleri ve yazma etkinlikleri incelenmiştir. Bu yolla, alıcı beceriler olan okuma ve dinleme ile öğrenciye ne kadar söz edimi sunulduğu; üretici beceriler olan konuşma ve yazmada öğrencilerin söz edimi üretmeye teşvik edilip edilmedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. 2. bölümde İD Türkçe dersi öğretmeni tarafından kitap dışında uygulanan yazma etkinlikleri incelenmiştir. Yine aynı şekilde bu yazma etkinliklerinin öğrencileri söz edimi kullanmaya teşvik edip etmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. 3. bölümde ise araştırma kapsamında uygulanan yazma etkinlikleri yorumlanmıştır. Bu bölümün sonunda İTDK’de kullanılan ve öğretmen tarafından sunulan yazma etkinlikleri ön test; uygulanan etkinlikler ve yazılı söylem tamamlama sınavı ise son test olarak değerlendirilerek tablo hâlinde oluşan fark sunulmuştur.

4.1. İstanbul A2 ve B1 Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Edimleri

Polat’a göre (2011, 40) bir kitaptaki söz edimi öğretiminin belirtik veya örtük olarak yapıldığını anlayabilmek için kitapta söz edimlerinin isminin verilip verilmediğine bakmak lâzımdır. Bu bilgiden yola çıkarak aşağıdaki tablolarda A2-B1 İTDK’de söz edimlerine yer verilip verilmediği incelenmiştir.

Okuma ve dinleme becerileri alıcı beceriler olduğu ve bu becerilerin etkinlikleri ile verilecek girdi kitap yazarları tarafından belirlendiği için tablolarda bu becerilere ait etkinliklerde bulunan söz edimlerine yer verilecektir. Fakat üretici beceriler olan yazma ve konuşmada üretimin öğrenciler tarafından yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla yazma bölümünde kullanılan etkinlikler varsa öğrencilerin ürettikleri söz edimleri ve çıktılarının ADOÇP edim bilimsel ölçütlerine göre yorumlanması yapılacaktır. Uygulanmayan yazma etkinliklerinin ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini karşılamak için öğrenciler açısından teşvik edici olup olmadığı tartışılmıştır.

Konuşma becerisi araştırma konusuna dâhil olmadığı için bu beceri hakkında sadece gözlem yoluyla veri toplanmıştır. Bu sebeple kitapta yer alan etkinlik örnekleri üzerinden sadece konuşma becerisinde öğrencilerin söz edimi kullanmaya teşvik edilip edilmediği tartışılacaktır.

4.1.1. İTDK A2 seviyesi

4.1.1.1. A2 seviyesi 1. Ünite

A2 İTDK’de 1. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Tarif etme, 2. Emir ve istekte bulunma ve anlayabilmedir. Bu iletişim hedeflerinden ilkini gerçekleştirmek üzere 1.A bölümünde yemek tarifi ve yol tarifi konularına okuma ve dinleme bölümünde yer verilmiştir. Üretici beceriler olan yazmada, doğrudan öğrencilerden yemek tarifi vermeleri; konuşmada ise yol tarifi yapmaları istenmiştir. Ünite genel olarak incelendiğinde yemek tarifi için gerekli fiil öğretiminin yapıldığı, fakat başka bir kişi ile iletişime girilmesini sağlayan söz edimlerine yer verilmediği görülmüştür. Yani etkinliklerde sadece ilgili dil bilgisi olan ve emir kipi olarak adlandırılan biçim birimin “tarif verme/etme” işlevine odaklanıldığı saptanmıştır. Buna göre, yemek tarifi verme eylemi günlük hayattan bir bağlam içerisinde sunulmamış ve hiçbir bağlam olmadan sadece öğrencinin yemek tarifi verebilmesi istenmiştir.

Konuşma bölümündeki yol tarifi etkinliği içinse hiçbir kelime veya söz edimi öğretimi yapılmadığı göze çarpmaktadır. Bu noktada yol tarifi sorma bağlamı göz önünde bulundurulduğunda, birisine adres sormadan önce konuşmaya giriş yapmamızı sağlayan “Affedersiniz” veya “Pardon” konuşma başlatıcı söz edimleri; “Affedersiniz, tekrar edebilir misiniz?” gibi birisinden bir şey yapmasını isteme söz edimi veya doğrudan yol tarifini tekrar ederek tarif edenden doğru anlayıp anlamadığına dair onay alma söz edimi ve son olarak konuşmayı bitirmek için “Tamam, çok teşekkürler. İyi günler!” gibi konuşma bitirme söz edimi üzerinde durulması lâzımdır.

Kitapta bu üniteye yazma bölümü incelendiğinde öğrencilere iki soru yöneltildiği görülmektedir. Bu etkinliğin dersin öğretmeni tarafından kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. A2 Seviyesi 1. Ünite A Bölümü

A2 1.A	Konu: Mutfakta Dil bilgisi: Emir kipi
Okuma: Şiş kebab yapalım	
Önerme söz edimi (Şiş kebab yapalım.), tarif etme söz edimi (Eti geniş bir kaba koyun vs.), bitirme söz edimi (Afiyet olsun.)	
Dinleme: Yol tarifi	
Konuşma başlatma söz edimi (Alo!), karşılık verme söz edimi (Efendim!), selam verme söz edimi (Merhaba Ömer!), bilgi isteme söz edimi (Spor salonuna nasıl gelebilirim?), yön tarif etme söz edimi (... şimdi otoparktan çık ve sağa dön vs.), tahminde bulunma söz edimi (... Atatürk Caddesi sanırım.), bilgi verme söz edimi (...hastaneyi görüyorum şu anda), onay isteme söz edimi (İstiklal Caddesi'ne mi giriyorum?), onaylama söz edimi (Evet, oradan da dosdoğru ilerle.), duygu belirtme söz edimi (Süper!), teşvik etme söz edimi (... haydi.), bitirme söz edimi (Görüşürüz!).	
Konuşma: Yol tarif etme	
Arkadaşımıza, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinden evimizi tarif edelim.	
Yazma: Yemek tarifi	
<ul style="list-style-type: none">• Sizin yemek konusunda ilk tecrübeniz neydi? Hatırlıyor musunuz?• Aşağıdaki resimde bir anne kızına yemek tarifi veriyor. Tarifi diyalog hâlinde yazalım.	

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 7-11'den alınmıştır.

1.B bölümünde ise -AyIm ve -(y)AlIm biçim birimleri ele alınmıştır. Bu biçim birimler temel alınarak öğrencilerin ünitenin ikinci hedefi olan “İstek bildirme ve anlayabilme” hedefini gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Bu bölüm genel olarak incelendiğinde -(y)AlIm biçim biriminin öneride bulunma ve öneri isteme söz

edimlerini gerçekleştirdiği görülmüştür. Fakat ünite başında bu söz edimlerinin kullanılacağına dair bir iletişimsel hedef belirlenmediği dikkat çekmektedir.

Dinleme bölümünde ise verilen konuşmadaki boşlukların doldurulması istenmiştir. Boşluklarda ilgili biçim birimle çekimlenen fiiller bulunmaktadır. Konuşma becerisi etkinliğine bakıldığında ise öğrencileri ünitenin hedefleriyle örtüşen söz edimleri kullanmaya teşvik edeceği yorumu yapılabilir. Yazma becerisi incelendiğinde ise aynı 1.A bölümündeki gibi öğrenciye doğrudan yöneltilen sorular içerdiği görülmektedir.

Bu bölümdeki konu göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin konuşma başlatma, konuşma bitirme, düşünce belirtme, öneride bulunma, öneri isteme gibi söz edimlerini gerçekleştirebilmeleri gerekmektedir. Fakat bahsedilen söz edimlerini öğretmek ve işlevlerini daha çok öne çıkarmak yerine istek kipi olarak adlandırılan biçim birimin sadece dil bilgisel işlevinin öğretimine önem verildiği görülmektedir.

Tablo 6. A2 Seviyesi 1. Ünite B Bölümü

A2 1.B	Konu: Lokantada Dil bilgisi: İstek kipi
Okuma: Yemek siparişi	
Haber verme söz edimi (Çok açım.), öneride bulunma söz edimi (Haydi, güzel bir lokantaya gidelim.), dikkat çekme söz edimi (Garson bey, bakar mısınız?), bilgi isteme söz edimi (Bugün ana yemekte neler var?), istekte bulunma söz edimi (Ben köfte alayım.), bilgi isteme söz edimi (Hayatım sen ne yemek istiyorsun?), öneri isteme söz edimi (Tatlı olarak neyi öneriyorsunuz?), öneri verme söz edimi (Kadayıf ve baklavamız çok lezzetli.), bilgi verme söz edimi (Kadayıf ve baklavamız çok lezzetli.), tercih etme söz edimi (Ben kadayıf yiyeyim.), onay verme söz edimi (Peki efendim...)	
Dinleme: Tatil planı	
Konuşma başlatma söz edimi (Gelecek ay tatile çıkıyoruz kızlar, biliyorsunuz.), öneri isteme söz edimi (Nereye gidelim?), istek belirtme söz edimi (Ben uzun zamandır Kapadokya'yı görmek istiyorum.), öneri verme söz edimi (Bence güzel	

bir Karadeniz turuna çıkalım.) ve görüş bildirme söz edimi (Bence harika bir fikir!), seçenek sunma söz edimi (Bence en iyisi İzmir’e gidelim.), sıralama söz edimi (Önce Kuşadası’nda denize girelim, sonra Efes’i ve Afrodisias’ı gezelim.), buyurma söz edimi (Haydi kızlar, hemen hazırlanalım!)
Konuşma: Lokanta diyalogu
Arkadaşlarımızla bir grup oluşturalım. Bir kişi garson diğer kişiler müşteri olsun. Bir diyalog yazalım.
Yazma: Dünya turu
Hep birlikte dünya turuna çıkıyoruz. Nerelere gidelim? Neler yapalım? Önerilerimizi yazalım.

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 12-15’ten alınmıştır.

1.C bölümünde -II, -IIk ve -sIz biçim birimlerinin öğretimine yoğunlaşmış ve internet konusu işlenmiştir. Okuma etkinliğinde arkadaşlık sitesinde oluşturulan profillere örnek olarak bazı kişiler fiziksel olarak tarif edilmiştir. Okuma metnine bağlı olan “Ya siz?” etkinliğinde öğrencilerden bir sosyal paylaşım sitesi için kendi profillerini oluşturmaları istenmiştir. Dinleme etkinliğinde ise haber verme konusuna yer verilmiştir.

Yazma bölümü incelendiğinde etkinliğin günlük hayatta gerçekleşen bir bağlam içerisinde verilmediği ve sadece ilgili biçim birimlerin dil bilgisel açıdan doğru kullanımının istendiği göze çarpmaktadır.

1.C bölümü genel olarak incelendiğinde öğrencilere ilgili biçim birimlerin alıcı becerilerde dil bilgisel olarak öğretimi üzerine yoğunlaşıldığı görülmüştür. Bununla beraber söz edimlerinin kullanımı için üretici becerilerde öğrencilere hiç fırsat verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. A2 Seviyesi 1. Ünite C Bölümü

A2 1.C	Konu: İnternette Dil bilgisi: Yapım ekleri (-II,-IIk, -sIz)
--------	--

Okuma: Arkadaş arıyorum
Duygu belirtme söz edimi (“Tembelliği sevmiyorum.” vb.) ve fiziksel tarif verme söz edimi (“Sarı saçlı, mavi gözlü, uzun boylu, gözlüklü, esprili, yakışıklı bir erkeğim.” vb.)
Dinleme: Evlilik haberi
Dikkat çekme söz edimi (Biliyor musun?), şaşırma söz edimi (Aaaa!, Gerçekten mi?), bilgi isteme söz edimi (Kiminle?), tarif etme söz edimi(O, uzun boylu, yeşil gözlü, Ankaralı çocukla mı?), onay isteme söz edimi (Mert mi?), onay vermeme söz edimi (Hayır, onunla evlenmiyor.), hatırlatma söz edimi (Hani orta boylu, siyah gözlü, uzun saçlı, hafif sakallı, şişman ve akıllı bir çocuk var ya...), görüş belirtme söz edimi (Harika!), dilekte bulunma söz edimi (Hep mutlu olsun inşallah!)
Konuşma: Arkadaşımızı tanıtmaya
Biz de sınıftan bir arkadaşımızı tarif edelim.
Yazma: İnsanları fiziksel olarak tanıtmaya
Aşağıdaki resimleri inceleyelim. Kişilerin fiziksel özelliklerini yazalım.

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 16-19’den alınmıştır.

4.1.1.2. A2 seviyesi 2. Ünite

A2 İTDK’de 2. ünitenin hedefleri: 1.Geçmiş anlatma ve 2. Haberleri okumadır. 2.A bölümünde okuma etkinliğinde sadece dünyadaki ilkler hakkında bilgi verilmektedir. Dolayısıyla bu etkinlikte sadece betimleyici sözler bulunmaktadır. Dinleme etkinliğinde ise sadece -DI biçim birimiyle çekimlenmiş boşlukların doldurulması istenmiştir ve herhangi bir söz edimi bulunmamaktadır. Yazma bölümünde ise -DI biçim biriminin kullanılmasını teşvik eden “Nerede ve ne zaman doğdunuz?”, “Hangi okullara gittiniz?”, “Nerelerde yaşadınız?” soruları yöneltilmiştir. Dolayısıyla bu etkinlikte dil bilimsel çıktı alınmaya çalışılmış ve öğrencilerin edim bilimsel yeterliliklerinin geliştirilmesi göz ardı edilmiştir.

Tablo 8. A2 Seviyesi 2. Ünite A Bölümü

A2 2.A	Konu: Buluşlar-icadlar Dil bilgisi: Belirli Geçmiş Zaman
Okuma: Dünyada ilkler	
Bu etkinlikte sadece betimleyici sözlere yer verilmiştir.	
Dinleme: Önemli kişiler	
Bu etkinlikte sadece betimleyici sözlere yer verilmiştir.	
Konuşma: Dünyadaki ünlüler	
Sizin ülkenizde dünyaca ünlü kişiler kimler? Neler yaptılar? Konuşalım.	
Yazma: Geçmişimiz	
Biz de kendi hayatımızla ilgili bazı bilgiler yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Nerede ve ne zaman doğdunuz?• Hangi okullara gittiniz?• Nerelerde yaşadınız?	

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 23-26'dan alınmıştır.

A2 2.B bölümünde ise görülen geçmiş zaman biçim biriminin isim cümlesinde kullanımına yoğunlaşmıştır. Bu bölümdeki okuma parçasında söz edimlerinin çokluğu göze çarpmaktadır. Dinleme bölümü incelendiğinde ise söz edimlerine yer verilmediği görülmüştür. Bu bölümde bir karşılıklı konuşmaya yer verilmesine rağmen başlatma, bitirme gibi karşılıklı konuşmaların yapısı gereği var olan söz edimlerine yer verilmemesi dikkat çekmektedir.

Buna ek olarak dil bilgisi başlığı altında öğrencilerden “çünkü, bu sebeple, bu nedenle, bu yüzden” bağlaçlarıyla beş cümle yazmaları istenmiştir. ADOÇP’de edim bilimsel yetkinliğin gelişmesi için bağlaçların kullanımına çok önem verilmektedir. Çünkü bağlaçlar düşünceleri düzenleyerek cümleler arasında anlamlı ilişki kurulmasını sağlarlar. Fakat yazma etkinliğinde öğrencilerin bağlaç kullanmaya teşvik edilmediği görülmektedir. Bunun yerine öğrencilere tek cümlelik çıktılar üretebilecekleri ve ilgili

dil bilgisini kullandırmaya yönelik sorular sorulmuştur. Bu yönüyle yazma bölümünün dil bilgisi bölümünden çok farkı yoktur. Çünkü öğrencilerden hayata dair hiçbir görev vermeden sadece soruların cevaplandırılması istenmiştir. Konuşma bölümünde ise yine öğrencilere birtakım sorular yöneltirelerek bunları cevaplamaları istenmiştir.

Tablo 9. A2 Seviyesi 2. Ünite B Bölümü

A2 2.B	<p>Konu: Geçen hafta sonu</p> <p>Dil bilgisi: 1.İsim cümlelerinde belirli geçmiş zaman</p> <p>2.Bağlaçlar (çünkü, bu sebeple, bu nedenle, bunun için)</p>
Okuma: Dün neler yaptın?	
<p>Bilgi sorma söz edimi (“Aaa Mert sen dün neredeydin?”, “Neden gelmedin?”, “Dün derste ne yaptınız”, “Sen kitap okudun mu?”), haber verme söz edimi (...dün çok hastaydım.), duygu belirtme söz edimi,(... ben de merak ettim ve bu kitabı okumak istedim.), şaşırma söz edimi (Öyle mi?), rica etme söz edimi (Anlatır mısın?), kabul etme söz edimi (Tabii ki, Peki Mert. Tamam öğretmenim.), tarif etme söz edimi (Zayıf, yaşlı bir adamdı.), onay verme söz edimi (Evet.), uyarma söz edimi (Şimdi kitabı çok anlatma istersen...), görüş belirtme söz edimi (Gerçekten çok güzel bir kitaptı.) önerme söz edimi (Bütün arkadaşlarıma tavsiye ediyorum.)</p>	
Dinleme: Hafta sonu	
<p>Bilgi sorma söz edimi (“Geçen hafta neler yaptın?”, “Neden dışarıya çıkmadın?”, “Sen neler yaptın?” vs.), bilgi verme söz edimi (“Hiçbir şey yapmadım.”, “Çünkü biraz hastaydım.”, “Filmin adı Uzak’tı.”), görüş belirtme söz edimi (“Çok beğendim.”)</p>	
Konuşma: Seyahatlerimiz	
<ul style="list-style-type: none"> • Nerede ve ne zaman doğdunuz? • Şimdiye kadar hangi ülkeleri gördünüz? • Türkiye’de İstanbul dışında başka bir şehre gittiniz mi? 	

Yazma: Geçen yaz tatilimiz

- Geçen yaz tatilinde nereye gittin?
- Kaç gün kaldın?
- Neler yaptın?

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 27-30'dan alınmıştır.

2.C bölümünde konu olarak haberler seçilmiştir ve vasıta eki olan -(y)LA biçim biriminin öğretilmesine yoğunlaşmıştır. Okuma becerisi için balık tüketmenin faydalarını anlatan bir metin seçilmiştir. Metinde “bunun için, bu nedenle, ve” bağlaçlarının kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu durum, ADOÇP A2 seviyesi edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini karşılayabilmek açısından önemlidir. Dinleme bölümünde, öğrencilerin haber başlıkları içeren bazı cümlelerdeki boşlukları doldurmaları istenmiştir.

Konuşma bölümünde öğrencilere üç soru verilmiştir ve bu sorulardan birinin seçilip hakkında konuşulması istenmiştir. Yazma becerisinde ise öğrencilerin televizyondan dinledikleri bir haberi tek cümleyle yazmaları istenmiştir. Fakat öğrencilere hiçbir materyal sunmadan, doğrudan çıktı istenmesi öğrencileri zorlayabilir. Bununla birlikte öğrencilere hiçbir girdi sunulmadan kontrolsüz bir şekilde çıktı istenmesi öğrencileri üretime teşvik etmeyecektir.

Tablo 10. A2 Seviyesi 2. Ünite C Bölümü

A2 2.C	Konu: Haberler Dil bilgisi: İle
Okuma: Sağlık için balık	
Öneride bulunma söz edimi (Sağlık için daha çok balık tüketin!), zorunluluk bildirme söz edimi (9 yaş üstü çocuklar haftada en az 300 gram balık tüketmelidir.)	
Dinleme: Haberler	

Duygu belirtme söz edimi (...sebzeleri sevmiyorlar), haber verme söz edimi (Türk İç Hastalıkları Uzmanlık Derneği, reçeteli kolesterol düşürücü ilacı satışa çıkardı.), ihtiyaç belirtme söz edimi (Muhteşem görünmek için ihtiyacınız yok.) ve amaç belirtme söz edimi (Muhteşem görünmek için...)
Konuşma: Haber anlatma
Aşağıdaki sorulardan birini seçelim ve konuşalım. <ul style="list-style-type: none"> • Gazetede ilk hangi tür haberleri okuyorsunuz? • Televizyonda haber programlarını seyrediyor musunuz? • Siz gazetecisiniz. Ne tür haberler yazmak istiyorsunuz?
Yazma: Haberler
Televizyondan dinlediğimiz bir haberi yazalım. Örnek: Derbi maçında Fenerbahçe Galatasaray'ı 1-0 yendi ve şampiyon oldu.

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 31-33'ten alınmıştır.

4.1.1.3.A2 seviyesi 3. Ünite

A2 seviyesi 3. ünite de iletişimsel hedefler: 1. Gelecek planlarını anlatma ve 2.Seyahat planı yapmadır. Ünitenin dil bilgisini gelecek zaman ve karşılaştırma yapıları olan “gibi, kadar” edatları oluşturmaktadır. 3.A bölümünde konu “Gelecek planları”dır. Okuma becerisi için bir mektup metni seçilmiştir ve çok farklı söz edimleri kullanılmıştır.

Dinleme etkinliğinde seçim bağlamında sadece vadetme söz edimi kullanılmıştır. Konuşma etkinliği olarak “eğitim, yer, meslek, medeni durum, aile” olarak beş farklı konu hakkında on yıl sonra nerede olacaklarına dair tahminlerini paylaşmaları istenmiştir. Bu etkinliğin öğrencileri plan yapma ve tahmin etme söz edimlerini kullanmaya sevk edeceği yorumu yapılabilir. Bununla birlikte yazma etkinliğinde ise öğrencilere kendilerini başbakan olarak hayal etmeleri ve eğitim, ekonomi, çevre, sağlık, spor, ulaşım, enerji konuları hakkında neler yapacaklarını yazmaları istenir. Fakat siyaset bağlamı içerisinde hiçbir söz edimi veya kelime çalışması yapılmamış olması dikkat çekmektedir.

Tablo 11. A2 Seviyesi 3. Ünite A Bölümü

A2 3.A bölümü	Konu: Gelecek planları Dil bilgisi: Gelecek zaman
Okuma: Oğluma mektup	
Başlatma söz edimi (Sevgili oğlum,), buyurma söz edimi (“Bunu bil.”, “Şimdiden adına alış.”, “Şunu asla unutma!”), seslenme söz edimi (Oğlum,), ihtimal verme söz edimi (... arkadaşların seni “Gabi” diye de çağırabilir.), istekte bulunma söz edimi (Bana hiç yalan söylemeyeceksin, dürüst bir insan olacaksın.), umut etme söz edimi (Senden çok şey bekliyorum...) ve duygu belirtme söz edimi (Ben seni çok seviyorum...)	
Dinleme: Seçim vaatleri	
Vaatte bulunma söz edimi (Okullar 4 ay tatil olacak vs.)	
Konuşma: Gelecek planlarımız	
On yıl sonra neler yapacaksınız? Aşağıdaki konular hakkında konuşalım. <ul style="list-style-type: none">• Eğitim• Yer• Meslek• Medeni durum• Aile	
Yazma: Bizim seçim vaatlerimiz	
Diyelim ki siz başbakansınız. Aşağıdaki konular hakkında neler yapacaksınız? <ul style="list-style-type: none">• Eğitim• Ekonomi• Çevre• Sağlık• Spor• Ulaşım• Enerji	

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 37-41’den alınmıştır.

3.B bölümünde konu başlığı “Nereye gideceğiz?” dir. Okuma becerisi için bir seyahat acentasında geçen karşılıklı konuşma örneği seçilmiştir. Okuma bölümünde geçen bazı ifadelerin gerçek konuşmaları yansıtmadığı tespit edilmiştir. Örneğin, konuşma metninin bir yerinde müşteri, tatilinin 2 hafta olduğunu, fakat tatilden sonra doğrudan işe dönmek istemediği için daha az süre tatil yapmak istediğini belirtir. Bunun üzerine satış danışmanı “Tamam! Her şey çok güzel olacak. Toplam 6 gece 7 gün bir gezi programına katılacaksınız...” diye emir verme söz edimleri içeren ifadeler kullanır. Bunun yanı sıra yazma etkinliğinde öğrencilere doğrudan sorular yöneltilerek ilgili dil bilgisinin kullanımının teşvik edildiği dikkat çekmektedir.

Tablo 12. A2 Seviyesi 3. Ünite B Bölümü

A2 3.B	Konu: Nereye gideceğiz? Dil bilgisi: İsim cümlelerinde gelecek zaman
Okuma: Avrupa Turu	
Konuşma başlatma söz edimi (Merhaba!), karşılık verme söz edimi (Merhaba efendim...), konuşma sırası verme söz edimi (... buyurun!), bilgi isteme söz edimi (“Nasıl yardımcı olabilirim?”, “Bana bununla ilgili bilgi verebilir misiniz?”), istekte bulunma söz edimi (Ben eşimle Avrupa turuna çıkmak istiyorum.), öneride bulunma söz edimi (Sizin için çok güzel bir kampanyamız var.), bilgi verme söz edimi (“Londra’dan başlayacaksınız.”, “Tatilden hemen sonra işe başlamak istemiyoruz.”), söz sırası alma söz edimi (“Peki...”, “Anladım.”, “Tamam.”), seçenek sunma söz edimi (Nakitte indirim yapıyoruz ama isterseniz kredi kartına 8 taksit de yapabiliriz.), teşekkür etme söz edimi (Teşekkür ederim.), kabul etme söz edimi (Tamam efendim!), dilekte bulunma söz edimi (Size iyi tatiller! Tekrar bekleriz.)	
Dinleme: Ailece bir tatil	
Tanıtma söz edimi (Benim adım Şükrü.), bilgi verme söz edimi (Oğlum doğumgünümde bizi hayalimdeki tatile götüreceksin.), dikkat çekme söz edimi (“Ama şimdi nereye gideceğiz?”, “İşte sizin için bazı ipuçları”), sorumluluk verme söz	

edimi (Orasını siz tahmin edeceksiniz.), planlardan bahsetme söz edimi (Sahilde kumda yatacağım vs.), sebep belirtme söz edimi (“Bol bol güneşleneceğim çünkü benim romatizmam var.”, “Orada aniden yağmur yağıyor, onun için yağmurluklarımızı da yanımıza alacağız.”), yer belirtme söz edimi (Pasifik Okyanusu’nun kıyısında bir yer.)
Konuşma: Ülkemizdeki turistik yerler
Kendi ülkenizdeki gezilecek yerler nereler? Orada neler var? Turistler orada neler yapıyor?
Yazma: Gelecek tatilimiz
Siz tatilde nereye gideceksiniz? Nasıl bir tatil yapmak istiyorsunuz? Aşağıdaki kelimeler kullanalım ve yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Deniz turizmi• Kültür turizmi• Spor turizmi• Rezervasyon yapmak• Tatile çıkmak• Gitmek• Gezmek

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 42-44’ten alınmıştır.

3.C bölümünde dil bilgisi olarak “gibi, kadar” karşılaştırma edatlar seçilmiştir. Okuma etkinliğinde oldukça farklı söz edimleri bulunmaktadır. Dinleme etkinliğinde ise sadece bir söz edimi vardır. Konuşma etkinliğine bakıldığında öğrenci çıktılarının muhtemelen A2 seviyesinin edim bilimsel gerekliliklerini karşılamayacağı yorumu yapılabilir. Çünkü etkinlik bu seviye için çok basit şekilde oluşturulmuştur. Bununla beraber yazma etkinliğine bakıldığında aynı konuşma etkinliği gibi A2 seviyesine göre çok basit kaldığı ve öğrencilere bölüm içinde girdi olarak verilen söz edimlerini kullandırmaya yönelik olmadığı saptanmıştır.

Tablo 13. A2 Seviyesi 3. Ünite C Bölümü

A2 3.C	Konu: Hava durumu Dil bilgisi: Karşılaştırma (gibi, kadar)
Okuma: Piknikte	
Konuşma başlatma söz edimi (Aloo! Serkan ne yapıyorsun?), söz sırası alma söz edimi (Ne olsun Kerem, evdeyim.), bilgi isteme söz edimi (Sen ne yapıyorsun?), bilgi verme söz edimi (“Yarınki piknik için arkadaşlarımı arıyorum.”), onay isteme söz edimi (Sen de gelecek misin?), söz sırası alma söz edimi (Peki...), danışma söz edimi (Sence ben ne alayım?), öneri verme söz edimi (“Bence sen de içecekleri al.”, “Buraya gel, beraber alalım.”), kabul etme söz edimi (Tamam o zaman...), benzetme söz edimi (Eti de lokum gibi.), şaşırtma söz edimi (Aaaa!), güvence verme söz edimi (...piknikte barışırlar.), bitirme söz edimi (Haydi görüşürüz.)	
Dinleme: Hava durumu	
Haber verme söz edimi (Türkiye genelinde bu hafta sıcaklıklar 5 derece kadar düşecek vs.)	
Konuşma: Ülkemizde hava	
Sizin ülkenizde kaç mevsim var ve şehrinizde şimdi hava durumu nasıl? Aşağıdaki kelimelerle anlatalım. <ul style="list-style-type: none">• Yağmurlu• Bulutlu• Sıcak• Soğuk• Ilık• Serin• Sonbahar• Yaz• Kış• İlkbahar• İklim• Nemli• Sisli	

<ul style="list-style-type: none"> • Karlı
Yazma: Giyim tarzları
<p>Burası Rusya. Burada hava çok soğuk oluyor. Arkadaşım Mehmet Rusya'ya gidecek ama önce yanına çok kalın kazaklar alacak. Şapka ve eldiven de takacak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siz soğuk havalarda neler giyiyorsunuz? Yazalım. • Siz ılık ve serin havalarda nereye gidiyorsunuz ve orada neler yapıyorsunuz? Yazalım. <p>Burası Mısır. Burada hava çok sıcak. Mısır'da Piramitleri gezeceğiz. Yanıma güneşten korunmak için şemsiye alacağım.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siz çok sıcak havalarda ne giyiyorsunuz? Yazalım.

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 45-47'den alınmıştır.

4.1.1.4.A2 seviyesi 4. ünite

A2 seviyesi 4. ünitenin iletişimsel hedefleri:1. Fıkra, masal, efsane vb. anlama ve anlatma ve 2. Bir diyalogu anlama ve aktarmadır. Yani -miş biçim biriminin sadece bilgi aktarma ve hikâyeleştirme işlevlerini öğretmek üzere yoğunlaştırılmıştır. Bu bilgiye binaen 4.A bölümündeki okuma etkinliğinde ilgili biçim birimin bilgi aktarma işlevini sezdirmek üzere çokça bilgi aktarma söz edimi kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bununla birlikte okuma metni karşılıklı konuşma bağlamı içinde olsa da başlatıcı söz ediminin olmaması dikkat çekmektedir.

Üretici becerilerde öğrencilere doğrudan birkaç soru yöneltilmiştir. Girdi olarak verilen söz edimlerinin üretici beceri etkinlikleri sırasında kullanılma fırsatı olmayacağı tespit edilmiştir. Çünkü yazma etkinliği tarif verme, bilgi aktarma üzerine çok genel bir çıktı istemektedir. Öğrencilerin hayatlarındaki en önemli insanın tam olarak hangi konuda ne yaptığıyla ilgili bir ipucu verilmeden çıktı istenmektedir.

Tablo 14. A2 Seviyesi 4. Ünite A Bölümü

A2 4.A bölümü	<p>Konu: Kim ne yapmış?</p> <p>Dil bilgisi: Belirsiz geçmiş zaman</p>
---------------	---

Okuma: Yeni komşu
Onay isteme söz edimi (... duydun mu?), bilgi isteme söz edimi (Hangi daireye taşınmışlar?), söz sırası alma söz edimi (Peki...), bilgi aktarma söz edimi (Adam emekli edebiyat öğretmeniymiş.), merak etme söz edimi (Acaba büyük kızı kaç yaşındaymış?), öneri verme söz edimi (Aysel hanıma soralım, o bilir.), başlatma söz edimi (Aysel hanım nasılsın?), açıklama söz edimi (...yani her şey aynı), kabul etme söz edimi (Olur Hülyacığım, gidelim.)
Dinleme: Ünlü olmadan önce
Konuşma başlatma söz edimi (Merhaba sevgili dinleyiciler), karşılama söz edimi (Pilli Radyo'ya hoşgeldiniz!), bilgi isteme söz edimi (Keyifler nasıl?), dilekte bulunma söz edimi (Umarım herkes çok iyidir.), başlama söz edimi (Eminim hepimiz bugünkü konumuzu çok merak ediyorsunuz, sizi fazla bekletmeyeyim.), meraklandırma söz edimi (Acaba pek çoğumuzun tanıdığı ve sevdiği ünlüler...), sorgulama söz edimi (... biliyor muydunuz?), devam etme söz edimi (Daha bitmedi.), bilgi aktarma söz edimi (Jim Carrey ünlü olmadan önce apartman görevlisiymiş.), olasılık bildirme söz edimi (Belki bir gün...)
Konuşma: Geçmişimiz
İstanbul'a gelmeden önce neler yaptığımızı arkadaşlarımıza anlatalım, o da bize anlatsın.
Yazma: Hayatımızdaki önemli kişiler
Hayatımızdaki en önemli insanı anlatalım. O nasıl biri? Neler yapmış?

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 52-55'ten alınmıştır.

4.B bölümü “Hikâyeleştirme” iletişim hedefini gerçekleştirmek üzere hazırlanmıştır. Okuma ve dinleme etkinliklerinde bu hedefe yönelik çok sayıda söz edimi kullanıldığı tespit edilmiştir. Konuşma etkinliğinde ise öğrencilerden şehirleri hakkında bir efsane anlatması istenmektedir. Fakat bu görev bütün bir öğrenci grupları için zor olabilir. Çünkü her öğrenci illa ki şehri hakkında bir efsane bilmeyebilir veya illa her şehir

hakkında bir efsane olmayabilir. Bununla beraber efsaneler, hikâyeler vb. metin türleri ADOÇP A2 seviyesinin şart koştuğu konuşma ölçütlerinden daha fazlasını gerektiren karmaşık yapılara sahiptir. Bu sebeple öğrenciler bir efsane bilseler dahi aktarmada sorun yaşayabilirler. Yazma etkinliğinde ise bir masal tamamlama görevi verilmiştir. Bu etkinliğin ünitenin iletişimsel hedeflerine uygun olduğu ve girdi olarak verilen söz edimlerini yeniden kullanmaya yönelik olduğu yorumu yapılabilir. Fakat bu etkinliğin dersin öğretmeni tarafından kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 15. A2 Seviyesi 4.Ünite B Bölümü

A2 4.B	Konu: Masallar ve efsaneler Dil bilgisi: 1. Pekiştirme sıfatları 2. Küçültme ekleri (-Cık, -CA)
Okuma: Keloğlan ve Sihirli Tas	
Masala başlama söz edimi (Bir varmış, bir yokmuş.), adlandırma söz edimi (Keloğlan diye bir çocukcağız...), tahmin etme söz edimi (Bu tas galiba sihirli...), istekte bulunma söz edimi (... hemen anacığım haber vereyim.), öneri verme söz edimi (Üzülme!), acıma söz edimi (çocukcağız), hikâyeleştirme söz edimi (Keloğlan diye yoksul bir çocukcağız varmış.)	
Dinleme: Bir İstanbul Efsanesi	
Buyurma söz edimi (... bir saray yaptır.)	
Konuşma: Şehir Efsaneleri	
Şehrimizle ilgili efsane anlatalım.	
Yazma: Masal tamamlama	
Aşağıdaki masalı tamamlayalım. Bir varmış bir yokmuş. Çok uzak bir ülkede bir padişah varmış. Bu padişahın çok güzel bir kızı varmış. Bu kız perilerden daha güzel, meleklerden daha tatlıymış. Kız bir gün ağlamış, masmavi gökyüzü de onunla ağlamış; kız diğer gün gülmüş, gökyüzü onunla gülmüş. Bu kızın güzelliğini herkes biliyormuş ve ülkedeki herkes	

ona âşıkmiş. Zengin, fakir herkes onunla evlenmek istiyormuş. Babası kızını çok seviyormuş. Onu mutlu etmek için her şeyi yapıyormuş. Fakat kız hiç mutlu değilmiş. Çünkü

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 56-58'den alınmıştır.

4.C bölümünde dil bilgisinin doğrudan anlatım biçimi olduğu ve “diye” kullanımının öğretilmeye çalıştığı göze çarpmaktadır. Bütün becerilerin kendi içinde ayrı ayrı bağlamları olduğu görülmektedir. Hepsi doğrudan anlatım biçiminin kullanılacağı bağlamlardır. Yazma etkinliğinde öğrencilerden İstanbul’da yaşadıkları komik bir olayı fıkra gibi anlatmaları istenmiştir. Fakat öğrenciler İstanbul’da komik bir şey yaşamamış olabilirler. Bu sebeple öğrencilere bu şekilde bir yönerge vermek çok riskli olabilir. Çünkü sonunda öğrenciden bir çıktı alınmayabilir. Bununla birlikte fıkra yazabilmek sıradan, basit bir işlem değildir ve yetenek gerektirir. Bu sebeple bu yazma etkinliğinde çoğu öğrencinin başarılı olamayacağı bir görev verilmiştir.

Tablo 16. A2 Seviyesi 4. Ünite C Bölümü

A2 4.C	Konu: Fıkralar Dil bilgisi: Doğrudan anlatım (diye)
Okuma: Eşeğin sözü	
Hikâye başlatma söz edimi (Bir gün...), bilgi isteme söz edimi (Nasılsın?), teşekkür etme söz edimi (Sağol...), ricada bulunma söz edimi (“...senden bir şey rica edeceğim,” “Eşeğini iki saat için bana verebilir misin?”), gereklilik bildirme söz edimi (...kasabaya gitmem lâzım.), söz sırası alma söz edimi (Peki...), bilgi isteme söz edimi (... bu ses ne?), ayıplama söz edimi (Ayıp komşu, çok ayıp!)	
Dinleme: Rüyaalar	
Konuşma başlatma söz edimi (Biliyor musun?), aynı fikre katılma söz edimi (Haklısın...), gereklilik belirtme söz edimi (Çok düşünmemeliyim.), tahmin etme	

söz edimi (Sanırım...), bilgi sorma söz edimi (Bunun bir anlamı var mıymış?), danışma söz edimi (Sence bu ne anlama geliyor), dilekte bulunma söz edimi (Hayrolsun, inşallah!), öneride bulunma söz edimi (Gel... rüya tabirlerine bakalım.), öneride bulunma söz edimi (... bence bunlara çok inanma...)
Konuşma: Fıkra anlatma
Sizin kültürünüzdeki en ünlü fıkra tipi kim? Bu kişinin en çok hangi fıkrasını seviyorsunuz? Anlatalım.
Yazma: Komik bir anı
İstanbul'da yaşadığımız komik bir olayı fıkra şeklinde yazalım.

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 60-63'ten alınmıştır.

4.1.1.5.A2 seviyesi 5. Ünite

A2 seviyesi 5. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Hobileri ve alışkanlıkları anlatma 2. Rica etme 3. Özet çıkarma ve 4. Tahminde bulunmadır. 5.A bölümünde alıcı becerilerle girdi olarak hiçbir söz edimi verilmemiş olması dikkat çekmektedir. Bununla birlikte konuşma etkinliğinde gelecekte dil bilgisel olarak kullanımı öğretecek bir yapı verilmiştir. Hem de alıcı becerilerle girdi olarak doğal felaketler ve iklimler hakkında kelime öğretimi yapılmışken başka bir konu hakkında çıktı istenmiştir. Böylelikle öğrencilere hem daha önce görmedikleri bir yapının dil bilgisel açıdan işlevini sezmesi, hem de hakkında sözcük bilmedikleri bir konuda hâlihazırda bildikleri sözcüklerden uyarılma yapması gibi iki iş yüklenmiştir. Yazma etkinliğinde istenenler ünitenin iletişimsel hedefleriyle uyuşmamaktadır ve öğrencileri söz edimlerinden ziyade betimleyici sözler üretmeye teşvik etmektedir.

Tablo 17. A2 Seviyesi 5. Ünite A Bölümü

A2 5.A	Konu: Doğa Olayları Dil bilgisi: Geniş zaman
Okuma: Doğa olayları	

Bu etkinlikte sadece betimleyici sözler kullanılmıştır.
Dinleme: İklimler
Bu etkinlikte sadece betimleyici sözler kullanılmıştır.
Konuşma: Yer çekimi
Sizce yer çekimi olmasa, dünya nasıl olurdu?
Yazma: Ülkemizin İklimi
Sizin ülkenizin iklimi nasıl yazalım?

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 67-71'den alınmıştır.

5.B bölümünde üretici beceri etkinliklerinde, alıcı beceri ile sunulan girdinin tekrarlanması veya yeniden uyarlanarak kullanılması teşvik edilmiştir. Ayrıca yazma etkinliği, ünitenin iletişimsel hedeflerine uygun şekilde hazırlanmıştır.

Tablo 18. A2 Seviyesi 5. Ünite B Bölümü

A2 5.B	Konu: Alışkanlıklar ve ricalar Dil bilgisi: Geniş zamanın çeşitli kullanımları
Okuma: Alışkanlıklarımız ve hobilerimiz	
Örneklendirme söz edimi (Mesela...)	
Dinleme: Affedersiniz	
Ricada bulunma söz edimi (... verir misiniz?), izin verme söz edimi (Buyurun), teklifte bulunma söz edimi (... ister misiniz?), reddetme söz edimi (Hayır...), kabul etme söz edimi (Tabii...), teşekkür etme söz edimi ("Sağolun.", "... teşekkür	

ederim...”), bitirme söz edimi (Hayırlı işler.), istekte bulunma söz edimi (Banka kartı almak istiyorum.)
Konuşma: Bir günümüz
<p>Bir gününüz nasıl geçer? Anlatalım.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nerelere gidersiniz? • Neler yaparsınız? <p>Kimlerle görüşürsünüz?</p>
Yazma: Diyalog yazma
<p>Aşağıdaki durumlardan birini seçelim. Rica cümleleri içeren bir diyalog yazalım.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kafede • Mağazada • Otelde • Doktorda

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 72-74'ten alınmıştır.

5.C bölümünde özet çıkarma işlemi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu hedeften hareketle bütün becerilerde farklı bağlamlar kullanıldığı görülmektedir. Bu bölümde söz edimleri kullanılmaktan ziyade girdi olarak betimleyici sözler kullanıldığı için üretici beceri etkinliklerinin yapısı da betimleyici söz kullanılmasını teşvik etmektedir.

Tablo 19. A2 Seviyesi 5. Ünite C Bölümü

A2 5.C	<p>Konu: Özetler</p> <p>Dil bilgisi: -Dir eki</p>
Okuma: Çalığışu	
Buyurma söz edimi (... teyzenin yanına git ve bu mektubu Kâmran'a teslim et.),	
Dinleme: Hokkabaz	

Bu etkinlikte sadece betimleyici sözler kullanılmıştır.
Konuşma: Filmler
Film izlemeyi sever misiniz? En çok hangi filmleri izlersiniz? <ul style="list-style-type: none">• Animasyon• Bilim kurgu• Romantik• Macera• Belgesel• Komedi• Korku• Polisiye
Yazma: Film özeti
En son hangi filmi izlediniz? Özetini yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Oyuncular• Yönetmen• Konu• Tür

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 75-77'den alınmıştır.

4.1.1.6.A2 seviyesi 6. Ünite

A2 seviyesi 6. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1. Yeteneklerini söyleme 2. Rica etme 3. Teklif etme 4. Tahmin etmedir. Fakat yeteneklerini söyleme iletişimsel bir hedef olarak değerlendirilemez. Çünkü bu eylem otantik görev olmaya uygun değildir. 6.A bölümünde -Abilmek biçim birimi ve işe alma/girme bağlamı içinde bazı söz edimleri girdi olarak sunulmuştur. Konuşma etkinliği tek tip ve çok mekanik olsa da yazma etkinliğinde girdi olarak sunulan söz edimlerinin tekrar kullanımını teşvik eden bir etkinlik hazırlandığı görülmektedir.

Tablo 20. A2 Seviyesi 6. Ünite A Bölümü

A2 6.A	Konu: Yetenekler Dil bilgisi: Yeterlilik fiili (-(y)Abilmek) (İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı,2018:5)
Okuma: İş ilanı	
<p>Konuşma başlatma söz edimi (İyi günler!), rica etme söz edimi (“... görüşebilir miyim?”, “..oturun.”), bilgi verme söz edimi (Müdür yardımcımıza haber vereyim.), teşekkür etme söz edimi (Teşekkür ederim.), öneri verme söz edimi (Müdür yardımcısı ile de görüşebilirim.), izin verme söz edimi (İçeri girebilirsiniz.), hitap etme söz edimi (... efendim.), onay isteme söz edimi (...değil mi?), onay verme söz edimi (Evet...), bilgi isteme söz edimi (Ne zaman işe başlayabilirsiniz?), açıklama söz edimi (Yani...), kabul etme söz edimi (Önemli değil.), buyurma söz edimi (Onlarla siz ilgileneceksiniz.), görüş bildirme söz edimi (Ne kadar güzel!), umut etme söz edimi (İnşallah...) , bitirme söz edimi (“Tanıştığımıza memnun oldum.”, “İyi günler”)</p>	
Dinleme: İş arıyorum	
<p>Bilgi isteme söz edimi (Yüzebilir misiniz?), konuşma başlatma söz edimi (Alo, iyi günler!), karşılık verme söz edimi (İyi günler!), tanıtma söz edimi (Ben Ayla.), sebep belirtme söz edimi (Gazeteye ilan vermişsiniz. Onun için arıyorum.), onay verme söz edimi (Evet...), bilgi isteme söz edimi (Ayla hanım ne iş yapıyorsunuz?), bilgi verme söz edimi (21 yaşındayım ve öğrenciyim.), şaşırma söz edimi (“Öyle mi?”), görüş bildirme söz edimi (“Çok güzel!”, “Çok iyi!”), reddetme söz edimi (Hayır, hayır!), tahmin etme söz edimi (Yanlış numarayı aradınız, galiba.)</p>	
Konuşma: Yeteneklerimiz	
<p>Arkadaşlarımıza aşağıdaki gibi sorular soralım ve yeteneklerimizle ilgili konuşalım. Kendi yeteneklerimizi arkadaşlarımıza anlatalım.</p> <ul style="list-style-type: none">• Siz de bir enstrüman çalabilir misiniz?• Masa tenisi oynayabilir misiniz?• Türk kahvesi pişirebilir misiniz?	

Yazma: İş görüşmesi

Arkadaşımızla birlikte aşağıdaki konuları içeren bir iş görüşmesi diyalogu yazalım.

- İş saatleri
- Maaş
- İş
- Tatil günleri
- İş yeri

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 81-85'ten alınmıştır.

6.B bölümünde dikkat çeken nokta öneride bulunma ve olasılık bildirme işlevlerinin “yeterlilik fiilinin işlevleri” başlığı altında öğretilmesidir. Hâlbuki bütün bu işlevler birbirlerinden oldukça farklı söz edimlerini yerine getirmektedir. Bununla birlikte bütün bölüm öneride bulunma işlevi üzerine yoğunlaştığından girdi olarak çok farklı söz edimleri sunulmuş olmasına rağmen öğrenciler, üretici becerilerde sadece öneride bulunma söz edimi kullandırmaya teşvik edilmişlerdir.

Tablo 21. A2 Seviyesi 6. Ünite B Bölümü

A2 6.B	Konu: Lütfen Dil bilgisi: Yeterlilik fiilinin işlevleri
Okuma: Otelde	
Konuşma başlatma söz edimi (İyi günler!), rica etme söz edimi (Bana yardımcı olabilir misiniz?), karşılık verme söz edimi (İyi günler efendim!), duygu belirtme söz edimi (... memnuniyetle!), bilgi isteme söz edimi (“Rezervasyonunuz var mı?”, “... size ne zamana kadar bilgi vereyim.”), onay verme söz edimi (Evet...), bilgi verme söz edimi (Dün gece rezervasyon yaptırдыm.), kesinleştirme söz edimi (“Siz Murat Bey olabilir misiniz?”, “... doğru mu?”), özür dileme söz edimi (... özür dilerim...), kabul etme söz edimi (Tamam.), teşekkür etme söz edimi (Teşekkürler!), izin verme söz edimi (Tabii, sorabilirsiniz.), öneri isteme söz edimi (... bana iyi bir lokanta tavsiye edebilir misiniz?), öneri verme söz edimi (... size	

otelimizin lokantasını tavsiye edebilirim.), övme söz edimi (Aşçımız çok iyidir.), görüş belirtme söz edimi (Çok güzel!), bitirme söz edimi (İyi geceler!)
Dinleme: İlk yolculuk
Bilgi isteme söz edimi (“İspanya uçağının bagajları nerede?”, “Bagajları nereden alabilirim?”), yön tarif etme söz edimi (Doğru gidin, sağa dönün...), konuşma başlatma söz edimi (Affedersiniz...), izin isteme söz edimi (... size bir şey sorabilir miyim?), öneride bulunma söz edimi (acele etmelisiniz...), tahmin etme söz edimi (...yetişemeyeceğim galiba.), onaylama söz edimi (Evet...), seçenek sunma söz edimi (“Taksiyle de gidebilirsiniz.”, “TEM yolu biraz daha rahat olabilir.”), teşekkür etme söz edimi (Çok teşekkür ederim.), bitirme söz edimi (İyi günler!), izin verme söz edimi (Tabii, sorabilirsiniz.), bilgilendirme söz edimi (Peki, o zaman TEM’den gidiyoruz.).
Konuşma: Mutluluk formülleri
Aşağıdaki konular hakkında konuşalım. <ul style="list-style-type: none">• Yoksullar için neler yapabiliriz?• Daha güzel bir dünya için neler yapabiliriz?• Mutlu olmak için neler yapabiliriz?• Nasıl huzurlu bir aile olabiliriz?
Yazma: Tavsiyelerimiz
Aşağıdaki konulardan birini seçelim ve bu konuda 10 tavsiye yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Genç bir insanın yaşlı bir insana yardımcı olması için neler tavsiye edebilirsiniz?• Fakir insanlara yardım etmek için neler yapabilirsiniz?• Okulda başarılı olmak için neler yapabilirsiniz?

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 86-88’den alınmıştır.

6.C bölümünde öneri verme işlevi öğretiminin devam ettiği görülmektedir. Konuşma ve dinleme etkinliklerinde sunulan söz edimi girdisi de bu yöndedir. Fakat konuşmada bilgi verme söz ediminin kullanımı teşvik edilirken konuşmada uyarı söz edimlerinin

kullanımının teşvik edildiği görülmektedir. Burada bütün bölüm öneride bulunma söz ediminden yararlanırken yazma etkinliğinde birden uyarma söz edimine dair çıktı istenmesi dikkat çekicidir. Çünkü bu her iki söz ediminin de öneride bulunma bağlamları altında ele alınmakta olduğunu göstermektedir. Yine yazma etkinliğine bakıldığında dil bilgisel alıştırmaya yapmaya yönelik olduğunu görmekteyiz.

Tablo 22. A2 Seviyesi 6. Ünite C Bölümü

A2 6.C	Konu: Görmeden gitmeyelim Dil bilgisi: Zarf-fiiler (-(y)Ip, -mAdAn)
Okuma: Yağmurlu Bir Günde İstanbul'da Neler Yapabilirsiniz?	
Öneri verme söz edimi (“Üsküdar’dan vapur binebilirsiniz.”, “Taksim’de sabah saatlerinde yürüyün.”)	
Dinleme: Ayaküstü yemekler	
Öneri verme söz edimi (... benzerlerini bol miktarda bulabilirsiniz.)	
Konuşma: Ülkemizin yiyecekleri	
Sizin ülkenizde hangi yiyecekler ayaküstü yenir?	
Yazma: Yabancı bir şehirde	
Yabancı bir şehirde başımıza neler gelebilir? Örnekteki gibi cümleler yazalım. Dikkat et! Çantamı çalabilirler.	

İstanbul Türkçe A2 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 89-91’den alınmıştır.

4.1.2. İTDK B1 Seviyesi

4.1.2.1. B1 seviyesi 1. Ünite

B1 seviyesi 1. ünite de iletişimsel hedefler: 1.Deneyimleri anlatma, 2.Günlük konuşmaları takip etmedir. 1.A bölümünde okuma ve dinleme etkinlikleriyle çok farklı söz edimleri sunulduğu hâlde konuşma ve yazma etkinliklerinde bu söz edimlerinin kullanımı teşvik edilmemiştir.

Tablo 23. B1 Seviyesi 1. Ünite A Bölümü

B1 1.A	Konu: Taşınma Dil bilgisi: Zarf-Fiiller (-(y)ArAk, -(y)A -(y)A
Okuma: Nasıl bir ev arıyorsunuz?	
Konuşma başlatma söz edimi (Merhaba...), karşılama söz edimi (... hoşgeldiniz.), yardım teklif etme söz edimi (...size nasıl yardımcı olabilirim?), bilgi isteme söz edimi (Nasıl bir ev arıyorsunuz?), söz sırası alma söz edimi (Peki...), kabul etme söz edimi (Evet...), zaman kazanma söz edimi (Hımm...), istekte bulunma söz edimi (“...göstereyim.”, “...konuşalım.”), bilgilendirme söz edimi (...yürüyerek ulaşım araçlarına gidebilirsiniz.)	
Dinleme: Taşınma telaşı	
Buyurma söz edimi (Eşyalarınızı üçe ayırın.), bilgi isteme söz edimi (Bu eşyalar arasında hangi eşyaları 6 aydır kullanmıyorsunuz?)	
Konuşma: Pazarlık yapma	
Sizin evinizde aşağıdakiler gibi gereksiz eşyalar var mı? Bir liste yapalım. CD/ bilgisayar oyunları /spor eşyaları/ DVD/ kıyafetler/ kitaplar/ mobilya/ oyuncaklar/ dergiler Gereksiz eşyalarımızı arkadaşlarımıza pazarlık yaparak satmaya çalışalım. Kim en yüksek fiyata eşyasını satacak? Arkadaşlarımızla konuşalım. Örnek: A: Olga benim bir bisikletim var. Almak ister misin? B: Belki, 50 lira veririm.	
Yazma: Hayâlimizdeki ev	
Hayalinizdeki ev nasıl? Aşağıdaki konulardan yararlanarak bir metin yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Konum ve büyüklük (yer, metrekare)• İç/dış özellikler (ısıtma, döşeme, güvenlik, bahçe vb.)	

- Ulaşım (metroya, otobüse yakınlık),
- Ev tipi (daire, müstakil ev, teras vb.)
- Merkeze yakınlık (çarşı, alışveriş merkezi, hastane vb.)
- Evin yaşı ve durumu

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 7-11'den alınmıştır.

1.B bölümünde okuma ve dinleme becerileriyle çok farklı söz edimleri öğretilmiş olmasına rağmen konuşma etkinliğinde öğrenciler bu söz edimlerini tekrar kullanmaya teşvik edilmemektedirler. Fakat yazma becerisinde bu bölümde öğrendikleri söz edimlerini kullanılabilecekleri bir etkinlik sunulmuştur. Alıcı becerilerle iş bölümü bağlamında verilen kelimeler ve söz edimlerinin yazma etkinliğinde kullanılmaya teşvik edildiği görülmüştür.

Tablo 24. B1 Seviyesi 1. Ünite B Bölümü

B1 1.B	Konu: Hava Bedava Su Bedava Dil bilgisi: Şimdiki Zamanın Hikâyesi
Okuma: Nereye gideceğiz?	
Bilgi isteme söz edimi (Kendini nasıl hissediyorsun?), duygu belirtme söz edimi (“Yorgunum.”), karşıt görüş belirtme söz edimi (Ancak...), onay isteme söz edimi (Ne güzel değil mi?), aynı görüşe katılma söz edimi (“Haklısın.”, “Bence de.”), öneride bulunma söz edimi (Bence iş bölümü yapalım.), iş paylaşırma söz edimi (... ben elektrik ve suya abone olayım. Sen doğalgaz, telefon ve internete abone ol.), kabul etme söz edimi (Olur.), bilgi isteme söz edimi (“...elektrik ve suya nasıl abone olacaksınız?”, “Biliyor musun?”), başka bir konuya geçme söz edimi (Peki...), konuşma bitirme söz edimi (Yarın görüşmek üzere.)	
Dinleme: Acil numaralar	
Karşılama söz edimi (Hoş geldin!), duygu belirtme söz edimi (Biraz yoruldum ama çok iyiyim.), öneri isteme söz edimi (Ne yapmak istersin?), öneride bulunma söz edimi (...evle ilgili bir oyun oynayalım.), danışma söz edimi (Ne dersin?), kabul etme söz edimi (Olur tabii.), başka bir konuya geçme söz edimi (Peki...),	

bilgi isteme söz edimi (... nasıl bir oyun?), görüş belirtme söz edimi (Ne güzel!), onaylamama söz edimi (Hayır...), konuşma bitirme söz edimi (... bu kadar oyun yeter.), tahmin etme söz edimi (Sanırım...)

Konuşma: Ev problemleri

Aşağıdaki problemlerin hangisini evde yaşadınız?

- Musluk su akıtıyor.
- Pencerenin kolu koptu.
- Bulaşık makinesi bozuldu.
- Gaz sıkıntısı var.
- Lavabo tıkanı.
- Su borusu sızdırıyor.
- Kapı sıkıştı.
- Banyoyu su bastı.
- Sigorta attı.
- Evi su bastı.

Sizce bu problemlerden hangisi daha önemli?

Hangi problemleri kendi başınıza çözebilirsiniz?

Hangi durumlarda yardıma ihtiyaç duyarsınız? Kimi çağırırsınız?

- Tesisatçı
- Elektrikçi
- Mühendis
- Arkadaş
- Herhangi biri

Yazma: İş bölümü

Aşağıdaki konularla ilgili bir arkadaşımıza iş bölümü diyalogu yazalım.

- Temizlik
- Yemek
- Bulaşık
- Fatura ödeme
- Alışveriş

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 12-15'ten alınmıştır.

1.C bölümünde alıcı becerilerle sunulan söz edimlerinin üretici becerilerde tekrar kullanıma imkân verilmediği görülmektedir. Ayrıca yazma etkinliğinde hakkında hiç alıştırmaya yapılmayan karşılaştırma söz ediminin kullanılmasına yönelik bir yönerge verilmiştir.

Tablo 25. B1 Seviyesi 1. Ünite C Bölümü

B1 1.C	Konu: Yeni Bir Şehirde Hayat Dil bilgisi: Zarf-Fiiler (-(y)ken)
Okuma: İçimdeki Türkiyem	
Duygu belirtme söz edimi (... heyecanlandım.), vurgu yapma söz edimi (... anladım ki...)	
Dinleme: Türkler nasıl insanlar?	
Gereklilik bildirme söz edimi (... gerekir.), uyarma söz edimi (Sakin şaşırmayın!), öneri verme söz edimi (...mutlaka deneyin.), olasılık bildirme söz edimi (... trafikte kalabilirsiniz.), görüş bildirme söz edimi (Çok beğendim.)	
Konuşma: İstanbul'daki ilk günümüz	
Siz İstanbul'daki ilk gününüzü nasıl geçirdiniz? Yazalım. İstanbul'daki ilk günlerinizde ilginç bir olay yaşadınız mı? Anlatalım. Bu olayla ilgili bir piyes hazırlayalım, arkadaşlarımızla canlandıralım.	
Yazma: Geçmişimiz	
On yıl önce hayatımız nasıldı? Neler yapıyorduk? Şimdiki hayatımızla karşılaştırarak yazalım.	

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 16-19'dan alınmıştır.

4.1.2.2. B1 seviyesi 2. Ünite

B1 seviyesi 2. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Gazeteler ve dergilerdeki metinleri anlama 2.Fikir alışverişinde bulunmadır. 2.A bölümünde alıcı beceriler ve üretici beceriler söz edimi öğretimi ve aynı söz edimlerinin kullandırılmaya teşvik edilmesi bakımından birbirini destekliyor görünmektedir. Fakat konuşma becerisinden önce görüş belirtme, aynı fikirde olma, karşıt fikir sunma söz edimleri; yazma becerisinden önce ise e-posta yoluyla yapılan iş başvurusu için başlatma, bitirme, bilgi isteme vb. söz edimlerinin resmî dilde nasıl yapıldığına dair öğrencilere alıştırmaya yaptırılmalıdır. Bu yönüyle üretici beceriler istenilen şekilde çıktı almak için çok uygunluk göstermemektedir.

Tablo 26. B1 Seviyesi 2. Ünite A Bölümü

B1 2A	Konu: İş Hayatı Dil bilgisi: İsim-Fiil (-mAK/-mA)
Okuma: İş hayatındaki roller	
Dikkat çekme söz edimi (...kim istemez ki?), istek belirtme söz edimi (...bahsetmek istiyorum.)	
Dinleme: Çalışma koşulları	
Bilgi isteme söz edimi (...okudun mu?), örnek verme söz edimi (Mesela...), fazladan bilgi verme söz edimi (Ayrıca...), düşünce belirtme söz edimi (...bence...), onay verme söz edimi (Evet...), aynı fikre katılma söz edimi (Bence de.), öneri verme söz edimi (Bu haberi müdürün masasına koyalım.), umut etme söz edimi (“Belki bir değişiklik görürüz.”, “Umarım.”)	
Konuşma: Çalışma hayatımız	
Sizce çalışanlar için en önemli şey nedir? Aşağıdakileri kendimize göre sıralayalım (1: en önemli, 8: en önemsiz)	
<ul style="list-style-type: none">• İlginç görevler• Esnek saatler• Uzun tatiller	

- Yeteneklerini gösterebilme
- Yüksek maaş
- İş arkadaşlarıyla iyi ilişkiler
- İyi bir patron
- Büyük bir firmada çalışma

Arkadaşlarımız ile bu konu hakkındaki düşüncelerimizi karşılaştıralım. Tartışalım.

Yazma: İş ilanı

TURİST REHBERİ ARANIYOR

Fethiye-Sahil Kulübü Gezi Departmanı'nda görevlendirilmek üzere;

- Planlama ve organizasyon yeteneği olan
- İletişim beceri yüksek
- Liderlik özelliğine sahip
- Dış görünümünde özenli
- Üniversite mezunu
- En az iki yabancı dil
- Bilgisayar-office programlarını bilen takım arkadaşı arıyoruz.

İlana bakalım. Bu iş için aşağıdakileri de içeren uygun bir e-posta yazalım.

- Kendini tanıtmaya (isim, yer vb.)
- E-posta yazma sebebiniz
- Eğitim geçmişiniz, deneyimleriniz
- İş hakkında bilgi sorma

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 23-27'den alınmıştır.

2.B bölümünde okuma ve dinleme bölümünde çok farklı söz edimlerinin sunulduğu görülmektedir. Fakat yazma ve konuşma bölümlerinde bu söz edimlerinin yeniden kullanımına imkân verilmemektedir. Ayrıca yazma bölümünde daha önce de sık sık görülen şekilde öğrencilere doğrudan yöneltilen sorular bulunmaktadır. Böyle bir etkinlik öğrencileri sadece soruları cevaplamaya yöneltilip birbirinden kopuk cümlelerden oluşan çıktılar üretmesine sebep olabilir.

Tablo 27. B1 Seviyesi 2. Ünite B Bölümü

B1 2.B	Konu: Başarı Öyküleri Dil bilgisi: İsim-Fiil Ekleri (-(y)Iş)
Okuma: Yoğurdun Steve Jobs'u	
Hatırlatma söz edimi (... aklınıza getirin.), emin olma söz edimi (... mutlaka anımsayacaksınız.), bilgi isteme söz edimi (Nasıl bir çocukluk geçirdiniz?), istek bildirme söz edimi (... öğrenmek istiyordum.), sebep bildirme söz edimi (Öylesine, bir gidip bakayım...), açıklama isteme söz edimi (İlk fabrikanızı da babanızın desteğiyle kurmuşsunuz.), buyurma söz edimi (... bizimkileri getirip sat.), gereklilik bildirme söz edimi (Çalışmam lâzım.)	
Dinleme: Senden bir şey olmaz	
Aşağılama söz edimi (Senden bir şey olmaz.)	
Konuşma: Hayatımızdaki küçük başarılar	
Aşağıdaki konular hakkında arkadaşlarımıza sorular sorup konuşalım. <ul style="list-style-type: none">• Yarış kazanma• Bir ödül kazanma• İşe giriş• Bir sınavı geçme• Ehliyet alma• İlk parasını kazanma	
Yazma: Başarılarımız	
Hayatınızdaki en önemli başarınız nedir? Aşağıdaki notlardan yararlanarak yazalım. <ul style="list-style-type: none">• Ne zaman oldu?• Başarmak için neler yaptınız?• Sonuçları ne oldu?• Hayatınızdaki etkisi nasıl?	

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 28-31'den alınmıştır.

2.C bölümünde alıcı beceriler tarafından sunulan söz edimlerinin, üretici becerilerde yer alan etkinliklerde kullanımına imkân verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte üretici becerilerin hedefleri ve ünitenin iletişimsel hedeflerinin örtüşmediği göze çarpmaktadır. Bununla birlikte yazma etkinliğindeki “Ülkenizdeki geleneksel meslekler” yönergesinin çok belirsiz kalmakta olduğu görülmektedir. Çünkü 2.C bölümünün önceki alıştırmalarında bu konuyla ilgili hiçbir etkinlik yapılmamıştır. Dolayısıyla öğrencilerin geleneksel meslekle ne kastedildiğini anlaması bile zor olabilir.

Tablo 28. B1 Seviyesi 2. Ünite C Bölümü

B1 2.C	Konu: Meslekler Dil bilgisi: Emir Kipinde Dolaylı Anlatım
Okuma: Meslek seçimi	
Bilgi aktarma söz edimi (...dikkat etmesini söylüyor.)	
Dinleme: İşten Çok Sıkıldım	
Sohbet başlatma söz edimi (Merhaba...), duygu belirtme söz edimi (Sorma hiç iyi değilim.), tahmin etme söz edimi (Sanırım...), bilgi isteme söz edimi (Hayırdır, ne oldu?), söz sırası alma söz edimi (Ne olacak...), onay isteme söz edimi (Ama sen işini çok seviyordun.), onay verme söz edimi (Evet, seviyordum...), dilekte bulunma söz edimi (Umarım...)	
Konuşma: Meslekler	
Kutucuktaki mesleklere ve fiillere bakalım. Onlar ne yapıyor? Karşılıklı konuşalım.	
<ul style="list-style-type: none"> • Esnek saatler • İşçi • Dolgun maaş • Şirkette çalışmak • Sekreter • Grafiker • Takım hâlinde çalış- 	

- Satış danışmanı
- Sorumlulukları olmak
- Problem çözmek
- Hizmet vermek
- İnsanlara yardım et-
- Hayatını tehlikeye at-
- Editör görev
- Rehber
- Müşterilerle ilgilenmek
- Modacı
- Yalnız çalış-
- Patron
- Bir şeyler üret-
- İtfaiyeci
- Psikolog
- Polis
- Eğitim danışmanı
- Yaşam koçu

Örnek: A: Modacı ne iş yapar?

B: Modacı elbise gibi yeni ürünler tasarlar.

A: O nasıl çalışır?

B: Genellikle takım hâlinde çalışır.

Yazma: Hayalimizdeki Meslek

Aşağıdaki konulardan yararlanarak meslekler ile ilgili bir kompozisyon yazalım.

- Hayalinizdeki meslek (En çok ne olmayı istiyorsunuz veya istiyordunuz?
Bu hayalinizin gerçekleşme imkânı var mı?)
- Ülkenizdeki geleneksel meslekler

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 32-35'ten alınmıştır.

4.1.2.3.B1 Seviyesi 3. Ünite

B1 seviyesi 3. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Sağlığından bahsedebilme 2.Tavsiyelerde bulunabilmedir. 3.A bölümünde alıcı becerilerle sunulan söz edimlerinin kullanımına üretici becerilerde imkân verildiği görülmektedir. Ayrıca bu

söz edimlerinin yazma etkinliğinde bir bağlam içerisinde kullanılmaya teşvik edilmesi çok önem arz etmektedir.

Tablo 29. B1 Seviyesi 3. Ünite A Bölümü

B1 3.A	Konu: Can Boğazdan Gelir Dil bilgisi: Gereklilik Kipi
Okuma: Sağlıkın anahtarı	
Gereklilik belirtme söz edimi (“...olmazsa olmaz...”, “...dikkat etmeliyiz.”), öneri verme söz edimi (...bitki çayları içebiliriz.)	
Dinleme: Sağlık için egzersiz	
Buyurma söz edimi (Ellerinizi omuz genişliğinde yere koyun.), gereklilik belirtme söz edimi (Ellerinizi ve ayak parmaklarınızın üstünde durmalısınız.)	
Konuşma: Sporcu ile röportaj	
Siz bir gazetecisiniz, arkadaşınız ise ünlü bir sporcu. Bu ünlü sporcuyla örnekteki gibi röportaj yapalım. Ona sorular soralım. Gençler için tavsiyelerini isteyelim. Örnek: A: Genç sporcular sizin kadar iyi bir sporcu olmak için neler yapmalılar? B: Disiplinli ve düzenli antrenman yapmalılar. A: Spor federasyonundan memnun musunuz? B: Bence bazı kurallar değişmeli...	
Yazma: Diyetisyende	
Siz bir yaşam koçu/ diyetisyensiniz. Bir hasta size geliyor ve kendisine yardım etmenizi istiyor. Durumunu inceleyelim ve beslenme, sağlık, sosyal hayat vb. konularda önerilerde bulunalım. Önerilerimizi rapor olarak yazalım. Örnek: Hastanızın özellikleri: Cinsiyet: Erkek	

Yaş: 56
Kilo:94
Meslek: Borsacı
Medeni durum: Evli, 2 çocuklu
Sağlık: Kalp krizi geçirdi, yüksek tansiyonu var, stresli.
Favori yemekleri: Kebaplar, baklava, pirinç pilavı
Spor: Spor izlemeyi seviyor.

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 39-42'den alınmıştır.

3.B bölümünde alıcı becerilerde sunulan söz edimlerinin konuşma becerisinde kullanımına teşvik edildiği görülmektedir. Yazma becerisi için aynı durum söz konusu değildir. Fakat verilen yönerge, söz edimlerinin kullanımını teşvik etmese de öğrencilerin ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine göre değerlendirilebilecek bir metin ortaya koymalarını sağlamaktadır.

Tablo 30. B1 Seviyesi 3. Ünite B Bölümü

B1 3.B	Konu: Uzun ve Sağlıklı Yaşa Dil bilgisi: Gereklilik Kullanımları (gerek/lâzım/zorunda/mecbur)
Okuma: Yüz yaşında hâlâ dinç	
Emin olma söz edimi (...kuşkusuz...), olasılık belirtme söz edimi (...anne olabilecek), söz sırası alma söz edimi (Peki...), gereklilik söz edimi (...değiştirmemiz lâzım.)	
Dinleme: Dünyanın en yaşlı insanı	
Hikâyeleştirme söz edimi (Doğduğu yıl, Bizet'in Carmen operası ilk kez sahnelenmiş.)	

Konuşma: Dñnyanın en yaşlı insanı ile röportaj
Aşağıdaki rollerden yararlanarak bir diyalog oluşturalım. 1. Rol: Guinness Rekorlar Kitabı komitesinde çalışıyorsunuz. Dñnyanın en yaşlı insanıyla gñrüşmeniz gerekiyor. Aşağıdaki konular hakkında sorular sorunuz. <ul style="list-style-type: none">• doğum tarihi• mesleği• uzun yaşamın sırları• ailesi• favori yemekleri, hobileri vb. 2. Rol: Dñnyanın en yaşlı insanısınız. Sizinle gñrüşmek istiyorlar. Sorulara cevap verin, tavsiyelerde bulunun. <ul style="list-style-type: none">• Az yiyip çok uyumalısınız.• Stresten uzak durmalısınız.
Yazma: Gñnlük tutma
Biraz hayal kuralım. Diyelim ki 122 yaşındayız. Bu yaştaki bir gñnümüzü anlatalım. Bir gñnlük sayfası yazalım.

İstanbul Tñrke B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kñltür Sanat Basımevi, 2018), 43-45'ten alınmıştır.

3.C bñlümünde alıcı becerilerle sunulan sñz edimlerinin üretici beceri etkinliklerinde kullanılması için teşvik edilmediği gñr÷lmektedir. Bununla birlikte yazma etkinliğinin pişman olma sñz edimlerinin kullanılmasına teşvik ettiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte yazma etkinliğinde yine doğrudan òđrencilere yñneltelen sorularla birbirinden kopuk c÷mlelerden oluşan çıktılar istenmiştir.

Tablo 31. B1 Seviyesi 3. Ùnite C Bñlümü

B1 3.C	Konu: Alternatif Sağlık Dil bilgisi: Gereklilik Kipinin Hikâyesi
--------	---

Okuma: Kristal Tedavileri
Dikkat çekme söz edimi (...için bir çare mi arıyorsunuz?), bilgi isteme söz edimi (Stresli misiniz?), örnek verme söz edimi (Örneğin...),
Dinleme: Şifalı Bitkiler
Öneri verme söz edimi (Biraz kaynatabilirsiniz.), uyarma söz edimi (...saklamayınız.), gereklilik bildirme söz edimi (Güneş görmeden kurutulmalıdır.), bilgi verme söz edimi (Soğuk içilebilir.), yemek tarifi verme söz edimi (5-10 dakika bekleteceğiz.)
Konuşma: Hastayım
İki arkadaş konuşuyorlar. Biri hastalıklarından şikâyet ediyor, diğeri onu eleştiriyor. Biz de aşağıdaki örneklerdeki gibi diyaloglar oluşturalım. Örnek: A: -Dün akşam çok geç yattım, başım çok ağrıyor. B: -O kadar geç saate kadar çalışmamalıydın. A: -Yemekten sonra karnım çok ağrıdı. B: -Dört hamburgerden sonra o kebabı yememeliydin.
Yazma: Üzüntülerimiz
Hayatınızda hiç pişman oldunuz mu? Birkaç örnek vererek yazalım. • Okuldayken daha çok spor yapmalıydım. • Kendimi o kadar çok yormamalıydım.

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 46-49'dan alınmıştır.

4.1.2.4. B1 Seviyesi 4. Ünite

B1 seviyesi 4. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Becerilerini belirleyip anlatabilme 2.Eğitim hayatını anlatabilme 3.Düşünce belirtip savunabilmedir. 4.A bölümüne

bakıldığında alıcı becerilerle sadece bir söz edimi sunulduğu görülmektedir. Fakat üretici beceri etkinliklerinde bu söz ediminin kullanılması teşvik edilmemektedir. Ayrıca konuşmada öğrencilerin nasıl üretim yapacağına dair örnek gösterilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca yazma etkinliğinde öğrencilerin örnek verme ve açıklama yapma söz edimlerini kullanmak üzere yönlendirildikleri görülmektedir.

Tablo 32. B1 Seviyesi 4. Ünite A Bölümü

B1 4.A	Konu: Öğrenme Tarzları Dil bilgisi: Zarf-Fiiller (-mAk için/ -mAsI için/ -mAk üzere)
Okuma: Herkes aynı şekilde mi öğrenir?	
Dikkat çekme söz edimi (O zaman onları kendi alanlarında bu kadar başarılı kılan nedir?)	
Dinleme: Fin Eğitim Sistemi	
Dikkat çekme söz edimi (Peki, Fin okullarını bu kadar iyi yapan ne?)	
Konuşma: Zekâ alanını bulma	
Arkadaşımıza sorular sorarak onun hangi zekâ alanlarında daha güçlü olduğunu bulmaya çalışalım. Sonra da kararımızı sebepleriyle birlikte sınıfa açıklayalım.	
Yazma: Zekâ alanlarımız	
Güçlü yönleriniz neler? Hangi zekâ alanlarında daha başarılısınız? Nasıl anlıyorsunuz? Örnekler vererek yazalım.	

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 53-57'den alınmıştır.

4.B bölümünde okuma etkinliğinde hiçbir söz edimi sunulmazken dinleme etkinliği, çok farklı söz edimleri içermektedir. Fakat bu söz edimlerinin kullanımı, üretici beceri etkinliklerinde teşvik edilmemektedir. Konuşma etkinliğinde karşılaştırma, yazma etkinliğinde ise aynı fikirde olma/olmama söz edimlerinin kullandırılmaya teşvik

edildiği görülmektedir. Fakat bu söz edimlerine dair bölüm içerisinde “Zarf-fiil” başlığı altında dil bilgisi bölümünde mekanik bir şekilde öğretim yapıldığı ve ilgili biçim birimlerin söz edim işlevlerine hiç değinilmediği dikkat çekmektedir.

Tablo 33. B1 Seviyesi 4. Ünite B Bölümü

B1 4.B	Konu: Eğitim Haberleri Dil bilgisi: Zarf-Fiiller (-mAktAnsA/ -mAsInA rağmen)
Okuma: Türkçe, algılamada beyni zorluyor.	
Bu etkinlikte sadece betimleyici sözler kullanılmıştır.	
Dinleme: Eğitim haberleri	
Öneri verme söz edimi (... bu hareketi deneyebilirsiniz.), duygu belirtme söz edimi (...umutluyuz.), dikkat çekme söz edimi (Google faydalı mı?), benzetme yapma söz edimi (... beyaz ekmek yemek gibi.)	
Konuşma: Yabancı dil eğitimi	
Kendi dilimizle Türkçeyi karşılaştıralım. Bu iki dil hangi yönleriyle farklı, hangi yönleriyle benziyor? <ul style="list-style-type: none">• cümle yapısı• konuşma/ telaffuz• iletişim biçimi	
Yazma: Çocuk eğitimi	
"Çocuklar öğütten daha çok, iyi örneğe ihtiyaç duyarlar." Bu fikre katılıyor musunuz? Nedenleriyle yazalım.	

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 58-60'tan alınmıştır.

4.C bölümünde söz edimi öğretimi bakımından alıcı becerilerle sunulan girdiler ve üretici becerilerde istenen çıktılar birbirini desteklemektedir. Bununla birlikte

konuşma etkinliği A2 ve B1 İTDK’de tamamen söz edimleriyle alıştırma yapılmasına yönelik tek etkinliktir. Bu etkinlikte pişman olma ve teselli etme söz edimlerinin alıştırması yapılmaktadır. Fakat bu söz edimlerinin adlarının geçmemesi dikkat çekmektedir. Bununla birlikte yazma etkinliği, öğrencileri ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütleri bakımından değerlendirilebilecek, bağlamı olan bir metin oluşturmaya teşvik etmektedir.

Tablo 34. B1 Seviyesi 4. Ünite C Bölümü

B1 4.C	Konu: Her Yaşta Eğitim Dil bilgisi: Zarf-Fiiler (-A rağmen/ -sa bile)
Okuma: Vazgeçmek için çok erken	
Dikkat çekme söz edimi (... nasıl kazanca çevirebilirsiniz?), emir verme söz edimi (... kendinize şunu sorun...), bilgi sorma söz edimi (... neler öğrendim?), şart koşma söz edimi (Bunu fark ederseniz, her şey daha kolay olacaktır.)	
Dinleme: Okumanın yaşı yok	
Başlama söz edimi (Kimi âşık olup eğitimini yarım bıraktı, kimi hiç başlamadı.), söz sırası verme söz edimi (Sizi dinliyoruz Emine hanım.), duygu belirtme söz edimi (... sıkıldım.), bilgi isteme söz edimi (...sınavına nasıl hazırlandınız?), gereklilik belirtme söz edimi (İnsan kendini geliştirmeli, değiştirmeli.)	
Konuşma: Üzüntülerimiz	
İkili gruplar oluşturalım ve arkadaşımızla üzüntülerimiz hakkında konuşalım. Daha sonra rolleri değiştirelim.	
<p>1. Rol: Geçmişte bir şeyler yapmak istediniz ama yapamadınız. Şimdi arkadaşınıza anlatırken şöyle cümleler kullanın:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doktor olmayı çok istememe rağmen olamadım. • Şimdiki işimi yapmaktansa hiç çalışmam daha iyi. • Zorluklar yüzünden hayalimin peşinden koşamadım. • Doktor olmak için artık çok geç. 	

<p>2. Rol: Arkadaşınız üzüntülerini anlatıyor. Onu teselli ederken şöyle cümleler kullanın:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Şimdiki işin de en az doktorluk kadar önemli ve güzel. • İşsiz kalmaktansa yararlı bir şeylerle uğraşmak istemez misin? • Tüm zorluklara rağmen hayalinin peşinden koşmalısın. • Hiçbir şey için geç değildir.
<p>Yazma: Mektup yazma</p>
<p>Dinleme metnindeki Emine Hanım'a bir mektup yazalım. Onun hikâyesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Ona neler söylemek istersiniz?</p>

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 61-63'ten alınmıştır.

4.1.2.5. B1 Ünitesi 5. Ünite

B1 seviyesi 5. ünite iletişimsel hedefleri: 1. Hayalleri, deneyimleri anlatma, 2. Kişisel görüşleri belirtmedir. 5.A bölümünde alıcı beceriler ve üretici becerilerin söz edimi öğretimi bakımından birbirlerini destekledikleri görülmektedir. Bununla birlikte dinleme etkinliğinde ilgili biçim birime uyması için “Keşke gelsem ama çok işim var.” gibi bir ifadeye rastlanılmıştır. Fakat bir davet aldıktan sonra kabul edememe durumunda sebep belirtme söz edimi “Keşke gelebilsem...” şeklinde olmalıdır. Bununla birlikte yazma etkinliği öğrencileri yazmaya teşvik etmesi bakımından çok zayıf görünmektedir.

Tablo 35. B1 Seviyesi 5. Ünite A Bölümü

B1 5.A	Konu: İnsan Hayalleriyle Yaşar Dil bilgisi: Dilek Kipi
Okuma: “Mesela” Oynayalım mı?	
Varsayma söz edimi (Mesela kapı çalsa, o gelse.), istekte bulunma söz edimi (Aç kollarımı!), onay isteme söz edimi (Ne dersiniz?)	
Dinleme: Keşke	

İstekte bulunma söz edimi (Keşke bulaşık makinemiz olsa.), tahmin etme söz edimi (Belki 3 ay sonra alabiliriz.), davet etme söz edimi (... hadi yemeğe çıkıyoruz, gel!), istekte bulunma söz edimi (Keşke gelsem ama çok işim var.), ısrar etme söz edimi (Sonra yapamaz mısınız?), zorunluluk belirtme söz edimi (... üçe kadar bitmesi lâzım.), sohbet bitirme söz edimi (Peki sonra görüşürüz.), rica etme söz edimi (Hafta sonu dışarı çıkmasak nasıl olur?), duygu belirtme söz edimi (Yapma!), görüş belirtme söz edimi (Bence evde biraz uyusam, dinlensem benim için daha iyi olur.), kabul etme söz edimi (Peki, sen bilirsin.), bilgi isteme söz edimi (İşlerin bitti mi?), tahminde bulunma söz edimi (...birkaç dakikaya çıkarım.), dilekte bulunma söz edimi (...size iyi eğlenceler!)

Konuşma: Varsayalım

Aşağıdaki durumlar olsa hayatımız nasıl değişir? Neler yaparız? Konuşalım.

Örnek:

- On kardeşiniz olsa -> On kardeşim olsa arkadaşla ihtiyacım kalmaz.
- Geleceği görseniz
- Beş yabancı dil bilseniz
- Görünmez olsanız
- Hayvanlarla konuşabilseniz
- On çocuğunuz olsa
- Dört kollu olsanız
- Sadece bir yıl ömrün kalsa
- Ünlü bir aktör/ aktris olsan
- Ülkenin başkanı olsan
- Hafızanı tamamen kaybetse

Yazma: Hayalleriniz

Hayatınızdan memnun musunuz? Ne tür hayalleriniz var? Aşağıdaki konulardan bahsederek bir kompozisyon yazalım.

- aile
- iş

- para
- aşk

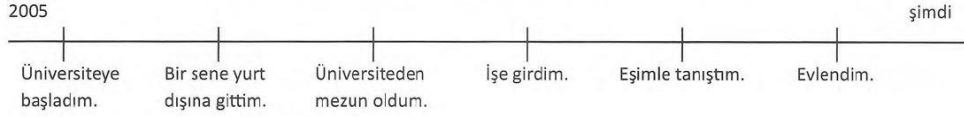
İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 67-71'den alınmıştır.

5.B bölümünde alıcı ve üretici beceriler söz edimlerinin öğretimi bakımından birbiriyle örtüşmektedir. Yazma etkinliği, doğrudan öğrenciye yönelik kısa kısa cevaplar gerektiren sorulardan oluşmaktadır. Fakat bu etkinliğin öğrencileri, ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine uygun bir metin oluşturmaya teşvik edebileceği yorumu yapılabilir. Bununla birlikte yazma etkinliğinin yönergeleri, ünitenin iletişimsel hedefleri ile uyumaktadır.

Tablo 36. B1 Seviyesi 5. Ünite B Bölümü

B1 5.B	Konu: Son Pişmanlık Fayda Etmez Dil bilgisi: Dilek Kipinin Hikâyesi
Okuma: Pişmanlıklarınızdan kurtulun	
Serzeniş söz edimi (...bırakın gülmeyi, gülümsemiyoruz bile!), ilan etme söz edimi (...ilan ediyorum.), istekte bulunma söz edimi (...düşünelim.), hatırlatma söz edimi (Hani bir söz vardır...), pişman olma söz edimi (Daha çok çalışsaydım başarırdım.), başka konuya geçiş söz edimi (Her neyse...), bitirme söz edimi (Hoşça kal!), konuşma başlatma söz edimi (Merhaba!)	
Dinleme: Şans mı? Şanssızlık mı?	
Tahmin etme söz edimi (...sanırım), pişmanlık duyma söz edimi (Keşke..)	
Konuşma: Hayatımızın dönüm noktaları	

8 Bir zaman çizelgesi hazırlayalım ve hayatımızdaki önemli olayları ve kararları bu çizelgeye yazıp anlatalım.



9 Arkadaşımızın çizelgesine bakalım ve sorular soralım.

Örnek:

Eğer üniversiteye gitmeseydin, ne yapardın?

Yazma: Pişmalıklarımız

Hayatınızda herhangi bir şeyden dolayı hiç pişman oldunuz mu? Aşağıdaki kişi ve durumları düşünelim. Yazalım.

- Kim ile ilgili?

-bir arkadaş

- iş arkadaşı

- yabancı bir insan

- öğretmen

- Olay neydi?

-bir şey satın alma

-eğitim

-aile veya arkadaşlık ilişkileri

- iş

Ne yaptınız veya ne yapmadınız?

Neden pişman oldunuz?

Ne yapmanız lâzımdı?

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 72-75'ten alınmıştır.

5.C bölümünde alıcı ve üretici beceri etkinlikleri söz edimleri öğretimi ve kullanımı açısından birbirleriyle örtüşmemektedir. Ayrıca yazma etkinliğinde öğrencilerden seçim

vaatleri yapmalarına dair bir görev verilmiştir. Fakat bu etkinlik öncesinde seçimler ve seçimlerde kullanılan dil üzerine hiçbir hazırlık yapılmadığı görülmektedir.

Tablo 37. B1 Seviyesi 5. Ünite C Bölümü

B1 5.C	Konu: Eğer Dil bilgisi: Şart Kipi
Okuma: Murphy kanunları	
Emin olma söz edimi (...mutlaka...yaşıyoruzdur.), vurgulama söz edimi (... öyle ki...), listeleme söz edimi (İşte bunlardan bazıları...), şart koşma söz edimi (Eğer...)	
Dinleme: Batıl inançlar	
Örnek verme söz edimi (“... kimi zaman...”, “Örneğin.”), şart koşma söz edimi (Eğer...)	
Konuşma: Ne zaman yaparsınız?	
Aşağıdakileri ne zaman yaparsınız? Örnekteki gibi cevaplayıp tartışalım. <ul style="list-style-type: none">• Hediye alırım.• Tatile giderim.• Polise giderim.• Şikâyet ederim.• Evlenirim.• Çiçek alırım.• Ders çalışırım.• Alışverişe çıkarım.• Geç kalkarım.• Yemek yaparım.	
Örnek: Eğer arkadaşımı üzdüysem, ona çiçek alırım.	
Yazma: Seçim vaatleri	

Hayali bir ülke kuralım ve o ülkeye bir başkan seçelim. Aşağıdaki konu ve cümleler kullanarak seçim konuşması yazalım ve arkadaşlarımıza okuyalım. Ardından seçim yapalım. Kim arkadaşlarımı ikna edecek? Bulalım.

- Parti adınız
- Sloganınız
- Vaatleriniz (Eğitim, sağlık, ekonomi, iş, vergiler vb.)

Örnek: Eğer beni seçerseniz, ...

Başkan olursam, ...

Seçimde başarılı olursam, ...

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 76-79'tan alınmıştır.

4.1.2.6.B1 Seviyesi 6. Ünite

B1 seviyesi 6. ünitenin iletişimsel hedefleri: 1.Bildiği konularda bilgi alışverişinde bulunma, 2. Çevreyi betimleyebilmedir. 6.A bölümündeki etkinlikler incelendiğinde alıcı beceriler ve üretici becerilerin söz edimi öğretimi ve kullanımı bakımından birbirini desteklemediği görülmüştür. Bununla birlikte konuşma etkinliğinin nasıl bir hedefe yönelik olarak oluşturulduğu anlaşılmamaktadır ve çok genel kalmaktadır. Yazma etkinliğinde ise alıcı becerilerde kullanılan söz edimlerinin üretici becerilerde kullanmaya teşvik edilmediği görülmektedir.

Tablo 38. B1 Seviyesi 6. Ünite A Bölümü

B1 6.A	Konu: Arkadaşlık Dil bilgisi: İşteş çatılı fiiller
Okuma: Öğrenci evi	
Şüphe etme söz edimi (... o halde yok muyum yani?), emin olma söz edimi (...mutlaka.... vardır.), istekte bulunma söz edimi (Bu gece yatmayacağım.), buyurma söz edimi (Beni rahatsız etmeyin.), birisinden bir şey yapmasını isteme söz edimi (Bir kola al da içelim.)	

Dinleme: Türkiye'deki arkadaşlarım
Başlatma söz edimi (Herkes merhaba!), haber verme söz edimi (Martta İstanbul'a okumaya gittik.)
Konuşma: Arkadaşlık yolları
Günümüzde arkadaşlık hangi yollarla kuruluyor?
Yazma: En yakın arkadaşımız
En yakın arkadaşımızı ve onunla ilişkimizi anlatalım.

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 83-87'den alınmıştır.

6.B bölümünde alıcı beceri etkinliklerinde sadece hikâyeleştirme söz edimine yer verilmiştir. Bununla birlikte üretici beceri etkinliklerinde öğrencileri çok farklı söz edimleri kullanmaya teşvik eden yönergeler hazırlanmıştır. Örneğin, konuşma etkinliğinde, öğrencilerin karşılaştırma, aynı fikirde olma/olmama söz edimlerinin kullanımına teşvik eden bir yönerge verilmiştir. Fakat yine önceki ünitelerde olduğu gibi bu bölümde de üretici becerilerden önce istenilen çıktılarda kullanılacak söz edimleri için anlamsal işlevden ziyade biçimsel işleve yönelik alıştırmalar yapılması dikkat çekmektedir. Yazma etkinliği, ünitenin iletişimsel hedeflerine de uygunluk göstermektedir.

Tablo 39. B1 Seviyesi 6. Ünite B Bölümü

B1 6.B	Konu: Aile İlişkileri Dil bilgisi: Zarf-fiiller (-DikçA/ -DIğIndA/ -DIğI sürece)
Okuma: Türk aile yapısı	
Bu etkinlikte sadece betimleyici sözler kullanılmıştır.	

Dinleme: Aile yemeği
Hikâyeleştirme söz edimi (Kızları, damatları, torunları yanlarında olduğu sürece yüzlerinden tebessüm eksik olmuyor, mutluluktan uçuyorlardı.)
Konuşma: Aile ve akrabalık ilişkileri
Size göre sağlıklı bir aile ilişkisi nasıl olmalıdır? Aşağıdaki düşüncelerin hangilerine katılıyorsunuz? Tartışalım. <ul style="list-style-type: none">• Pek çok ana baba, konuklarına, çocuklarına gösterdiklerinden daha çok saygı ve ilgi gösterirler.• Maddi olanaklar "sınırsız" bile olsa bu, bazen insanı sıkabilir.• Maddi olanaklar "sınırsız" olmalıdır.• Kuşak çatışması olmaması için çocukların kişiliklerine saygı göstermek gereklidir.• Aynı çatı altında güvenli ve uyum içinde bir yaşam sürebilmek için, her zaman ailenin kurallarına uymak gerekir.• Çocuğun zor döneminde ailesinin ona destek olması gerekir.• Anne ve baba çocuk üzerinde üstünlük kurmalıdır.• Anne ve baba birbiri üzerinde üstünlük kurmaya çalışmalıdır.
Yazma: Mektup
Ailemize veya bir yakınımıza mektup yazalım. Mektupta aşağıdaki konulardan bahsedelim. <ul style="list-style-type: none">• Mektubu nereden yazıyorsunuz?• Şu anki duygularınız?• En son sizi ne mutlu etti/ üzdü?• Arkadaşlarınız çevreniz hakkında haberler.

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 88-93'ten alınmıştır.

6.C bölümünde bağlam bakımından bir bütünlük söz konusudur. Fakat bütün bölüm, söz edimi öğretimi ve kullanımı bakımından çok verimli şekilde tasarlanmamıştır.

Alıcı ve üretici beceri etkinlikleri söz edimi öğretimi ve kullanımını konusunda birbirini desteklememektedir.

Tablo 40. B1 Seviyesi 6. Ünite C Bölümü

B1 6.C	Konu: Komşuluk Dil bilgisi: Zarf-fiiller (-DIğIndAn beri, -(y)AlI, -DI -(y)AlI)
Okuma: Komşuluk ölüyor	
Bilgi aktarma söz edimi (...kan kaybından ölmüş de üç gün kimsenin haberi olmamış.), öneride bulunma söz edimi (Ev alma, komşu al.),	
Dinleme: Komşularımız	
Dilekte bulunma söz edimi (Allah eksik etmesin!), zorunluluk belirtme söz edimi (...ister istemez...), başka konuya geçme söz edimi (Peki ya komşular?), karşılaştırma söz edimi (Kavganızı, gürültünüzü akrabadan, dosttan saklayabilirsiniz de komşunuzdan saklayamazsınız.)	
Konuşma: Komşuluk ilişkilerimiz	
Ülkenizdeki komşuluk ilişkileri nasıl? Anlatalım. <ul style="list-style-type: none">• Komşularınızla sık sık görüşüyor musunuz?• Evinizde bir şey eksik olunca komşularınızdan isteyebiliyor musunuz?	
Yazma: Ülkeler arası komşuluk	
"Ülkeler arası komşuluk" sözünden ne anlıyorsunuz? <ul style="list-style-type: none">• Devletinizin, komşu ülkelerle ilişkileri nasıl?• Siz komşu ülkelerinizi ziyaret ettiniz mi? Komşu ülkelerde arkadaşlarınız var mı?	

İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı (ed. Ferhat Aslan, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2018), 94-96'dan alınmıştır.

İTDK ve İTAK A2-B1 seviyelerine genel olarak bakıldığında, söz edimlerine yönelik bilinçli bir öğretim yapılmadığı görülmektedir. Bu sebeple söz edimi öğretiminin belirtik veya örtük olarak öğretilip öğretilmediği ölçütü kitaplar için değerlendirme yapılırken göz önünde bulundurulmamıştır. Bunun yanı sıra kitapların ADOÇP ölçütlerine göre kısmen iletişimsel yaklaşıma göre hazırlandığı göze çarmaktadır. Çünkü her ünite başında bulunan iletişimsel hedeflerin çok genel ve belirsiz ifadeler içerdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte çoğu ünite yazma etkinliklerinin bu hedefleri gerçekleştirmek üzere oluşturulmadığı görülmektedir. Ayrıca üretici becerilerdeki bazı yönergelerin aşırı zor veya aşırı kolay olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, A2 seviyesindeki öğrencinin şehri hakkında bir efsane anlatması veya İstanbul'da başından geçen komik bir olay fıkra gibi yazması istenmektedir. Fakat bu yönergelerin muhatabı öğrenciler, kendi şehirleri hakkında efsane bilmeyebilirler veya komik bir anıları olmayabilir. Yahut komik anıları olsa dahi bunu fıkra gibi yazacak yetenekte olmayabilirler. Yazma yönergeleri hazırlanırken bunların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

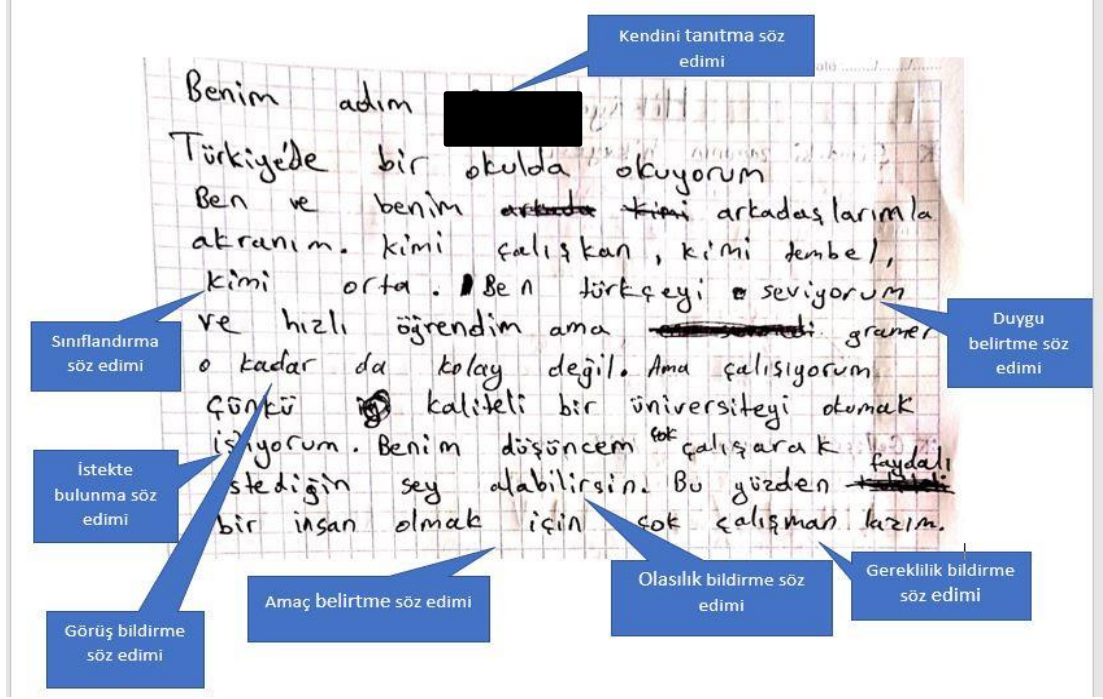
Bununla birlikte üretici becerilerden önce söz edimlerine yönelik çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, üretici becerilerde kendisine hiç öğretilmemiş veya sadece biçimsel açıdan öğretilmiş ve adı verilmemiş söz edimlerini kullanmaları gerektiğinde onları alt seviyelerden beri kullandıkları veya kendi ana dillerinden Türkçeye aktardıkları ifadeleri kullanmaya yöneltebilir. Bu sebeple, üretici bir beceri olan yazma becerisinin gelişmesi için öncelikle öğrencilere bağlamla ilgili söz edimlerinin öğretilmesi lâzımdır. Örneğin, B1 4. ve 6. Ünitelerdeki yazma etkinliklerinde karşılaştırma, aynı fikirde olma/olmama söz edimlerinin kullanılması gerekirken bu ünitelerde, ilgili söz edimlerinin hiç öğretilmediği göze çarmaktadır. Bununla birlikte dil bilgisi ile ilgili söz edimlerinin sadece biçimsel olarak öğretildiği tespit edilmiştir. Bazı ünitelerde yazma etkinliklerinde bütün bölümün bağlamından kopuk bambaşka bir konu hakkında üretim yapılması istenmektedir. Bu sebeple yapılan etkinliklerin çoğu öğrencilerin aynı bölüm içerisinde öğrendikleri söz edimleri, düzenekler veya kelimeleri kullanmasına olanak tanımamaktadır. Hâlbuki edim bilimsel yetkinliğin gelişebilmesi için öğrencilerin öğrendikleri öğeleri farklı durumlara uyarlayarak tekrar ve tekrar kullanabilmeleri gerekmektedir. Bu sebeple yazma etkinlikleri, öğrenciler için çok verimsiz geçmektedir.

Ayrıca yazma etkinliklerinin çoğunun doğrudan öğrencilere yöneltilen birkaç sorudan oluştuğu görülmektedir. Burada “doğrudan” ifadesi ile kastedilen yazma etkinliklerinde genel olarak öğrencinin yaratıcılığını çok kullanamayacağı alıştırmalar yerleştirilmiş olmasıdır. Etkinlikler genelde ya tek bir sorudan oluşmakta ya da öğrencilerin ilgisini çekmeyen çok genel konular hakkında bir metin ortaya koymalarını istemektedir. Bununla birlikte yazma etkinlikleri çok tekdüze olarak hazırlanmıştır; Sadece öğrenciye bir yönerge verilmiş ve bu yönergeye göre bir metin veya diyalog üretmeleri istenmiştir. Fakat gözlemler sırasında sadece bir cevaba olarak yönelik sorularla hazırlanan yazma etkinliklerinin öğretmen tarafından kullanılmadığı görülmüştür. Çoğu zaman bu etkinlikler öğrencilerle konuşarak geçirilmiştir. Bu yönüyle bu etkinlikler yazma alıştırmayı yaptırmaktan ziyade sürekli ilgili dil bilgisinin birbirinden kopuk cümlelerde tekrarlanmasını istediğinden daha çok mekanik bir dil bilgisi alıştırmasına benzemektedir.

Dolayısıyla derste kullanılan yazma etkinliklerine bakıldığında sadece A2 İTDK’de sadece 1.C (İnsanları fiziksel olarak tanıma (Yönerge “Fotoğraflardaki insanların fiziksel özelliklerini yazın.” olsa da öğretmen öğrencilere kendi özelliklerini yazdırmıştır.)), 3.B (Gelecek tatilimiz); B1 İTDK’de ise sadece 1.A (Hayâlimizdeki ev) yazma etkinliklerinin kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte A2 4.A bölümünde dil bilgisi başlığı altındaki fıkra tamamlama etkinliğinin de dersin öğretmeni tarafından kullanıldığı görülmüştür. Bu etkinlik yazma bölümünde olmasa dahi bir yazma etkinliği olduğu için araştırmanın ön testinde değerlendirmeye alınmıştır.

4.2. Kitap Dışında Kullanılan Yazma Etkinliklerinin Yorumlanması

Öğrencilerin defterleri ve ödevleri incelendiğinde, ödev olarak yazma etkinliği hiç verilmediği görülmüştür. Defterlerinde bir dönem boyunca yapılmış iki yazma etkinliği örneğine rastlanılmıştır. Bunlardan birinde, öğrencilerin kendinden bahsettiği bir metin yazmaları istenmiştir. İkinci etkinlikte ise boşluklu bir metin verilecek öğrencilerin boşluklara uygun ifadeleri yazması istenmiştir.



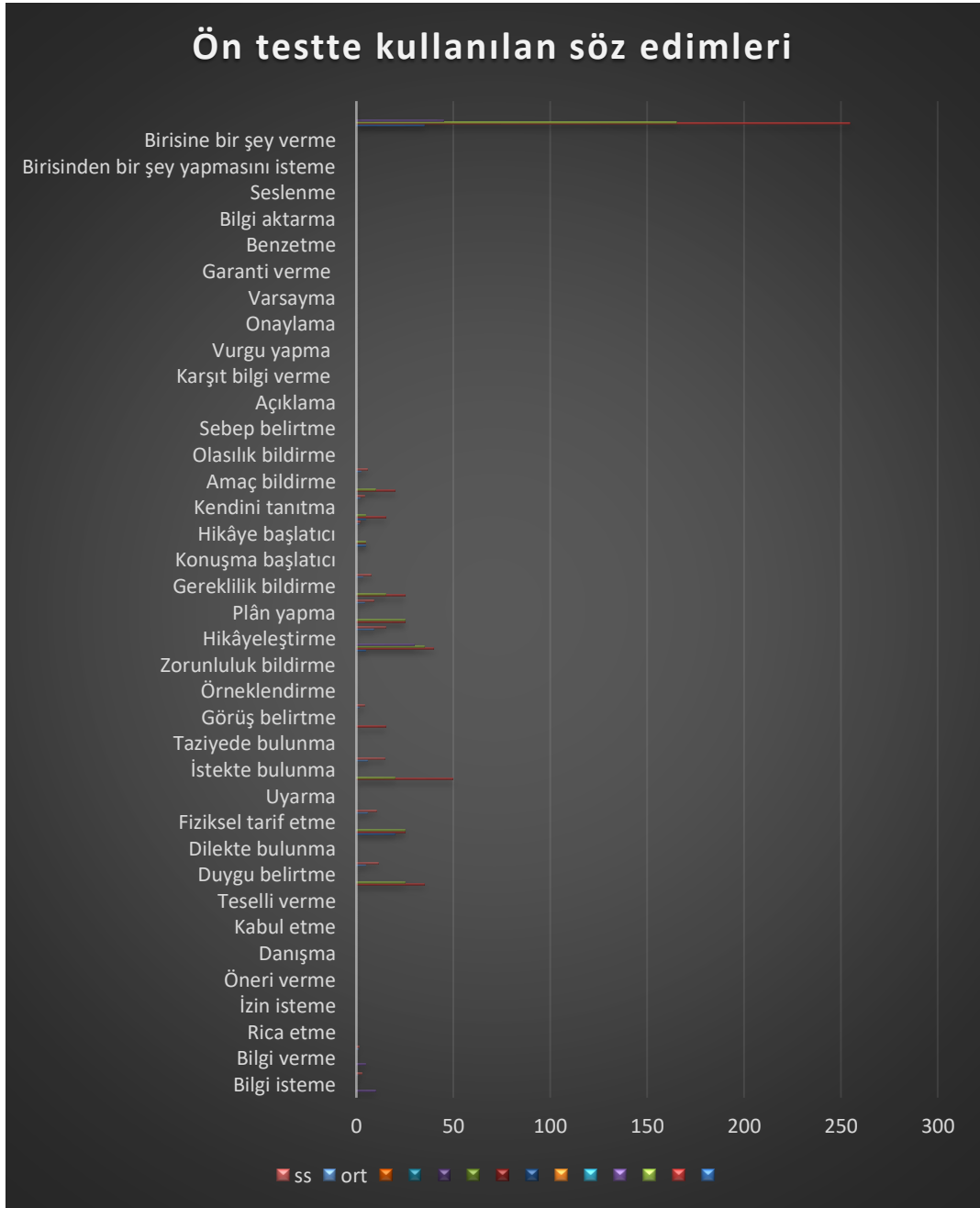
Şekil 1. Öğrenci Defterlerindeki Yazma Etkinliklerinden Örnek

Yukarıdaki etkinlikte öğrencinin oldukça farklı söz edimlerini beraber kullandığı görülmektedir. Aynı etkinlik, ADOÇP A2 edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine göre incelendiğinde öğrencinin esneklik, bağlaşıklık ve tutarlılık ölçütlerini karşıladığı fakat önerme ve tematik gelişim ölçütlerini karşılayamadığı görülmüştür. Şekil 1’de olduğu gibi öğrencilerin uygulamalar öncesindeki bütün yazma etkinliği çıktıları hem söz edimleri çeşitliliği ve kullanım sıklıkları hem de ADOÇP A2-B1 ölçütlerine göre ön test verisi olarak iki farklı grafikte değerlendirilmiştir. Uygulama sırasında kullanılan çalışma kağıtları ve WDCT verileri ise son test olarak değerlendirilmiştir.

Ön test ve son testte öğrencilerin ürettiği toplam 37 söz edimi bulunmaktadır. Bu söz edimleri, hem ön test hem de son test grafiklerinde kullanılmıştır. Verileri, ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütlerine göre incelemek amacıyla ise öncelikle her bir ölçüt kısaca kodlanmıştır. Daha sonra bu ölçütlerden grafik içerisinde bir liste oluşturulmuştur. Bütün grafiklerde doğru kullanılan her söz edimi ve yerine getirilen her ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütü için öğrencilere 5’er puan verilmiştir. Her bir öğrenci, bu grafiklerde bir renkle temsil edilmektedir. Veriler, bu yolla sayıya çevrildikten sonra aşağıdaki grafiklerle analiz edilmiştir.

Aşağıdaki grafikte öğrencilerin ön testte ne kadar söz edimi ürettiklerine dair bilgiler bulunmaktadır. Grafik incelendiğinde öğrencilerin sadece 17 söz edimini kullandığı

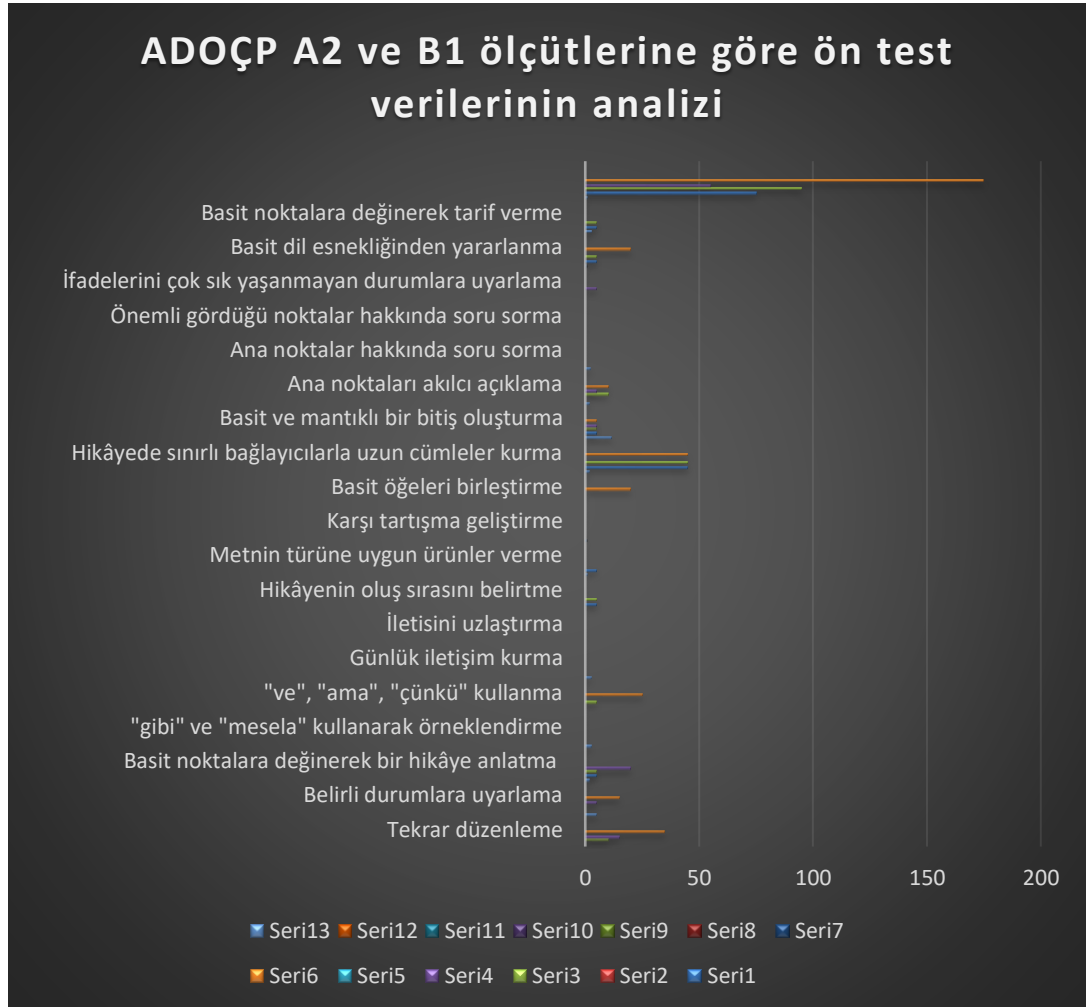
ve genelde 5 veya 6 öğrencinin yazma etkinliklerine devamlı olarak katıldığı görülmektedir.



Şekil 2. Ön Testte Kullanılan Söz Edimlerinin Dağılımı

Yukarıdaki grafikte öğrenciler genellikle kendileri hakkında bildirimde bulunabilecekleri söz edimlerini kullanabilmektedirler. Başkalarıyla iletişim kurmalarını sağlayan söz edimlerinden sadece “istekte bulunma” söz edimini

gerçekleştirebildikleri görülmektedir. Aşağıdaki grafikte ise ön test verileri ADOÇP ölçütleri yerine verilen kodlarla analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.



Şekil 3. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütlerine Göre Ön Test Verileri

Şekil 3'te 1 ve 12 arasındaki seri kodları farklı renklerle öğrencileri temsil etmektedir. Seri13 kodu ise öğrencilerin söz edimleri kullanımlarının ortalamasını karşılamaktadır. Grafik incelendiğinde öğrenci çıktılarının genellikle basit öğeleri birleştirme, hikâye anlatma ve önceden öğrenilen cümlelerin öğelerini değiştirerek yeni bir yapı oluşturma ölçütleri etrafında toplandığı görülmektedir. Bu grafikten hareketle sürekli üretim hâlinde olan 5 veya 6 öğrencinin esneklik, bağlaşıklık ve tutarlık ölçütlerini kısmen karşıladıkları yorumu yapılabilir.

4.3. Uygulanan Etkinlikler ve Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı

Edim bilimsel yetkinliği ölçmek için söylemsel rol yapma, çoktan seçmeli anketler, değerlendirme ölçeği sınavları, durum canlandırma, görüşmeler, konuşma söylem tamamlama sınavı ve yazılı söylem tamamlama sınavı kullanılmaktadır (Chen, Liu, 2016; Afa, 2012). Son araştırmalar konuşma sınavlarından çok yazılı sınavlara odaklanmaktadır. Çünkü yazılı sınavlar, veri toplama kolaylığını sağlamakla birlikte etkileşimli yapıları nedeniyle konuşma özellikleri içeren çok farklı örnekler ortaya çıkarmaktadır (Kasper, Ross, 2013'ten aktaran Chen, Liu, 2016, 231). Bu araştırmada kullanılan yazılı söylem tamamlama sınavları, verilen belirli durumlarda öğrencilerin ne söyleyeceklerini yazmasıyla gerçekleşmektedir.

Yazılı söylem tamamlama sınavı, öğrencilerin aslında ne söyleyeceğinden ziyade o durumda ne söyleyebileceğini yazmasını gerektiren varsayımsal durumlardan oluşmaktadır (Golato, 2003, 111). Bununla birlikte içerik, diğer bir deyişle ne söylemek istediğimiz, ne biçimde nasıl söyleyeceğimiz, kültürlerarası söz edim uygulamalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu uygulamaların toplum dilbilim ve dilbilim açısından tespit edilebilmesi için “söylem tamamlama görevleri”nin oluşturulması gerekmektedir. Afa'ya göre (2012, 25) bu sınav, öğrencilerin edim bilimsel farkındalığı ve aynı zamanda belirli söz edimlerinde öğrencilerin tam olarak nasıl üretim yaptığını ölçme fırsatı vermektedir.

Beebe ve Cummings (1995, 80'den aktaran Chen, Liu, 2016, 233) yazılı söylem tamamlama sınavının olumlu taraflarını şöyle sıralamaktadır:

“1. Kısa zamanda çok miktarda veri toplanmasını sağlar. 2. Araştırmanın ilk basamağında anlambilimsel bir tertip ve strateji oluşturur. 3. Sosyal açıdan uygun bir cevap için kalıplaşmış ve sezinlenen zorunluluklar üzerinde çalışmaya fırsat tanır. 4. Büyük çoğunlukla söz ve edimi etkileyen psikolojik ve sosyal etkenlere karşı bir algı gelişmesini sağlar. 5. Hedef dili konuşan öğrencilerin zihninde, söz edimlerinin temel biçiminin ortaya çıkmasına sebep olur”.

Bu sınavda önce durumsal tanımlamalar verilir. Arkasından söz edimlerinin eksik bırakıldığı kısa bir diyalog verilir. Öğrencilerden duruma uygun bir şekilde bırakılan boşluklara neler söyleyebileceklerini yazmaları istenir. Bu süreçte bağlamı oluşturan ortam, katılımcı rolleri ve yaptırım dereceleri dikkate alınmalıdır (Brown, 2001, 301). Bu bilgilerin ışığında son test olarak WDCT uygulanmıştır.

4.3.1. Etkinlik: Şehirdeki Mekânlarda Geçen Diyaloglar

Bu etkinlikte manav, market, kasap, banka vb. şehirde bulunan sekiz farklı mekândaki diyalog etkinlik olarak kullanılmıştır. Bu etkinlik oluşturulurken ADOÇP'nin A2 seviyesindeki edim bilimsel yetkinlik ölçütlerinden önerme başlığı altındaki “Temel ihtiyaçlar ve günlük olgular hakkında basit sözcük dağarcığı ile iletişim kurabilir.” ifadesi temel alınmıştır (ADOÇP, 2018, 143). Bu ölçüte bağlı olarak öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayacak ve günlük olguları içeren bir etkinlik oluşturma yoluna gidilmiştir. Bu sebeple öğrencilerin alışveriş yapma, saç kestirme ve para çekme gibi olaylar sırasında kullanabilecekleri diyaloglar oluşturulmuştur. Ayrıca A2 esneklik ölçütlerinden biri, öğrencilerin daha önceden bildikleri yapıları farklı durumlara uyarlayarak kullanabilmeleridir. Bu sebeple öğrencilerin bildikleri yapıları farklı durumlara uygulamalarını sağlayacak, farklı mekânlarda geçen çok sayıda diyalog bu seviyede kullanılmak için uygun görülmüştür. Bu diyaloglarda, öğrencilerin çok az olan dilsel ve iletişimsel yetkinlikleri ile farklı durumlarda, bildiklerini yeniden düzenleyerek iletişim kurabilmeleri amaçlanmıştır.

Etkinlikte öncelikle öğrencilerle bu mekânlarda hangi cümleleri kullandıkları hakkında bir konuşma yapılmıştır. Daha sonra öğrencilere sekiz farklı mekân adı ve bu mekânlarda geçen diyalogların cümleleri karışık sırada verilip bu cümleleri her mekân başlığı altında, hiçbir cümle boşa kalmayacak şekilde alt alta sıralamaları istenmiştir (Bkz. Ek 1). Bu noktada, sınıf iki gruba bölünerek etkinlik gerçekleştirilmiştir. Uygulayıcı, sıralama boyunca öğrencilere müdahale etmemiştir. Sıralama etkinliğinde iki grup da sohbet başlatma söz edimini sıralamaya koyamamıştır. Bunun dışında birinci grup izin verme, ikinci grup ise kabul etme söz edimini diyalog içinde kullanamamıştır.

Etkinlik bitiminde diyaloglar okunup geri dönüt verildikten sonra öğrencilerden toplanmış ve aynı diyaloglar sıralı ve boşluklu şekilde öğrencilere geri verilmiştir (Bkz. Ek 2). Öğrencilerin bu boşlukları, diyalogların bağlamına göre doğru şekilde doldurmaları istenir. Boşluklarda üç bilgi isteme, bir kabul etme, bir izin verme, bir rica etme, iki sohbet başlatma, üç bilgi verme söz edimi vardır. İki söz edimi, dil bilgisini doğru kullanmaya bağlı şekilde gerçekleşmiştir. Bu kısım yazılı söylem tamamlama sınavını oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu etkinlik ve sınava ilişkin bilgiler yer almaktadır:

Tablo 37. Şehirdeki Mekânlarda Geçen Diyaloglar
ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Daha önce defalarca alıştırma yaparak öğrendikleri basit cümlelerdeki sınırlı sayıda sözcüğü değiştirerek belirli durumlara uyarlayabilirler (ADOÇP, 2018, 139).

Aşına olduğu veya gündelik konularda basit ve sınırlı şekilde bilgi alışverişinde bulunarak söylemek istedikleriyle iletişim kurabilir (ADOÇP, 2018, 143).

Etkinlik

- 1.Diyalog sıralama (Bkz. Ek 1)
- 2.Boşluk doldurma (Bkz. Ek 2)

Kazanım

Alışveriş, kuaför vs.de başlatıcı, bilgi isteme, bilgi verme, rica etme, izin verme bitirme söz edimleri

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

Öğrencilerin çoğunlukla diyaloglarda istenen bütün söz edimlerini doğru şekilde kullandıkları gözlemlenmiştir. Sadece iki öğrencinin kabul etme söz edimi isabetsizlikle sonuçlanmıştır. Bir öğrenci ise rica etme söz ediminde yanlışlık yapmıştır. Bunun dışında bazı öğrenciler sözlüksel hatalardan dolayı bilgi alma söz edimini gerçekleştirememiştir.

4.3.2. Etkinlik: Yaz Tatili

Bu etkinlikte öncelikle öğrencilere bilgi isteme, danışma, beğenme ve öneri verme gibi söz edimlerini gerçekleştiren cümleler listesi karışık olarak verilmiştir. Listede üç öneri, bir beğenme, iki fikir isteme ve dört bilgi isteme söz edimi bulunmaktadır. Öğrencilerden bu söz edimlerini, gerçekleşme şekillerine göre sınıflandırmaları istenir (Bkz. Ek 3, Ek 4). Bu söz edimlerinin ve konunun seçilmesinin sebebi, ADOÇP A2 karşılıklı konuşma ölçütlerinde, önerilere cevap verebilme, ne yapılacağı ve nereye gidileceği hakkında karar verebilmenin önemsenmesidir (ADOÇP, 2018, 85-86).

Listedeki iki cümle, farklı bağlamlarda farklı söz edimleri gerçekleştirebileceği için uygulama sırasında öğrencilerin kafasını karıştırmaması amacıyla etkinlikten çıkarılmıştır.

Öğrencilerin çoğu on söz ediminin hepsini doğru şekilde sınıflandırabilmiştir. Bunun dışında bir öğrenci bilgi isteme söz edimini, öneri verme söz edimi ile karıştırmıştır. Başka bir öğrenci ise öneri verme ve danışma söz edimini, iki öğrenci danışma ve beğenme söz edimini, başka bir öğrenci ise beğenme ve öneri verme söz edimini birbirine karıştırmıştır. Bununla birlikte iki öğrenci üç cümleyi, bir öğrenci altı cümleyi, başka bir öğrenci ise yedi cümleyi sınıflandıramamıştır.

Bu etkinlikten sonra öğrencilerle bu söz edimlerini hangi bağlamlarda kullanılabilecekleri hakkında konuşma yapılmıştır. Daha sonra öğrencilere bu cümleleri kullanabilecekleri bir diyalog verilmiş ve boşlukları uygun cümlelerle doldurmaları istenmiştir. Etkinliğin bu basamağında, toplam yedi söz edimi kullanılmıştır. Bu söz edimlerinin ikisi danışma, biri sohbet başlatma, üçü kabul etme ve biri ise sohbette sıra alma görevindedir. Diyalog, Take Away Turkish kitabından alınmıştır (Sekirden Döven, Hizal Mixon, 2017, 13.Ünite) ve yazılı söylemi tamamlama sınavını oluşturmaktadır (Bkz. Ek 5, Ek 6).

Tablo 38. Yaz Tatili

ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Öğrendikleri ifadelerin öğelerini tekrar tekrar düzenleyerek yeni ifadeler oluşturabilirler.

Daha önce defalarca alıştırma yaparak öğrendikleri basit cümlelerdeki sınırlı sayıda sözcüğü değiştirerek belirli durumlara uyarlayabilirler

(ADOÇP, 2018, 139).

Etkinlik

1.Cümle sınıflandırma (Bkz. Ek 3, Ek 4)

2.Diyalogda boşluk doldurma (Bkz. Ek 5, Ek 6)

Kazanım

Öneri verme, beğenme, öneri isteme, bilgi isteme, danışma, kabul etme, sohbet başlatma, izin verme, buyurma söz edimleri

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

Öğrencilerin çoğu geniş zaman çekim ekiyle yapılan “Ne dersin?” danışma söz edimini gerçekleştirebilirken sadece yarısı şimdiki zaman çekim ekiyle yapılan “Ne diyorsunuz?” danışma söz edimini gerçekleştirebilmiştir. Hâlbuki şimdiki zamanı geniş zamandan daha önce öğrenmişlerdir. Fakat bu zamanı o anki hareketlerini tasvir etmekten farklı olarak tavsiye söz edimini gerçekleştirmek için kullanamamaktadır. Bununla birlikte yine öğrencilerin yarısı “Tabii”, “Olur.” gibi kabul etme söz edimlerini ve “Öyleyse...” söz alma söz edimini doğru şekilde kullanamamıştır.

4.3.3. Etkinlik: Obezite

Bu etkinliğin ana materyali obezite hakkındaki kısa bir belgesel videosudur (Yeni Salgın: Obezite, [30.12.2019]). İstanbul A2 Ders kitabında 2. üniteye sağlıkla ilgili bir metin bulunmaktadır. Fakat araştırmada öğrencilerin dikkatini daha çok çekebileceği düşünülen obezite konusu seçilmiştir. Bu videonun kısa bir bölümü öğrencilere seyrettirilmiştir. Bu bölümde, sadece nasıl kilo alındığına dair insanların açıklamalarını içeren, günlük rutinlerden bahseden konuşmalar yer almaktadır. Videodan önce, öğrencilerle beraber çalışma kâğıtlarıyla videoya dair kelime çalışması yapılmıştır. Daha sonra video izletilmiştir. Çalışma kâğıtlarının 2. bölümünde video hakkında sorular vardır. Bu sorular hakkında bütün sınıfla konuşulmuştur. Videoda geçen bazı cümleler, soru bölümünden sonra 3. bölüm olarak verilmiştir. Öğrencilerden bu cümlelerden doğru ve yanlış olanları çalışma kağıdına not almaları istenmiştir (Bkz. Ek 7). Bu etkinlikler, sınavdan önce öğrencilerin konuyu daha iyi anlayabilmesi ve bilgi edinmeleri için gerçekleştirilmiştir.

ADOÇP A2 edim bilimsel yetkinlik esneklik ölçütlerinden “Bir şeyi tarif edebilir.” ve bağlaşıklık-tutarlık ölçütlerinden “Çok sık kullanılan bağlaçlarla bir şeyi tarif edebilir.” ifadelerini karşılamak adına etkinliğin 4. bölümünde öğrencilere videonun ana fikri sorulmuştur (Bkz. Ek 7). Bu soruya öğrencilerin çoğu ilgili edim bilimsel

yetkinlik ölçütlerini karşılayacak şekilde yanıt vermiştir. Daha sonra yazılı söylem tamamlama sınavında öğrencilere üç soru sorulmuş ve öğrencilerden bu sorulara kabul edilebilir şekilde cevap yazmaları istenmiştir (Bkz. Ek 8). Bu sorularda, kilo sorunundan bahseden üç kişiye tavsiye vermeleri gerekmektedir. Öğrencilerin bu sınavda tavsiye vermeyle görevlendirilmelerinin sebebi, ADOÇP'nin A2 seviyesi karşılıklı konuşma ölçütlerinden “Birilerini bir yere davet edebilir, birilerine tavsiye verebilir ve özür dileyebilir.” ifadesidir (ADOÇP, 2018, 85). Aşağıdaki tabloda bu etkinliğe ve sınava ilişkin bilgiler yer almaktadır:

Tablo 39. Obezite

ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Daha önce defalarca alıştırma yaparak öğrendikleri basit cümlelerdeki sınırlı sayıda sözcüğü değiştirerek belirli durumlara uyarlayabilirler. (ADOÇP, 2018, 143).

Çok basit ayrıntılara değinerek bir hikâye anlatabilir ya da bir şeyi tarif edebilirler (ADOÇP, 2018, 141).

Etkinlik

1. Kelime çalışması (Bkz. Ek 7)
2. Hazırlık soruları (Bkz. Ek 7)
3. Video izleme
4. Videoda geçen cümleleri işaretleme (Bkz. Ek 7)
5. Videoda obeziteye sebep olan sorunları sıralama (Bkz. Ek 7)
6. Yazılı söylem tamamlama sınavı (Bkz. Ek 8)

Kazanım

Tavsiye verme söz edimi

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

Bu etkinlikte öğrencilerin seviyeleri göz önünde bulundurulduğunda tavsiye isteyen birisine, yeterlilik biçim birimi olan -Abilir ve şimdiki zamanın olumsuz hâlini

kullanarak tavsiye vermeleri hedeflenmekteydi. Fakat öğrencilerin tavsiye verirken genellikle iyelik+lâzım, emir kipi ve -mAll yapılarını kullanmaları dikkat çekmiştir. -mAll ve iyelik+lâzım yapılarının zorunluluk anlamı olsa da öğrencilerin “Bence” kullanarak ifadelerini alıcıyla aralarındaki ilişkiye göre ayarlayabildikleri gözlemlenmiştir. Sadece bir öğrenci iki soruya uygun şekilde cevap verememiştir. Ayrıca öğrencilerin çoğu tavsiye isteyen kişilere “sen” birinci teklik şahıs zamiriyle seslenmişlerdir. Fakat iletişimdeki resmiyet derecesine göre ifadeleri uyarlayabilmek B2 seviyesi ölçütü olduğundan bir hata olarak görülmemiştir. Bunun dışında -Abilir biçim birimi kullanılırken yanlışlıkla soru yapıldığı ve bazı öğrencilerin gelecek zaman ekini tavsiye verme söz edimini gerçekleştirmek için kullandığı görülmüştür. Fakat bu örnekler başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

4.3.4. Etkinlik: Fotoğraflara Hikâye Yazma

Bu etkinlikte öğrencilere çeşitli fotoğraflardan oluşan bir sunum gösterilerek buradaki sorunları tahmin etmeleri istenmiştir. Daha sonra bu sorunlara nasıl çözümler üretebilecekleri veya fotoğraftaki kişilere ne tavsiye verebilecekleri konuşulmuştur. Gösterilen sunumda her fotoğraftan sonra sorun ve çözüm yazılı şekilde sunumda gösterilmiştir (Bkz. Ek 9). Daha sonra dağıtılan bu fotoğraflara hikâyeler yazmaları istenmiştir. Her bir hikâye iki öğrenci tarafından oluşturulmuştur. Öğrencilerden fotoğraftaki sorunu mutlaka hikâyenin bir parçası olarak kullanmaları istenmiştir. Sınava böyle bir yönerge koyulmasının sebebi, edim bilimsel yetkinlik geliştirilirken öğrencilerin B1 karşılıklı konuşma ölçütlerinden “Üzüntüsünü, şaşkınlık, mutluluk vb. gibi duygularını ifade edebilir.” (ADOÇP, 2018, 85) değerlendirmesine uymaktadır.

Öğrencilerin etkinliğe olan ilgilerini artırmak için kullandıkları her sıfat, bağlaç, zarf ve fiil için puanlama yapılacağı söylenmiştir. Fakat hangi kelime grubunun kaç puan olacağı ve nasıl puanlama yapılacağı söylenmemiştir. Böylelikle öğrencilerin çok puan toplamaya çalışırken tek bir kelime grubundan yararlanıp oluşturacakları metindeki söz edimleri çeşitliliğini düşürmelerinin önüne geçilmiştir. Söz edimleri, bir sıfat, fiil veya bağlaç gibi belli kelimelerle temsil edilemeyeceğinden puanlamaya dahil edilmemiştir. Fakat öğrencilerin söz edimleri kullanmalarını teşvik etmek için fotoğraftaki sorun hikâyeye dahil edilmiştir. Çünkü bu yolla, öğrencilerin bilgi sorma, bilgi verme ve duygu belirtme söz edimlerini kullanacakları tahmin edilmiştir.

Bununla beraber yapılan sınavın ADOÇP B1 edim bilimsel yetkinlik ölçütlerini karşılayabilmesi için bağlaçlar puanlamaya dahil edilmiştir.

Sınav sonunda öğrenciler hikâyelerini değiş-tokuş etmiş ve birbirlerinin hikâyelerini yorum yazarak değerlendirmişlerdir (Bkz. Ek 10).

Tablo 40. Fotoğraflara Hikâye Yazma

ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Bir dizi kısa, ayrıık ve basit ögeyi, birleşik dizilere bağlayabilirler. (Neden-sonuç, karşıtlık, aynılık vb. gibi ilişkiler içeren iki parçalı cümleler oluşturabilirler.)

Daha uzun cümleler oluşturabilir ve sınırlı sayıda bağlaşık düzenek kullanarak (çünkü, ama, bu yüzden, bu sebeple, buna rağmen vb. gibi) bu cümleleri birbirine bağlayabilirler.

Uzun bir metinde basit ve mantıklı bir bitiş oluşturabilirler (ADOÇP, 2018, 142).

Etkinlik

1. Sorun oluşturma ve çözüm bulma (Bkz. Ek 9)
2. Fotoğrafa hikâye yazma (Bkz. Ek 10)

Kazanım

Bu etkinlikte fotoğraflardaki sorunlara dayanarak öğrencilerden teselli verme, bilgi isteme, duygularını belli etme, itiraz etme, dilekte bulunma, teşekkür etme, tarif etme, uyarma ve tehdit etme söz edimlerinin kullanılacağı öngörülmüştür. Fakat öğrencilerin çıktıklarına göre kullanılan söz edimler farklılık göstermektedir.

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

Yazılı söylem sınavı olarak uygulanan etkinlikte öğrencilerin tahmin edildiği gibi bilgi sorma, bilgi verme ve duygu bildirme söz edimini çok kullandığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra emir verme, özür dileme, dilekte bulunma, istekte bulunma söz edimlerini de kullandıkları görülmüştür. Öğrenci gruplarından sadece birisi fotoğraftaki bağlama uygun olmayan ve kendi içinde bir bağlamı olmayan bir

hikâye oluşturmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin bu yüzden, çünkü, ama, buna rağmen ve bu sebeple bağlaçlarını çok kullandıkları görülmüştür. Diğer taraftan sözdizimsel ve sözlüksel hatalara yoğunlaşıldığı dikkat çekmektedir.

4.3.5. Etkinlik: Yaşlılık

Bu etkinlikte öğrencilere öncelikle bu konuya giriş için hazırlanmış bir sayfalık çalışma kâğıdı verilmiştir. Bu çalışma kâğıdında hazırlık soruları ve kelime çalışması vardır (Bkz. Ek 11). İlk bölümde ailelerindeki yaşlı kişiler hakkında konuşulmuştur. Hayatlarındaki en yaşlı insan kimdir, ne iş yapmaktadır, ne yiyip ne içmektedir gibi sorular konuşmaya dâhil edilmiştir. Çalışma kâğıdının ikinci kısmında ise öğrencilerin dikkatini çekmek için ilginç isimli meslek hastalıkları hakkında bilgi verilmiştir ve bununla ilgili bir videonun (Hangi Hastalıklar Meslek Hastalığı Sayılmaktadır? [30.12.2019]) küçük bir kısmı seyrettirilmiştir. Öğrencilerden bu videodaki meslekleri, ellerindeki çalışma kâğıdında adı geçen hastalıklarla eşleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra hastalık veya ölüm hâlinde insanlara kendi dillerinde hangi dileklerde buldukları konuşulmuştur. Daha sonra Türkçede bu durumlarda kullanılan herhangi bir söz bilip bilmediklerini konuşarak belirtmeleri istenmiştir. Çalışma kâğıdının üçüncü bölümünde ise öğrencilere Türkiye'deki yaşlılık oranları hakkındaki istatistikleri içeren kısa bir metin verilmiştir. Öğrencilerden bu metni okuyup daha sonra gelen soruları cevaplamaları istenmiştir.

Yazılı söylem tamamlama sınavı oluşturulurken ADOÇP B1 edimsel yetkinlik esneklik bölümündeki “Öyküleyici bir metinde olaylar arasındaki kronolojik sırayı belirtebilir.” ölçütünden yararlanılmıştır (ADOÇP, 2018, 139). Bu ölçütten hareketle öğrencilerin edimsel yetkinliklerini geliştirecek etkinlikler, materyal içerisine koyulmuştur. Bunun için öncelikle öğrencilere dünyanın en yaşlı üç insanı hakkındaki hayat hikâyesi, seviyelerine göre hazırlanmış şekilde öğrencilere sunulmuştur (Bkz. Ek 12); çünkü ADOÇP (2018, 60), öğrencilerin okuma anlamada haberler, dergiler ve biyografilerden yararlanmasını istemektedir. Her öğrenci, farklı bir kişi hakkındaki hayat hikâyesini içeren metne sahiptir. Öğrencilerden bu metinleri okuduktan sonra kâğıtlarını ters çevirip metinde geçen hikâyeyi hatırladıkları kadar çizimleri istenir (Bkz. Ek 13). Öğrencilerden okudukları hayat hikâyesini resimleştirerek arkadaşlarına anlatmalarını istemek, edim bilimsel yetkinliği geliştirmek adına yerleştirilmiş bir

bölümdür. Bu bölümle “Öyküleyici bir metinde olayların oluş sırasını belirtebilir.” ölçütünü karşılamak amaçlanmıştır (ADOÇP, 2018, 139-141). Öğrencilerin edim bilimsel yetkinliklerini resimli şekilde görmek için oluşturulmuştur. Daha sonra öğrencilerden belli bir süre içinde çizdikleri hikâyeyi arkadaşlarına anlatmaları istenmiştir. Arkadaşları da duyduklarını yeniden hikâyeleştirmişlerdir (Bkz. Ek 14). Öğrencilere duyduklarını hikâyeleştirmeleri dışında herhangi bir yönerge verilmemiştir. Bu kısım yazılı söylem tamamlama sınavını oluşturmaktadır.

Tablo 41. Yaşlılık

ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Basit bir anlatıyı veya açıklamadaki olayları oluş sırasına göre bağlayabilirler.

Öyküleyici bir metinde olayların oluş sırasını belirtebilir (ADOÇP, 2018, 139-141).

Etkinlik

1. Hazırlık soruları (Bkz. Ek 11)
2. Eşleştirme çalışması (Bkz. Ek 11)
3. Okuma çalışması (Bkz. Ek 11)
4. Okuduğunu anlama soruları (Bkz. Ek 11)
5. Metin okuma (Bkz. Ek 12)
6. Metni resimleştirme (Bkz. Ek 13)
7. Metni (anlatarak) hikâyeleştirme
8. Anlatılan metni tekrar yazma (WDCT) (Bkz. Ek 14)

Kazanım

Taziyede bulunma ve bilgi verme söz edimleri

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

Yapılan yazılı söylem tamamlama sınavında öğrencilerin ADOÇP B1 ölçütlerine göre edimsel yetkinlik açısından kısmen başarılı oldukları görülmüştür. Bu etkinlikte öğrenciler resimlerde ve yazma bölümünde olayların oluş sırasını belirtebilmiştir. Fakat hikâyelerini oluştururken olayları bağlamak için bağlaç

kullanmaktan kaçınmışlardır. Bu durum özellikle esneklik ve tematik gelişim bakımından öğrencilerin edim bilimsel yetkinlik seviyesinin düşük çıkmasına sebep olmuştur. Ayrıca bu sınavda öğrencilerin sözdizimsel hatalar, gereksiz ek kullanımı veya eksik ek kullanımında yoğunlaştıkları göze çarpmaktadır. Tüm bunlarla birlikte çoğu öğrencinin bilgi verme söz edimlerinden çok yararlandığı görülmüştür.

4.3.6. Etkinlik: Eğitim Haberleri

Bu etkinlikte ADOÇP (2018:60), okuduğunu anlama bölümüne bağlı olarak öğrencilere okul hakkında güncel bir haber (40 Dakika Ders 40 Dakika Teneffüs Uygulaması [30.12.2019]) verilmiştir (Bkz. Ek 15). Haber metni öğrencilere verilmeden önce seviyelerine göre sadeleştirilmiştir. Öğrenciler ile haberi okumadan önce okulda istedikleri değişiklikler veya hoşlarına giden şeyler hakkında konuşulmuştur. Öğrencilerin tepkilerini ve tecrübelerini paylaşabilmeleri için onları ilgilendiren ve hayatlarının büyük bir kısmını oluşturan okul hayatı konusu seçilmiştir.

Çalışma kağıdının 2. bölümünde öğrencilere çeşitli cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden metin içinde geçenleri işaretlemeleri istenmiştir. Çalışma kağıdının 3. bölümünde öğrencilere bilgi verme, söz alma, görüş bildirme, sohbet başlatma gibi söz edimlerin olduğu bir liste verilmiştir (Bkz. Ek 16). Bu bölümde, karşıt görüş geliştirirken kullanılacak cümlelerin işaretlenmesi istenmiştir. Bu etkinlik, ADOÇP'de B1 seviyesindeki bir öğrencinin hem karşılıklı konuşmada hem de edim bilimsel yetkinlik bölümünde, rahat şekilde tartışma geliştirebilmesini şart koşması sebebiyle oluşturulmuştur (ADOÇP, 2018, 85, 141, 143). Yazılı söylem tamamlama sınavında ise teneffüs saatlerinin değişimi hakkında bir ilân verilmiştir. Öğrencilerden bu ilânı okuduktan sonra sorulan üç soruya kabul edilebilir şekilde karşıt görüş geliştirmesi istenmiştir (Bkz. Ek 16).

Tablo 42. Eğitim Haberleri

ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinliği (A2)

Ne istediğini ifade etmek için dili basit ve esnek bir şekilde kullanabilirler (ADOÇP, 2018, 139).

Bir düşünce veya sorundaki ana noktaları akılcı bir şekilde açıklayabilirler (ADOÇP, 2018, 143).

Etkinlik

1. Hazırlık soruları (Bkz. Ek 15)
2. Okuma çalışması (Bkz. Ek 15)
3. Verilen bilgileri metin içinde arama (Bkz. Ek 16)
4. Listesinde istenilen söz edimlerini bulma (Bkz. Ek 16)
5. Yazılı söylem tamamlama sınavı (Bkz. Ek 16, Ek.17)

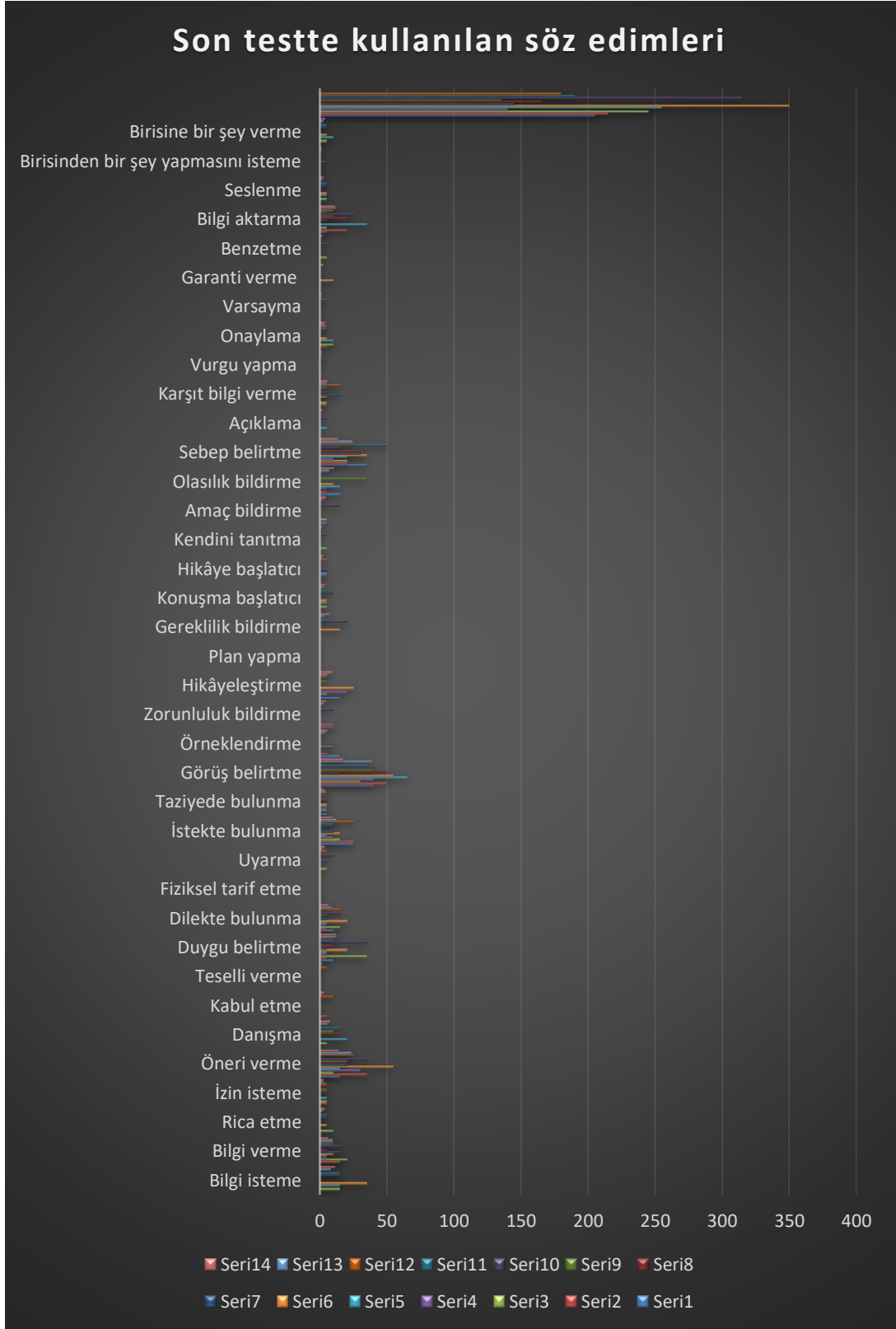
Kazanım

Görüş belirtme, örnek verme, zorunluluk açıklama söz edimleri

Ölçme ve Değerlendirme- Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı (WDCT)

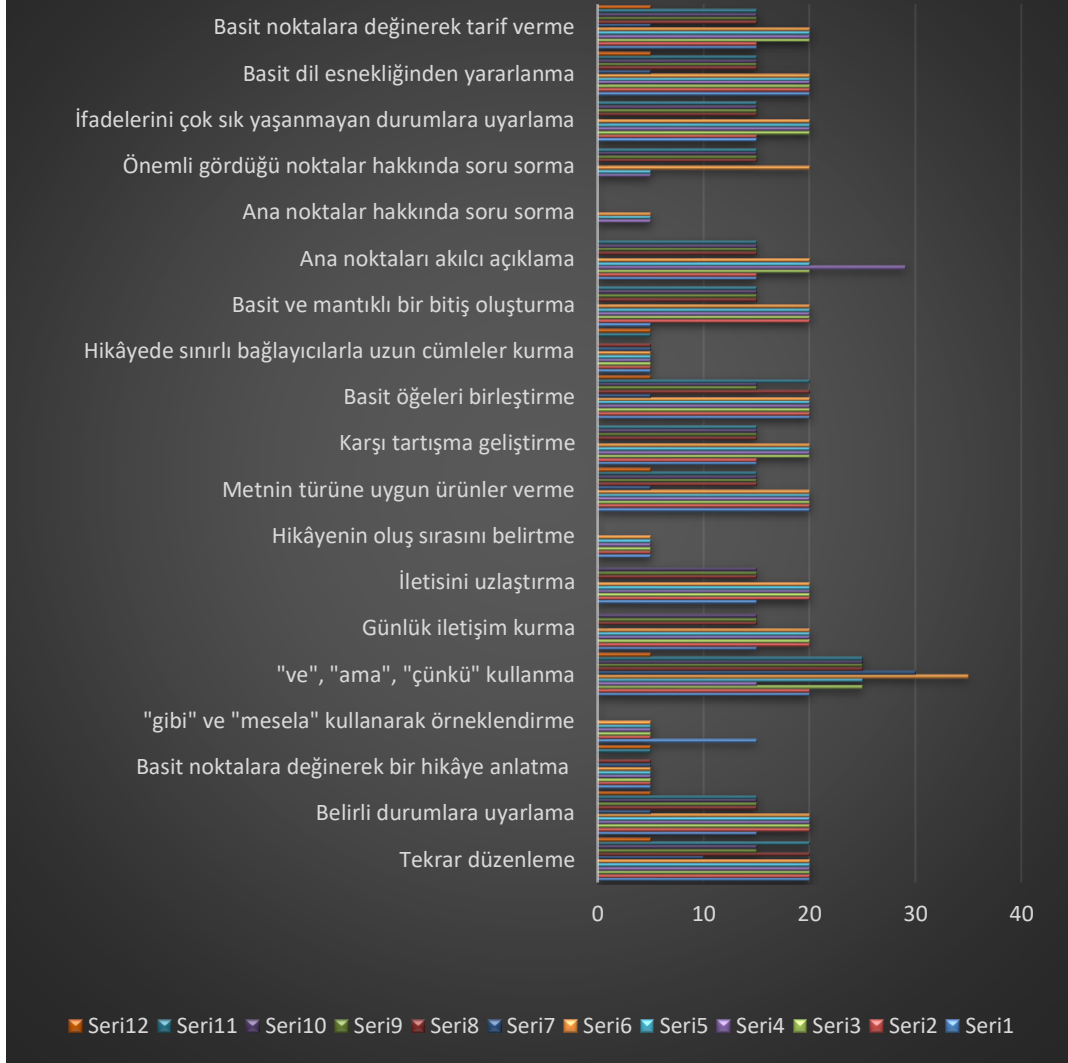
Yazılı söylem sınavında öğrencilerin sorulardan birine resmî, diğer ikisine gayri resmî şekilde cevap vermesi hedeflenmekteydi. Öğrencilerden bazılarının bu ayrımı yapamaması ve arkadaşlarıyla “siz” 2. çokluk zamiriyle konuşması dikkat çekmektedir. Fakat “konuşmanın resmiyet seviyesine göre ifadelerini uyarlayabilme” becerisi B2 (ADOÇP, 2018, 139) seviyesinde değerlendirildiği için öğrencilerin cevapları hatalı bulunmamıştır. Bununla birlikte bazı öğrenciler sözlüksel bilgi eksiliğinden kaynaklanan hatalar yapmıştır. Fakat genel olarak öğrenciler başarılı şekilde görüş bildirme ve söz alma söz edimlerini gerçekleştirmişlerdir.

Son testte kullanılan söz edimlerini gösteren grafik incelendiğinde ilk göze çarpan unsurlar söz edimi kullanımındaki çeşitlilik ve puanların söz edimlerine neredeyse eşit şekilde dağılmış olmasıdır. Bununla birlikte araştırma sırasında ön teste nazaran daha çok öğrencinin etkinliklere katıldığı görülmektedir.



Şekil 3. Son testte kullanılan söz edimlerinin istatistiksel dağılımı

ADOÇP Ölçütlerine Göre Son Test Verileri



Şekil 4. ADOÇP Edim Bilimsel Yetkinlik Ölçütlerine Göre Son Test

Son test için yapılan bu grafik incelendiğinde görülmektedir ki öğrencilerin edim bilimsel yetkinlikleri artmıştır. Bununla birlikte ön test ADOÇP grafiğine nazaran bu grafikte daha eşit bir dağılım olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca öğrencilerin bağdaşık düzenekler kullanarak ifadelerini düzenledikleri görülmektedir.

5. SONUÇ

İstanbul A2-B1 Türkçe Ders ve Alıştırma kitapları incelendiğinde ADOÇP ölçütlerine göre içeriğin kısmen eylemsel/iletişimsel olduğu göze çarpmaktadır. Yani bu kitaplar, bir iletişimsel/eylemsel görev gerçekleştirmek için öğrenciye yol göstermek amacıyla çeşitli iletişimsel hedefler oluşturmuşlardır. Fakat bu hedefleri gerçekleştirmek yerine daha çok dil bilgisinin doğru öğretimine yoğunlaşmaktadır. Kitapların girişindeki bazı ünitelerde söz edimlerine yer verilse de (emir verme söz edimi, istekte bulunma söz edimi, öneride bulunma söz edimi, rica etme söz edimi, tahminde bulunma söz edimi gibi) ünite içinde dil bilgisi ağırlıklı bir öğretim izlenmiştir ve söz edimlerinin adına çoğunlukla yer verilmemiştir. Hatta birbirinden farklı işlevlere sahip bazı söz edimleri “geniş zamanın çeşitli işlevleri”, “yeterlilik fiilinin çeşitli işlevleri” gibi tek başlık altında öğrencilere sunulmuştur.

Alıştırmalar ise genellikle cümlelerin dil bilgisel açıdan tamamlanmasını isteyen boşluk doldurma çalışmalarından ve okuma anlama soru-cevaplarından oluşmaktadır. Yazma etkinlikleri çoğunlukla öğrencileri tek cümlelik çıktılar vermeye yönlendiren soru-cevaptan oluşmakta ve üretime geçememektedir. Bununla birlikte çoğu yazma etkinliği bulunduğu bölümün veya önceden aşına olduğu konuların tümünden ayrı şekilde verilmiştir. Bu sebeple öğrenciler önceden öğrendikleri yapıları veya kelime bilgisini uyarlayarak yazma etkinliğinde yeniden şekillendirme şansını yakalayamamaktırlar. Dolayısıyla bu etkinlikler, öğrencileri söz edimlerini kullanmaya ve ADOÇP ölçütlerini karşılayacak bağlantılara sahip üretim yapmaya teşvik etmemektedir. Hâlbuki cümleleri benzerlik ve karşıtlık belirleme, örnek sunma, sebep-sonuç ilişkileri ile bağlayabilmek öğrencilerin edim bilimsel yetkinliğini artıracaktır.

Yapılan etkinlikler ve yazılı söylem tamamlama sınavlarında bazı öğrencilerin öğrendikleri dil bilgisel yapıları çoğunlukla bir söz edimi gerçekleştirebilmek için kullanamadıkları tespit edilmiştir. Örneğin, -(I)yor biçim biriminde günlük hayatları hakkında betimleyici cümleler oluşturabiliyorken uygulanan Yaz Tatili (Ek.6) ve Obezite (Ek.8) etkinliklerinde “Ne diyorsunuz?”, “Neden diyetisyene gitmiyorsun?”

gibi tek cümlelik danışma ve öneride bulunma söz edimlerini gerçekleştirememişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin, sohbet başlatma, sohbet bitirme, kabul etme, onaylama, söz alma gibi (Tabii, olur, öyleyse, o zaman...) çok basit sayılabilecek söz edimlerini kullanamadıkları dikkat çekmektedir.

Hâlbuki iletişimin doğru şekilde ilerlemesi için en küçük karşılıklı konuşmada bile konuşmacı ve alıcının bu söz edimlerini kullanabilmeleri gerekmektedir. Diğer taraftan sözlüksel hatalar göz ardı edildiğinde bilgi alma ve bilgi verme söz edimlerinde oldukça başarılı oldukları görülmüştür. Tüm bunların sebebi olarak dil bilgisi üzerine yoğunlaşarak soru sorma ve cevap verme alıştırmalarıyla öğrencilerin betimleme yapan cümleleri çokça kullanmış olmaları ve derslerde yapılan mekanik etkinlikler gösterilebilir. Fakat hassas konularda “bence”, “lütfen” gibi ifadelerle fikirlerini daha nazik bir şekilde ilettikleri görülmüştür.

Ayrıca ADOÇP edim bilimsel yetkinlik ölçütleri açısından inceleme yapıldığında, öğrencilerin ancak yönerge verildiği zaman bu ölçütleri karşılayabilecek bir üretimde bulunduğu tespit edilmiştir. Etkinlik 4’te kullanılan yönergeler (“Lütfen fotoğraftaki sorunu hikâyenizin bir parçası olarak kullanınız.”, “Yazacağınız hikâyede bağlaçlar, fiiller, sıfatlar ve zarflara puan verilecektir.”), öğrencilerin daha çeşitli söz edimleri kullanmalarını ve ADOÇP edim bilimsel yetkinliklerini karşılayacak düzeyde üretim yapmalarını sağlamıştır. Örneğin, son bölümünde hikâye yazmaktan başka hiçbir yönerge verilmeyen Etkinlik 5’te öğrencilerin söz edimleri kullanımının çok az olduğu ve edim bilimsel yetkinlik açısından oluşturulan metinlerin ilgili seviyenin gerekliliklerini karşılayamadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte konuşma başlatma, konuşma bitirme, kabul etme, kabul etmeme, öneri verme, danışma vb. gibi söz edimlerinin tekrar tekrar kullanılmasını gerektirecek etkinlikler dizininde, öğrencilerin bu söz edimlerini kullanmaya başladıkları görülmüştür. Ayrıca yazma etkinliği öncesinde söz edimlerinin açıkça adına yer verildiği, sınıflandırma çalışması yapıldığı uygulamalarda öğrencilerin söz edimlerini kullanmada daha başarılı olduğu görülmüştür. Tüm bunlarla birlikte öğrenciler yazma etkinliklerinin ardından hatalarına ve doğrularına dair geri dönüt aldıkça ilerleyen uygulamalarda daha akıcı yazmaya başladıkları görülmüştür (Bitchener, Ferris, 2012, 23).

6. ÖNERİLER

Söz edimlerinin öğretilmesi için öncelikle yazarların, sistemli bir şekilde seviyelere göre söz edimlerini kitap içerisine yerleştirmeleri gereklidir. Öğretmenler ise, kitap dışına çıkıp öğrenciye gerçek hayat sorunlarından oluşan materyaller geliştirmelidir çünkü “öğretmenin görevi öğrenciye farklı toplumsal durumlarda iletişim kurabilmesine olanak sunmaktır” (Erton, 2007, 1). Özellikle diyalog ve öğrencilerin kişisel tecrübelerini aktarabilecekleri hikâye kullanımı, öğrencilere çok çeşitli işlevlerde söz edimleri kullanabilme fırsatı sağlamaktadır. Bunun dışında öğrencilerin hayatını ilgilendiren görevlerden oluşan etkinliklerde öğrenciler, katılımcı olmaya daha isteklidir. Ayrıca özellikle hassas şekilde iletişim kurmayı gerektiren konuları materyallere dahil etmek, hem öğrencilerin ilgisini çekecek hem de ifadelerini durumlara göre ayarlamaları gerektiği konusunda farkındalık oluşmasına sağlayacaktır. Uygulamalarda özellikle edim bilimsel yetkinliğin gelişmesi ve söz edimlerinin kullanımı için yazma becerisinde yönergeler kullanılması gerekmektedir. Bununla birlikte üretici becerilerde kullanılacak malzemenin öğretmen veya kitap tarafından verilmesi ve edim bilimsel yetkinlik açısından bu malzemenin yeniden şekillendirilmesini istemesi daha yararlı olacaktır.

Günümüzde gelişen teknoloji ve bilginin hızlıca çoğalması sebebiyle dil öğretiminde sadece kitaba bağlı kalmak doğru olmayacaktır. Bu sebeple derslerde dört temel beceri üzerine yoğunlaşmak yerine yorumlayıcı ve sunumsal materyallere (haberler, ilginç hayat hikâyeleri, istatistikler, gerçek hayat sorunları, röportajlar gibi) yer verilmelidir. Öğrencilere dil bilgisi değil, dilin nasıl kullanılacağı öğretilmelidir. Yani biçim-anlam-işlev birlikte öne çıkmalıdır. Yazılı değerlendirme üzerinden ve sonrasında bağlam hakkında tartışarak düzeltici geribildirimde bulunmak, öğrencilere kültürel normların algılanmasında esneklik sağlar; böylece sözlü ve sözlü olmayan ifadelerin sosyal durumlarla birlikte kullanımı gerçekleşir (Bardovi-Harlig, Mahan Taylor, 2003). Örneğin selamlaşmadaki el ifadeleriyle beraber kullanılan söz edimleri gibi. Öğretmenin açık, belirgin açıklamaları ve doğrudan açık geribildirimini öğrencilerin hedef dildeki biçimlere ve kullanımlara dikkat etmelerini sağlayarak farkındalığını

arttırmaktadır. İletişimsel uygulamada yapıların açıkça gösterilmesi, öğretim sırasında düzeltici geribildirim dikkati odaklamayı ve öğrencinin bilgiyi çıkarmasını sağlamaktadır (Lingli, Wannaruck, 2010).

Biçimsel yapı açık bir şekilde aktarılırken kullanımın örtük bilgisi bağlam dikkate alınarak sezdirilmelidir. Yazılı üretim görevleri, öğrencilerin dikkatlerini açık bilgiye çekmeyi sağlar. Farkındalığı artırıcı dil bilgisi kullanımını içeren yargı görevleri, hedef dildeki cümlelerin kabul edilebilirliğini ortaya koymaktadır (Bardovi-Harlig, 2013, 74). Dil girdisinin farkındalığı ile dil çıktısının da farkındalığının beraber verilmesi önemlidir. Öğretimle sağlanan girdi, dil öğretiminde tetikleyici bir unsurdur. Açık bilginin eşlik ettiği yapılandırılmış girdi, görevleri uygulamakta daha iyi sonuç vermektedir. Edim bilimsel açıdan uygun dil biçimlerinin tanımlanmasını ve üretilmesini sağlamaktadır. Dil girdisi, öğrenme sürecindeki anlamlandırmayı artıracak farklı bağlamlardaki uygulanabilir diğer etkinliklerle de birleştirilmelidir (Takkaç Tulgar, 2016).

Son olarak yabancı dil ders kitapları bütün dil örnekleri için dil dışı bağlamsal değerlendirmeyi yapmalı, edim dilbilimsel seçimleri mümkün kılacak belirli söz edimlerini gerçekleştirmek için dil biçimleri çeşitliliğini sunmalı, toplum edim bilimsel seçimleri de mümkün kılacak zengin kültürel bilgilendirme vermelidir (Vellenga, 2004, 13). Edim bilimsel yetkinliğin üç temel ilkesi olan anlam, etkileşim ve bağlam (Timple Laughlin, Wain, Schmidgall, 2015, 13-19) birlikteliğine göre metinler seçilmeli ve bütüncül alıştırmalar, görevler, projeler geliştirilmelidir.

Bu birlikteliğin daha anlaşılması için Purpura (2004' ten aktaran Timple Laughlin, Wain, Schmidgall, 2015) dil bilgisi ve edim bilim arasındaki ilişkilerin daha iyi bir tanıma ihtiyacında olduğunu söyler. Cümledeki anlamın sadece sözcüklerden çıkarılamayacağını, örtük ifadelerin durumu bağlama ile ilgili olduğunu söyler. Örtük bilginin fark edilmesi için de edim bilimsel anlamı oluşturan bileşenler olarak bağlamsal anlamı (kişilerarası), toplumdilbilimsel anlamı (cinsiyet, yaş, mevki, nezaket, normlar, diyalekt), sosyokültürel anlamı (kültürel gönderimler, mecazlar, metaforlar, vb.) psikolojik anlamı (duyuşsal duruş, alay, kızgınlık, kinaye, eleştiri, mizah), üslupbilimsel (retorik, tutarlılık, tür, örgütsel kipler) anlamı verir. Belli bir bağlamda gerçekleşen düzenek ve çıkarım etkileşiminden anlamlar oluşurken, sosyal mesafeyi sosyal/göreceli gücü ve yaptırım derecelerini de göz önünde bulundurmak lâzımdır. Böylece söylem kalıplarındaki tematik gelişim daha kolay takip edilebilir;

yazılı veya sözlü metinlerde bağlaşıklık ve tutarlılık geliştirilirken dilin bağlamdaki işlevselliğini sağlayan alan (field-düşünsel işlev), söylem biçimi (tenor-kişilerarası işlev), kanal/üslup (mode-metinsel işlev) gibi işlevlerin önemi fark edilir (Halliday, 1994). Bu dil işlevselliklerinin, edim bilimsel yetkinliğin hem yapısal hem de sosyokültürel yönlerini desteklediği görülür. Özellikle orta ve ileri seviye yabancı dil ve ikinci dil öğretimi çalışmalarının bunları dikkate alması öğrenimin verimliliğini artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Altınörs, Atakan. 2001. **Anlam Doğrulama ve Edimsellik/Austin Üzerine Bir İnceleme**. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ariel, Mira. 2008. **Pragmatics and Grammar**. New York: Cambridge University Press.
- Aşkın Balcı, Hülya. 2017. Relation of pragmatics and grammar. **International Journal of Languages, Education and Teaching**. c. 5 s. 4: 556-566.
- Aufa, Fauzul. 2012. The Assessment Tool of L2 Learners' Pragmatic Competence: Written Discourse Completion Test (WDCT). **Journal of English and Education**. c.6 s.1: 24-31.
- Austin, John L. 2017. **Söylemek ve Yapmak**. çev. R. Levent Aysever. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bachman, Lyle F. 1990. **Fundamental Considerations in Language Testing**. Oxford: Oxford University Press.
- Bardovi-Harlig, Kathleen. 2013. Developing L2 Pragmatics. **Language Learning**, c.63 s.1: 68-86.
- _____. 2001. Evaluating the empirical evidence "Grounds for instruction in pragmatics?". Pragmatics in Language Teaching. ed. Kenneth R. Rose, Gabriele Kasper. Cambridge: Cambridge University Press:13-32.
- Bardovi-Harlig, Kathleen, Rebecca Mahan-Taylor. [09.08.2019]. Introduction to teaching pragmatics. https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/03-41-3-h.pdf
- Bardovi-Harlig, Kathleen, Zoltan Dörnyei. 1998. Do Language Learners Recognize Pragmatic Violations? Pragmatic Versus Grammatical Awareness in Instructed L2 Learning. **Tesol Quarterly**. c.32 s.2: 233-259.

- Bitchener, John, Dana R. Ferris. 2012. **Written Corrective Feedback and Second Language Acquisition and Writing**. New York: Routledge.
- Brown, James, D. 2001. Pragmatics tests. Different purposes, different tests. **Pragmatics in language teaching**. Ed. Kenneth R. Rose, Gabriele Kasper. Cambridge: Cambridge University Press: 301-325.
- Chen, Yuan-shan, Jianda Liu. 2016. Constructing a Scale to Assess L2 Written Speech Act Performance: WDCT and E-mail Tasks. **Language Assessment Quarterly**, c.13 s.3: 231-250.
- Chomsky, Noam. 1965. **Aspects of the Theory of Syntax**. Massachusetts: The M.I.T. Press.
- Cohen, Andrew D. 2014. Coming to terms with pragmatics. **Teaching and Learning Pragmatics Where Language and Culture Meet**. ed. Noriko Ishihara and Andrew D. Cohen. New York: Routledge: 3-20.
- Council of Europe. [30.12.2019]. **Common European Framework of References for Languages: Learning, Teaching, Assessments. Companion Volume with New Descriptors**. <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>
- Creswell, John W. 2017. **Eğitim Araştırmaları Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi**. İstanbul: Edam Yayınları.
- Crystal, David. 1997. **The Cambridge Encyclopedia of Language**. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Erton, İsmail. 2017. Applied Pragmatics and Competence Relations in Language Learning and Teaching. **Journal of Language and Linguistic Studies**. c.3 s.1: 1-13
- Golato, Andrea. 2003. "Studying Compliment Responses: A Comparison of DCT's and Recordings of Naturally Occuring Talk". **Applied Linguistics**. c.24 s.1: 90-121.

Gökmen, Seda, Nilay Çağlayan Dilber. 2011. Türkçe Derslerinde Söz Edimlerin Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme. **Dil Dergisi**. s.154: 44-60.

Grice, Herbert Paul. [30.12.2019]. "Logic and Conversation". <https://msu.edu/~orourk51/800-Phil/Handouts/Readings/Phil%20Lang/Grice-Logic&Conversation-WJL-1989.pdf>

Günay, Vedat Doğan. 2013. **Söylem Çözümlemesi**. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Halliday, Micheal A. K. 1994. **An Introduction to Functional Grammar**. 2nd ed. London: Edward Arnold.

Hangi hastalıklar meslek hastalığı sayılmaktadır?. [30.12.2019]. <https://www.youtube.com/watch?v=STs4zLLDJh4&t=186s>

İstanbul A2 Türkçe Alıştırma Kitabı. 2018. ed. Ferhat Aslan. İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.

İstanbul A2 Türkçe Ders Kitabı. 2018. ed. Ferhat Aslan. İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.

İstanbul B1 Türkçe Alıştırma Kitabı. 2018. ed. Ferhat Aslan. İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.

İstanbul B1 Türkçe Ders Kitabı. 2018. ed. Ferhat Aslan. İstanbul, Kültür Sanat Basımevi.

Jung, Ji-Young. 2002. Issues in Acquisitional Pragmatics. **Teachers College, Columbia University Working Papers in TESOL & Applied Linguistics**. c.2 s.3.

Khamees, Sabie Khalid. 2015. An Assessment of EFL Learners' Ability to Identify and Interpret Rhetorical Questions: A Pragmatic Perspective Study. **Arab World English Journal**. c.6 s.3: 367-381.

Kıran, Zeynel, Ayşe Eziler Kıran. 2018. **Dilbilime Giriş**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

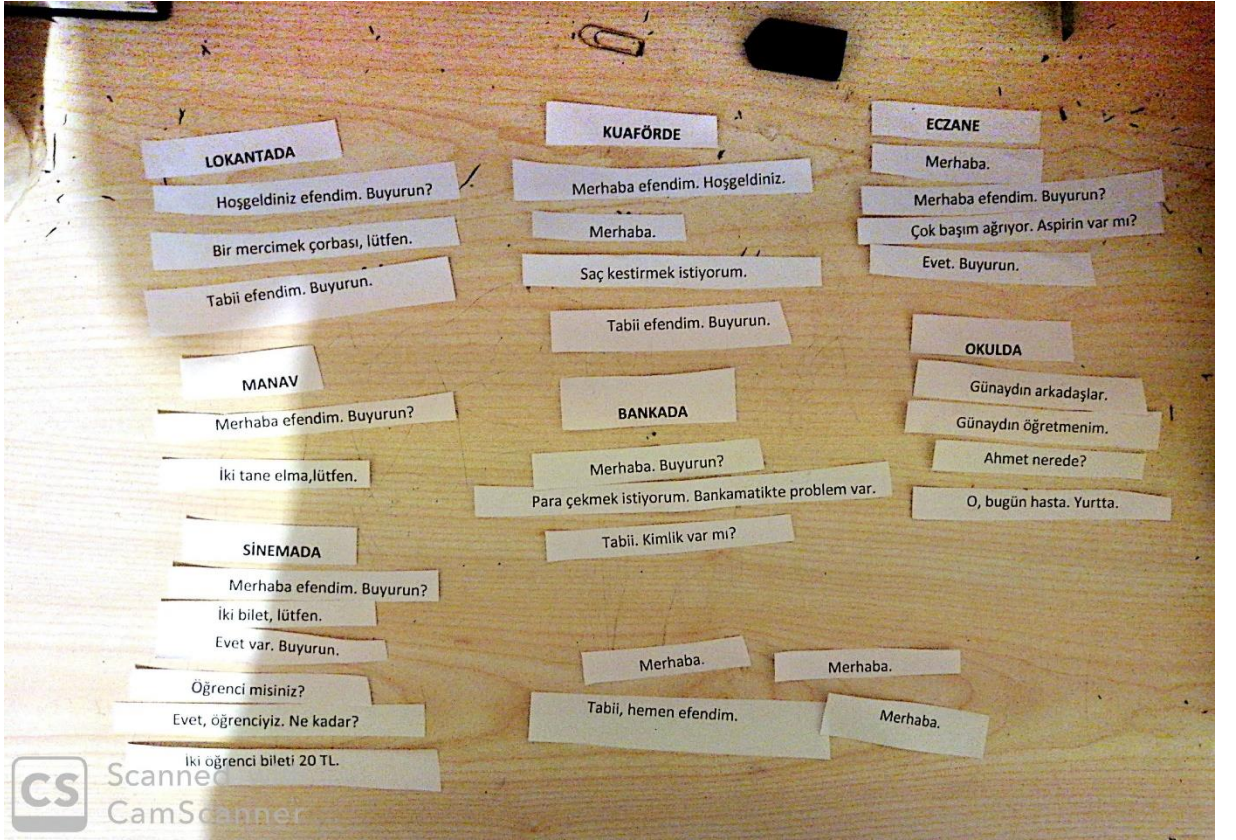
40 Dakika Ders 40 Dakika Teneffüs Uygulaması. [30.12.2019]. <https://indigodergisi.com/2019/01/40-dakika-ders-40-dakika-teneffus/>

- Kocaman Gürata, Eser. 2018. Developing pragmatics and enunciation focused materials in teaching Turkish as foreign language. **International Journal of Language Academy**. c. 6, s. 5: 278-291.
- Leech, Geoffrey N. 1983. **Principles of Pragmatics**. New York: Longman.
- Lingli, Duan, Anchalee Wannaruk. 2010. The effects of explicit and implicit instructions in English refusals. **Chinese Journal of Applied Linguistics**. c.33 s.3: 93-109.
- Onursal Ayırır, İrem. 2016. Edimbilim ve Dil Öğretimi. **Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi**. 2. bs. ed. Ecem Korkut ve İrem Onursal Ayırır. Ankara: Seçkin Yayıncılık: 143-172.
- Polat, Yusuf. 2002. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi ve Edim Sözcükler. **Anadili Dil Kültürü ve Eğitim Dergisi**. s.26: 62-75
- _____.2010. Yabancı Dil Öğretiminde Söz Edimleri. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- _____.2011. Yabancı Dil Öğretimi Kitaplarında Söz Edimi Öğretimi. **Dil Dergisi**. s. 153: 24-42.
- Searle, John R. 2011. **Söylemek ve Anlatmaya Çalışmak**. çev. R. Levent Aysever. Ankara: Bilgesu Yayınları
- _____. 2015. **Zihin Dil ve Toplum**. çev. Alaattin Tural. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- _____. 2016. **Bilinç ve Dil**. çev. Muhittin Macit, Cüneyt Özpilavcı. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Sekirden Döven, Arzu, Şule Hizal Mixon. 2017. **Take Away Turkish**. İstanbul: Boyut Yayınları.
- Tabatabaei, Soudabeh, Maryam Farnia. 2015. "Learner's English Proficiency and their Pragmatic Competence of Refusal Speech Acts". **English Proficiency and Pragmatics**. c.3 s.1:53-77.

- Takkaç Tulgar, Ayşegül. 2016. "The role of pragmatic competence in foreign language education". **Turkish Online Journal of English Language Teaching (TOJELT)**, c.1 s.1: 10-19.
- Thomas, Jenny. 1983. Cross-Cultural Pragmatic Failure. **Applied Linguistics**. c.4 s.2: 91-112.
- Timpe Laughlin, Veronika, Jennifer Wain, Jonathan Schmidgall. [30.12.2019]. Defining and operationalizing the construct of pragmatic competence: Review and recommendations (ETS Research Report No. RR-15-06). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/ets2.12053>
- Vellenga, Heidi. 2014. "Learning pragmatics from ESL&EFL textbooks: How likely?". **TESL-EJ**, c.8 s.2: 1-17.
- Xu, Lan, Anchalee Wannaruk. 2016. "Testing University Learners' Interlanguage Pragmatic Competence in a Chinese EFL Context". **PASAA**, c.52: 209-236.
- Yeni Salgın Obezite. [30.12.2019]. <https://www.youtube.com/watch?v=xn3X3NTKAo8&t=91s>
- Yıldırım, Ali, Hasan Şimşek. 2016. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. 10. bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Erkan. 2004. A Pragmatic Analysis of Turkish Discourse Particles: Yani, İşte and Şey. Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

Ek 1. Şehirdeki Mekanlarda Geçen Diyalogları Sıralama



Ek 2. Şehirdeki Mekanlarda Geçen Diyaloglar Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı

SİNEMADA

Merhaba.

Merhaba. Buyurun?

İki*2 tane*..., lütfen.

.....*öğrenci* misiniz?

Evet, öğrenciyiz. Ne*kadın*?

İki öğrenci bileti 20 TL.

Bilet

Öğrenci

MANAV

Merhaba.

Merhaba efendim. Buyurun?

İki tane elma, lütfen.

.....*efendi* efendim. Buyurun.

Tebe
(Tabii)

OKULDA

Günaydın arkadaşlar.

Günaydın*Ahmet*...

Ahmet nerede?

O, bugün*başta*... Yurttta.

Ek 3. Söz Edimleri Sınıflandırması

Ne dersin?	Çok iyi fikir.	En yakın banka nerede?	Buralarda uzun boylu birini gördünüz mü?	Pardon, Bayrampaşa'ya nasıl gidebilirim?
Ne diyorsunuz?	Bence bugün biraz dinlen.	Sinemaya gidelim.		
Bu kadar üzülme, lütfen.	Galiba kayboldum, burası neresi?			

Öneri	Beğenme
Fikir isteme	Bilgi isteme

Ek 4. Söz Edimlerinin Öğrenciler Tarafından Sınıflandırılmasına Örnek

Ne dersin?	Çok iyi fikir...	En yakın banka nerede?	Buralarda
uzun boylu birini gördünüz mü?	Pardon, Bayrampaşa'ya nasıl gidebilirim?		
Ne diyorsunuz?	Bence bugün biraz dinlen.	Sinemaya gidelim.	
Bu kadar üzülme, lütfen.	Galiba kayboldum, burası neresi?		
Çok şaşırdım.	Daha önce böyle bir şey duymamıştım.		

<u>Öneri</u>	<u>Beğenme</u>
*Bence bugün biraz dinlen. *Sinemaya gidelim *Bu kadar üzülme, lütfen.	*Çok iyi fikir *Pardon, Bayrampaşa'ya nasıl gidebilirim? *Galiba kayboldum, burası neresi? *Daha önce böyle bir şey duymamıştım.

Fikir isteme

- *Ne dersin?
- *Ne diyorsunuz

Bilgi isteme

- *En yakın banka nerede?
- *Buralarda uzun boylu birini gördünüz mü?
- *Pardon Bayrampaşa'da nasıl gidebilirim?
- *Galiba kayboldum burası neresi?
- *Daha önce böyle bir şey duymamıştım.

Ek 5. Yaz Tatili Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı



Julia ve ailesi hafta sonu planları hakkında konuşuyorlar...

Julia: Bugün hava ne kadar güzel?

Murat: Eee, Mayıs ayındayız, neredeyse yaz geldi ama biliyor musun? Pazartesi tekrar yağmur yağacakmış.

Julia: bugün güzel bir şey yapalım. Çocuklar Mart'tan beri hiçbir yere gitmediler.

Murat: Peki, ama ne yapalım?

Julia: Belgrad Ormanı'na gidelim mi? Çocuklar bisiklete binerler, biz de yürüyüş yaparız,?

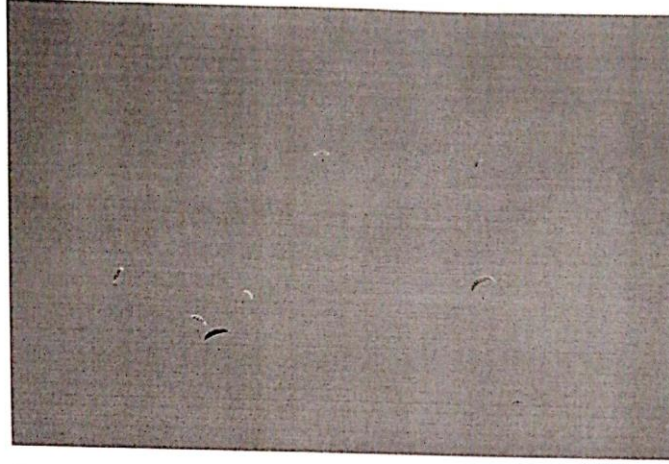
Murat: Tamam, uzun zamandır oraya gitmiyorduk. Çocuklar siz ne?

Can: Çok iyi olur babacığım, arkadaşım Ozan da gelebilir mi?

Melis: O zaman benim arkadaşım Selin de gelsin, mu?

Murat: Haydi arkadaşlarınızı da arayın.

Ek 6. Yaz Tatili Etkinliği Yazılı Tamamlama Söylemi Sınavı Örneği



Julia ve ailesi hafta sonu planları hakkında konuşuyorlar...

Julia: Bugün hava ne kadar güzel ...*leğil*..... *mi*....?

Murat: Eee, *tabi*..... Mayıs ayındaız, neredeyse yaz geldi ama biliyor musun? Pazartesi tekrar yağmur yağacakmış.

Julia: *Öyleyse*..... bugün güzel bir şey yapalım. Çocuklar Mart'tan beri hiçbir yere gitmediler.

Murat: Peki, *olur*..... ama ne yapalım?

Julia: Belgrad Ormanı'na gidelim mi? Çocuklar bisiklete binerler, biz de yürüyüş yaparız, *ne*..... *deksin*.....?

Murat: Tamam, uzun zamandır oraya gitmiyorduk. Çocuklar siz ne *diyor*.....?

Can: Çok iyi olur babacığım, arkadaşım Ozan da gelebilir mi?

Melis: O zaman benim arkadaşım Selin de gelsin, *olur*.... mu?

Murat: Haydi ...*o*... *zaman*..... arkadaşlarınızı da arayın.

OBEZİTE

1. Aşağıdaki kelime ve deyimlerden hangilerini biliyorsunuz?

İkna edici mimarî

Hesaplamak

Tüketim

Üretim

Üretmek

Besin

Mücadele etmek

Teşhis

Tespit

Tedavi

Tartılmak

1. Hazırlık

1. Hiç kilo alıp verdiniz mi?
2. Hiç diyetisyene gittiniz mi?
3. Etrafınızda kilolu insanlar var mı?
4. Ülkenizde obezite problemi var mı?

2. Videoda kilo problemi olan kişiler kilo aldıktan sonra bazı yaptıklarından bahsetmiştir. Lütfen bahsettikleri şeylerin yanına Doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

- a. Normalde aktif olan kişiler dışarıya çıkmayı bırakıyor.
- b. İnsanlar çok yedikten sonra yedikleri yemekleri kusuyor.
- c. Kilo alan kişiler eğilmekte, kalkmakta, yürümekte ve kıyafet bulmakta zorlanıyor.
- d. Aşırı yiyen insanlar karşılarındaki insanlara zarar veremedikleri için çok yemek yiyorlar.
- e. Kilolu insanlar spor yaptıkları hâlde kilo veremiyor.
- f. Zengin insanlarda obezite oranı daha yüksek.
- g. İşyerinde stres yaşanan stres de obezitenin sebebi olabiliyor.
- h. Türkiye'de üniversitede aile hayatından uzaklaşan gençler genellikle kilo alıyor



i. Kötü beslenme, hareketsizlik, uyku saatlerinin çok kötü olması

3. Aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

- Bu video göre kilo problemi yaşayan insanların kilo almalarının sebepleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....



Ek 8. Obezite Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Öğrenci Örneği

5. Lütfen videoda konuşan bu kişilere bir arkadaş olarak tavsiyelerde bulunun.

Öğrenci hayatı yaşıyorum. Sabah erken kalkıp derse gidiyorum. Dersler uzun. Bu yüzden öğlene kadar bir şey yemiyorum. Akşam arkadaşlarla buluşup yemek yiyorum. Gecenin 2'sinde yemek yediğim oluyor bazen. Kilo vermek için ne yapmalıyım?

Saat 6'dan sonra hiç bir şey yememen gerekir. Son

Betül Yücel
Öğrenci

Geçen yıl tartıldığımda 122 kiloydum. Bu yıl 136 kilo tartıldım. Hiç diyetisyene gitmedim. Kendi çabamla geçen yıl 27 kilo verdim ama şimdi tekrar 136 kilo oldum. Ne yapacağımı bilmiyorum.

Yürümek lazım
Çok yememeliyim

Efe Uncu
Sosyal Medya Uzmanı

Üniversite hayatı tabii. Ev yemeği yemedim hiç. Sürekli hamburgerler, pizzalar. Hayatım boyunca hiç spor yapmadım. Şimdi bu alışkanlıklarından kurtulmak istiyorum. Ama ne yapabilirim?

Pizza yok
Çok yeme
Çok spor yap

Atilla Doğan
Tekstilci

NE SÖYLÜYOR?

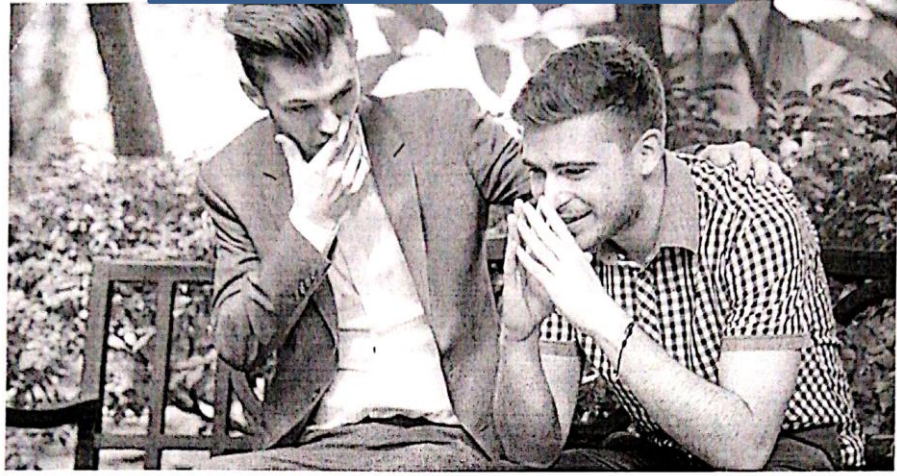


SAÇLARIM ÇOK UZADI.

- Berbere gidelim mi?

Ek 10. Hikâye Yazma Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Örneği

5
10
10
20
5
20
20
10
100



O Amar ne oldu, neden bu kadar üzgünsün?
Hasta mısın? Yok ağabey hasta değilim.
O zaman ne var? Söyle sana.
Ağabey yarın çok bir önemli sınav
var bu sebeple çok korkuyorum, kaybetmek istemiyorum.
Bu yüzden çok dertliyim.

Üzgünme kardeş kaybetmeyeceksin.
Ben de böyle düşündüm hatırlamıyor musun?
Evet Hatırlıyorum ama hala korkuyorum.
korkma, çalış ve kazanacaksın.
inşallah ağabeyim, inşallah.

Ek 11. Yaşlılık Etkinliği Hazırlık Materyali Örneği

Nasıl 100 yaşında kadar yaşarız?

1. Tanıdığınız en yaşlı kişi kim? Kaç yaşında? Onun hayatı hakkında ne biliyorsunuz?

Benim babamın annesi 60 yaşında.
2. En büyük ailemizde en büyük
2. Sağlık yemek yiyor.
duyuyor, yürüyor ve konuşmak biliyor

2. Lütfen aşağıdaki rahatsızlıkları ve işleri eşleştirin.

madenci kot işçileri sıtma tütün işçileri
tabakoz pnömokonyoz bataklık kurutucuları
silikozis

Meslekler	Hastalıklar
Madenci kurutucuları kot işçileri tütün işçileri	Pnömokonyoz tabakoz sıtma silikozis

3. Aşağıdaki paragrafı okuyun. Sizin ülkenizde benzer durumlar var mı yazın lütfen.

Pakistan'daki yaşlı insanlar
var onlar çok yaşlı
değildi onlar 90 ya da
100 yaşında olacak

Yüz Yaşına Kadar Nasıl Yaşanır?

Günümüzde birçok insan 100 yaşına kadar ulaşmaya başladı. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre Türkiye'de şu an 48 bin kişi 100 yaşının üstünde. Bu sayı 40 yıl önce 100 yaşına kadar yaşamış insan sayısının tam 10 katı. Akdeniz Üniversitesi'nden Prof. Dr. İsmail Tufan ise gelecekte insanların daha da uzun yaşayacağını söylüyor.

4. 3 kişilik gruplar halinde çalışın. Herkes bir kişi seçsin ve birbirinize bu kişiler hakkında soru sorun.

1. O ne iş yapmış?
2. O şimdi nerede yaşıyor?
3. Hangi ülkelere gitmiş?
4. Hiç evlenmiş mi? Çocuğu var mı?
5. Eşi hala hayatta mı?
6. Diğer kişilerin yaşamı hakkında ne öğrendin?
7. Hiç hasta olmuş mu?
8. Nasıl yemekler seviyor?
9. Sağlıklı kalmak için sporu yapıyor?

Siz ne düşünüyorsunuz?

Sizce bu insanlar neden bu kadar uzun yaşadı?

100 yaşında olmak ister miydin?

Ek 12. Yaşlılık Etkinliği Okuma Metni Örneği

HODİ GÜRKAN



Nüfus kayıtlarına göre Hodi Gürkan, 1 Temmuz 1894'te doğdu. Şimdi Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde oğluyla beraber oturuyor. Nüfus kayıtlarına göre 123 yaşındaki Hodi Gürkan, uzun yaşamasının sırrının doğal yiyecek yemek olduğunu söylüyor.

Hodi Gürkan ve anne-babası Osmanlı Devleti varken Türkiye'ye göç etmiş. 15 yaşındayken evlenmiş. 7 çocuk doğurmuş. 1. Dünya Savaşı'nda babasını ve kardeşlerini kaybetmiş. Şimdi 110 torunu, bir de torunlarının torunları var. Eşi 40 yıl önce vefat etmiş. Son 5 yıla kadar hemen hemen hiçbir sağlık problemi yaşamamış. Ama oğlu Mustafa Gürkan, son üç yıldır annesinin kulaklarının iyi duymadığını söylüyor.

Hayatı boyunca hiç sigara içmemiş. Doktoru buna çok şaşırıyor. Hodi Gürkan, "Önce Allah böyle istedi. Ama ben de sadece kırmızı et, köy yumurtası, ev ekmeği ve tereyağı yiyerek uzun yaşadım." diyor.

KOKU İSTAMBULOVA

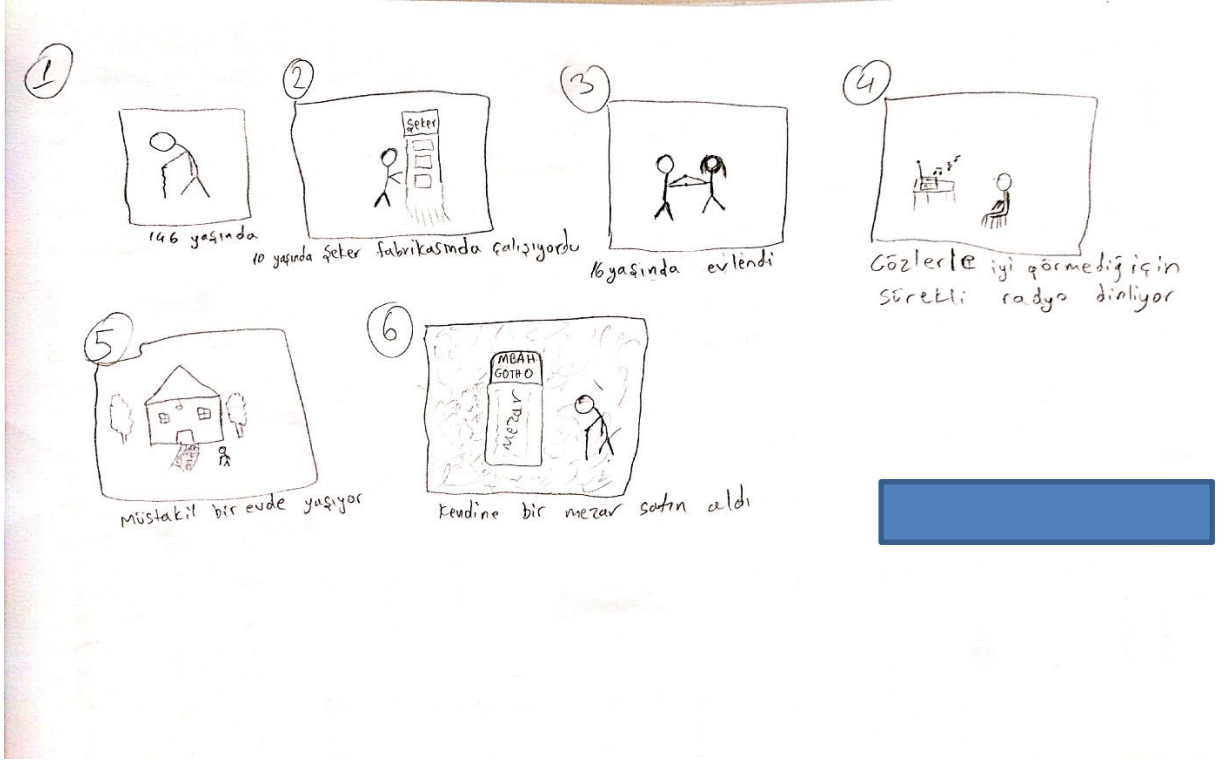


Koku Istanbulova'nın doğum tarihi 1 Haziran 1889. Bugün 128 yaşında. 55 yaşındayken 1945'te İkinci Dünya Savaşı'nı gördü. 1991'de 102 yaşındayken Sovyetler Birliği yıkıldı. "İkinci Dünya Savaşı günlerinin korkunçtu." diyor.

O zamanlar ailesi ile beraber Kazakistan'a sürgüne gitti. Ailesi sürgüne giderken yolda hastalandı ve çocuğu Tamara 5 yaşındayken öldü. Eşi ise Rusya'da savaştı. 4 çocuğunu tek başına büyütme zorunda kaldı.

Koku Istanbulova'ya uzun yaşamın sırrı sorulduğu zaman "Bunu tanrı istiyor. Ben özel bir şey yapmıyorum. **Spor yapan ve özel şeyler yiyen insanlar görüyorum fakat bu zamana kadar nasıl yaşadım bilmiyorum.** Ben böyle şeyler yapmadım. **Hayatımda tek bir gün bile mutlu olmadım. Her zaman çok çalıştım ve bahçe işleriyle uğraştım. Yoruldum.**"

Ek 13. Yaşlılık Etkinliği Öğrencilerin Hikâye Çizim Örnekleri



Ek 14. Yaşlılık Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı Öğrenci Örneği

1. Bu durumlarda ne dersiniz?

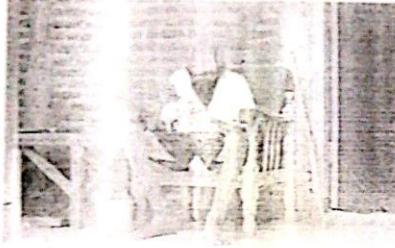
a. Arkadaşınız babaannesinin vefat ettiğini söyledi.

Oh. çok üzüldüm. Başınıza sağ olsun

b. Arkadaşınız hastaymış. Bu yüzden bugün okula gelmiyormuş.

Geçmiş olsun. Hızlı şifa bulursun ve okula gelirsin

MBAH GOTHO



Mbah Gotho 146 yaşında
10 yaşındayken bir şeker fabrikasında çalışıyordu
16 yaşında evlendi.

4 kardeşi ve 4 eşi. ölürken kendi gözleriyle gördü.
Aristokratik bir evde yaşıyordu
kendisi bir mezar satın aldı.

Ek 15. Eğitim Haberleri Etkinliği Hazırlık Çalışması

1. Hazırlık Çalışması

Okul hakkında şikâyetleriniz var mı? Teneffüsler, ders saatlerinin fazlalığı vb. Sizce daha iyi bir okulda için aşağıdaki konulardan hangileri iyileştirilebilir?

- Ders saatleri
- Etkinlikler
- Ders içerikleri
- Okul gezileri
- Öğretmenler

2. Lütfen aşağıdaki metni okuyup listede metinde gördüğünüz bilgileri işaretleyiniz.

40 Dakika Ders 40 Dakika Teneffüs

Antalya'da 14 ortaokulda pilot olarak uygulanmaya başlanan "40 Dakika Ders, 40 Dakika Teneffüs" projesi, ilköğretim öğrencilerinin gelişimlerini desteklemeyi amaçlıyor.

14 pilot okuldan biri olan Kemer'deki Hacı Mehmet Saygın İlkokulu'nda uygulamanın detayları, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine yer veriliyor.

40 dakikalık teneffüslerde badminton, resim, müzik, halk oyunları, kick boks, futbol, judo, işaret dili gibi etkinlikleri halk eğitim merkezlerinden görevlendirilen öğretmenler; istop, satranç, masatenisi, seksek, yakartop, beştaş, yedi kiremit, mendil kapmaca, ip atlama gibi çalışmalarıysa sınıf öğretmenleri gerçekleştiriyor.



© AA / MUHAMMED SELİM KORKUTATA

Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Türkiye'de kavramların ele alınması lâzım, 'teneffüs' kelimesine dikkat edin.

Teneffüsler 40 dakikaya çıkınca eskiden 08:30-14:30 olan okul saatleri 08:20-16:00'ya çıkıyor.

Halk eğitim merkezinden görevli judo eğitmeni Kadir Altınok, "Teneffüs başladığında koşarak geliyorlar. Yetenekli öğrencileri, lisanslı sporcu yapmaya çalışıyoruz" dedi. Müzik öğretmeni Gizem Tural ise, "Okullarda müzik dersi bir saat. Böyle olunca dört saat de gelebiliyorlar. Yetenekli öğrencileri de bu sayede keşfedebiliyoruz" diye konuştu.

Ek 16. Eğitim Haberleri Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı

3. Aşağıdaki bilgilerin hangileri yukarıda verilmiştir?

- Öğrenciler bu uygulama sayesinde Türkiye’de gezebilirler.
- Bu uygulama ile öğrencilerin gelişimi desteklenmek amaçlanmıştır.
- Bu uygulama sadece 14 okulda yapılacaktır.
- Milli Eğitim Bakanı bu uygulama ile öğrencileri daha çok okulda tutmak istemektedir.
- Bu uygulama dünyanın her yerinde vardır.

4. Bazen çevremizdeki insanlarla aynı şeyleri düşünmüyoruz. Bu durumlarda insanlar konuşmasını bitirdikten biz söze başlamak ve farklı fikirler söylemek için aşağıdaki cümlelerden hangilerini kullanabiliriz?

1. Şimdi ben konuşabilir miyim?
2. Sizinle aynı fikirde değilim.
3. Pardon, beni bir dakika dinler misiniz?
4. Ben tersini düşünüyorum.
5. Dedığınızı tekrarlar mısınız?
6. Ben farklı düşünüyorum.
7. Bence tam aksine...
8. Bu bana çok doğru gelmedi.
9. Bence bu çok doğru bir fikir değil.
10. Bu söylenenleri mantıklı bulmuyorum çünkü...

5. BİLGİMİZİ ÖLÇELİM!

1. Bir gün okula geldiniz ve koridordaki panolarda bu ilanı gördünüz. Müdür bundan sonra teneffüs saatlerinizi 5 dakikaya düşürmüş ve öğlen yemeği aranızı kaldırmış. Yanınızdaki arkadaşınız bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyor. Ama siz tam tersini düşünüyorsunuz. Arkadaşınıza bu durumda ne söylersiniz? Lütfen uygun bir cümleyle başlayın ve neden aynı şekilde düşünmediğinizi arkadaşınıza anlatın.

Arkadaşınız: Bence çok iyi oldu. Zaten teneffüs çok gereksiz. Yemeği de 15 dakikada bitiriyorduk. Böylece okuldan erken çıkıp yurttan daha çok ders çalışabilirim.

Bence bu çok doğru fikir değil
çünkü bu yüzden bu işem yapamaz çünkü
teneffüsten çıkıp çok yaralacağız.
Bence zamanlarda düşünmemekler,
başka şeylere düşünebilirler mesela
gezilecek yerler, yabancı kültürler
cumartesi günleri de yabancılar kendisi
kiyafetleri.

Sevgili öğrencilerimiz,
bundan sonra okuldan
daha erken çıkmanız için
teneffüsler 5 dakikaya
indirilip öğlen yemek
yeme aranız
kaldırılmıştır. Uygulama
bugünden itibaren
başlayacaktır.

Sevgilerimle,
Müdürünüz

yemekleri, oyunları v

Ek 17. Eğitim Haberleri Etkinliği Yazılı Söylem Tamamlama Sınavı

2. Bir öğretmeniniz derste Finlandiya'daki eğitim sistemini övüyor. Ama siz bu sistemin iyi olmadığını düşünüyorsunuz. Öğretmeninize bu durumda ne söylersiniz? Lütfen uygun bir cümleyle başlayın ve sebebini açıklayın.

Öğretmeniniz: Finlandiya'da dersler sadece 4 saat. Öğrenciler tenffüslerde isterlerse ağaçlara tırmanıyorlar, isterlerse oyun oynuyorlar. Öğretmenler sadece onları bir köşeden seyrediyor ve yaptıkları şeyleri engellemiyorlar. Çünkü öğretmenler, öğrencilerin ağaca tırmanarak da bir şeyler öğrenebileceklerini düşünüyor. Ayrıca Finlandiya'daki okullarda öğrenciler temizlik yapıyor. Böylece öğrencilerin okula karşı sorumluluk duygusu geliştirip ona zarar vermemesi bekleniyor. Keşke bizim ülkemizde de aynı sistem olsa.

Siz: Bu sayda öğretici mantıklı bulmuyorum çünkü bence bu ciddi problem olabilir mesela öğrencilere ağac tırmanırken düşebilir ve sakat olabilir. Ayrıca Finlandiya'daki insanlar aynı fikir değiliz çünkü insanlar çok farklı ve onların eğitimi ve bizim aynı değil.

3. Sınav haftası yaklaşıyor. Fakat aynı zamanda da çok ödeviniz var. Çünkü öğretmenleriniz çok ödev veriyor. Bir arkadaşınız bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyor. Fakat siz arkadaşınız gibi düşünmüyorsunuz. Ona ne dersiniz? Lütfen uygun bir cümle ile başlayın ve sebeplerinizi açıklayın.

Arkadaşınız: Bence çok ödev olması iyi bir şey çünkü dersleri daha iyi anlayabiliyorum ve sınavdan önce iyi bir tekrar oluyor.

Siz: Ben tersi düşünüyorum bu sebeple öğrenciler eve gidip çok ödev yapabilirler mesela oyun oynamak temizlik yapıyorlar çünkü okulda yoruluyoruz ve sakat olmak istiyoruz. Yabancı öğrenciler ailesiyle her akşam konuşmak çünkü yabancı öğrenciler ailesiyle tanışmıyorlar.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad: Ece Pirim

Doğum Yeri: Pazar/Rize

Doğum Yılı: 05.04.1991

E-mail Adresi: eceprm@gmail.com

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Bilgileri

Lise: Yabancı Dil Ağırlıklı Otakçılar Lisesi, 2004-2008

Sosyal Bilimler Bölümü

Lisans: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi, 2008-2013

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans: Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı, 2016-2020

İş Bilgisi

Concept Languages: İkinci Dil ve Yabancı Dil Türkçe Öğretmeni, 2018-...

Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER: Okutman, 2017-2018

New York Studio of Languages: İkinci Dil ve Yabancı Dil Türkçe Öğretmeni, 2015-2018

İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER: Okutman, 2015-2015

Türkçe Atölyesi: İkinci Dil ve Yabancı Dil Türkçe Öğretmeni, 2014-2014

Düzce Cumhuriyet İlkokulu: Türkçe Öğretmeni, 2014-2014

Bildiriler

TURKCESS 2019- İkinci Dil Türkçede Edim Bilimsel Yetkinliğin Geliştirilmesine Yönelik Yazma Etkinlikleri

32. Ulusal Dilbilim Kurultayı- Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde -mA ve -mAk Eklerinde Sözdizimsel Açıdan Karşılaşılan Zorluklar

DEKUS 2018- Yabancı Dil Türkçe Öğreten Ders Kitaplarının Dil Bilgisel Açıdan Desteklenmesi

UTEOK 2018- Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi B1 Seviyesi Konuşma Programı Önerisi

Yayınlar

Pirim, Ece, Celile Eren Ökten. 2020. İkinci Dil Türkçede Edim Bilimsel Yetkinliğin Geliştirilmesine Yönelik Yazma Etkinlikleri. **Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi.** Nobel Yayınları: 261-305.

Pirim, Ece, Celile Eren Ökten. 2019. -mA ve -mAk: Cümlede Anlam Oluşumundaki İşlevsellikleri. **RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi.** c.15: 43-62.

Pirim, Ece, Celile Eren Ökten. 2018. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi B1 Seviyesi Konuşma Programı Önerisi. **Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar.** Okan Üniversitesi.

Ökten, Celile Eren, Ece Pirim. 2018. Yabancı Dil Türkçe Öğreten Ders Kitaplarının Dil Bilgisel Açıdan Desteklenmesi. **DEKUS E-BOOK.**

